BESTUURSNOTA LEUVEN 2025 - 2030

Op koers voor morgen

Leuven. Toonaangevend. Op mensenmaat

leuven

Inleiding

Leuven is de voorbije jaren verder uitgegroeid tot een toonaangevende stad waar het goed wonen, werken en leven is. We zijn een stad die uitdagingen aanpakt, met bijzondere aandacht voor inclusie en vooruitgang. We leven hier samen, we hebben oog voor iedereen en we zetten ons in om er iets positiefs van te maken. Met deze bestuursnota mag duidelijk zijn dat we deze ambities niet loslaten, integendeel. Meer dan ooit is het belangrijk dat we als stadsbestuur blijven investeren in wat de stad en vooral haar inwoners doet vooruitgaan en onze welvaart veilig stelt.

Het zijn tumultueuze tijden, waarin de democratie wereldwijd onder druk komt te staan. We kampen met de klimaatopwarming, migratie, vereenzaming en individualisering… De snelle veranderingen op (geo)politiek en technologisch vlak, gecombineerd met economische onzekerheid zorgt voor een groeiend wantrouwen in de samenleving, in politiek en vooral in elkaar.

In die context hebben we meer dan ooit de ambitie dat Leuven een vertrouwensvolle en welvarende stad blijft, waar we tegelijkertijd erg zorgzaam voor elkaar zijn. Om vooruitgang voor iedereen mogelijk te maken, zijn investeringen in uitstekende voorzieningen en dienstverlening die toegankelijk en betaalbaar zijn noodzakelijk, onder meer in gezondheidszorg, kwalitatieve (sociale) huisvesting, in onderwijs waarin elk kind alle kansen krijgt, in betekenisvolle jobs, in cultuur en in maatregelen om de klimaatomslag mogelijk te maken.

De vooruitgang van Leuven en inclusie van alle inwoners zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als samenleving hebben we de plicht om handvatten en mogelijkheden te bieden zodat wie niet op eigen kracht vooruit komt, er toch raakt. Want een samenleving die kansen en mogelijkheden biedt aan iedereen, staat sterker.

Die stadsgemeenschap wint dan ook aan belang. Daarom leggen we nog meer de focus op buurtgerichte initiatieven, nabijheid en betrokkenheid, binnen zowat alle domeinen – van zorg over vrije tijd en openbare werken tot veiligheid.

Daarnaast zit de sleutel in samenwerken aan de toekomst, met iedereen die wil. Daarin staan we sterk. Met Leuven MindGate bouwen we onze stad uit tot een internationale voorbeeldstad voor baanbrekende innovatie op alle levensgebieden, die leiden tot een verbetering van het leven van iedereen, en met Leuven 2030 maken we samen van Leuven een klimaatneutrale stad. Het belang van steden om de problemen van deze tijd aan te pakken neemt toe. Klimaat, armoede, ziekte, eenzaamheid… Het is in de steden waar oplossingen gevonden worden. Daar willen we leidend in zijn.

Een van de grote opdrachten voor deze legislatuur is ruimte creëren voor de Leuvenaars, op verschillende vlakken. Voor wonen, zorg, economie, sport, cultuur, verenigingen, mobiliteit… op een duurzame en doordachte manier. Daarnaast zullen we investeren om een zorgzame stad op mensenmaat te blijven, waar je - ongeacht achtergrond of afkomst - graag jong bent en comfortabel oud kan worden.

In deze bestuursnota leest u in detail hoe we dit concreet willen aanpakken. Zodat Leuven een stad blijft die durft vernieuwen, samenwerkt en vooral een inclusieve stad blijft die niemand achterlaat, een stad waar mensen zich verbonden en thuis voelen.

1. Wonen **6**
1.1. Woonbeleid 6
1.2. Sociale huisvesting 10
1.3. Oplossingen voor private huurders 11
1.4. Dak- en thuisloosheid 12
1.5. Oplossingen voor eigenaars-verhuurders en kwetsbare eigenaars 13
1.6. Alternatieve woon- en ontwikkelingsvormen 14
2. Ruimtelijke planning en publieke ruimte **16**
2.1. Ruimtelijke planning 16
2.2. Onroerend erfgoed 20
2.3. Openbare ruimte 21
2.4. Netheid en afval 24
2.5. Openbaar groen 26
2.6. Begraafplaatsen 28
3. Economie, ondernemen en werk **31**
3.1. (Kennis)economie 31
3.2. Ondernemerschap 33
3.3. Handel en horeca 34
3.4. Werk en sociale economie 37
4. Klimaat en duurzaamheid **41**
4.1. Algemeen duurzaamheidsbeleid 41
4.2. Klimaatbeleid 42
4.3. Natuur en biodiversiteit 47
4.4. Voedselstrategie 48
4.5. Milieu en gezonde leefomgeving 49
5. Mobiliteit **52**
5.1. Te voet 52
5.2. Met de fiets 53
5.3. Met het openbaar vervoer 55
5.4. Met de auto 56
5.5. Deelmobiliteit 58
5.6. Inclusieve mobiliteit 58
5.7. Verkeersveiligheid 59
5.8. Mobiliteitsdata, monitoring en management 60
6. Veiligheid **62**
6.1. Geïntegreerde, integrale en gebiedsgerichte aanpak 62
6.2. Nabijheid als hoeksteen van een veilige samenleving 63
6.3. Een sterk, modern en goed uitgerust politiekorps 64

7. Inclusieve samenleving 66
7.1. Wijkwerking 66
7.2. Buurtwerking 67
7.3. Participatie 68
7.4. Diversiteit en gelijke kansen 69
7.5. Toegankelijkheid 74
7.6. Senioren 77
7.7. Jeugd 79
7.8. Studenten 82
7.9. Mondiaal engagement 83
7.10. Dierenwelzijn 85
8. Sociaal beleid en welzijn 88
8.1. Algemeen lokaal sociaal beleid 88
8.2. Sociale hulpverlening en rechtentoekenning 89
8.3. Armoedebestrijding 92
8.4. Gezinsondersteuning 94
8.5. Gezondheid 96
9. Kinderopvang en onderwijs 99
9.1. Kinderopvang 99
9.2. Onderwijs 101
10. Cultuur, evemenenten en toerisme 111
10.1. Cultuur 111
10.2. Ruimte voor cultuur en verenigingen 117
10.3. Evenementen 118
10.4. Toerisme 119
11. Sport en beweging 124
11.1. Multifunctionele ruimte voor sport en bewegen 124
11.2. Sport en beleving voor iedereen 125
11.3. Sportsector ondersteunen 125
12. Stadsorganisatie 128
12.1. Dienstverlening en bestuurlijke vernieuwing 128
12.2. Financieel beheer 129
12.3. Digitalisering 130
12.4. Stadscommunicatie 132
12.5. Personeelsbeleid 133
12.6. Stadsgebouwen 134

Wonen

We voeren een ambitieus woonbeleid dat betaalbaar en kwalitatief wonen garandeert.

1. Wonen

We nemen het grondrecht op wonen als ons uitgangspunt. We voeren een ambitieus woonbeleid dat betaalbaar, duurzaam en kwalitatief wonen garandeert. We focussen onze energie en middelen op wie uit de boot dreigt te vallen.

We nemen de woonstudie die de stad liet uitvoeren in 2023-2024 als leidraad voor het toekomstig woonbeleid. We gaan aan de slag met de aanbevelingen:

- Woonaanbod uitbreiden, voornamelijk aan de onderkant van de woonmarkt
- Focus op doelgroepen
- Efficiëntie van stedenbouwkundige regels en subsidies opzoeken
- Een regionale woonprogrammatie opstarten

Volgens de woonstudie moet Leuven tegen 2040 voor 8.000 extra huishoudens woningen voorzien. Daarvan zal een substantieel aandeel voor mensen met een klein en bescheiden inkomen (Q1-Q2 en deel van Q3) moeten zijn. Van de 8.000 woningen realiseren we daarom tegen 2040 minstens 25 procent sociale huurwoningen, minstens 12 procent betaalbare huurwoningen en minstens 3 procent betaalbare alternatieve koop- of huurwoningen. Ook maken we een inhaalbeweging op vlak van gezinsvriendelijke woningen voor verschillende inkomensgroepen.

Aan het huidige bouwritme komen we aan zo'n 4.000 woningen tegen 2040. Dat is ook het aantal woningen dat vandaag gebouwd kan worden binnen het huidige ruimtelijke kader. 8.000 woningen realiseren tegen 2040 is dan ook geen evidentie. We zullen ruimte moeten creëren voor ongeveer 4.000 woningen én tegelijkertijd het bouwritme verhogen bij de publieke en private actoren.

1.1. Woonbeleid

1. We sluiten een **Woonpact** af met alle betrokken actoren - de stad, AG Stadsontwikkeling Leuven, woonmaatschappij Dijledal, de buurgemeenten, hogere overheden, projectontwikkelaars en architecten, de sociale sector en burgerinitiatieven, partners met een groot patrimonium zoals KU Leuven, de bedrijven via Leuven MindGate…

2. Het Woonpact vraagt van verschillende partners **concrete engagementen** om tegen 2040 het woonaanbod te verhogen in eigen patrimonium of op eigen gronden, met aandacht voor specifieke typologie en betaalbaarheid (sociale en betaalbare huurwoningen) en doelgroepen (alleenwoners, keyworkers, senioren…)

3. We zorgen voor een **duidelijke rolverdeling** en concrete doelen voor AG Stadsontwikkeling Leuven en woonmaatschappij Dijledal.

4. AG Stadsontwikkeling Leuven neemt een **actieve prospectierol** op voor nieuwe opportuniteiten voor bijkomende sociale woningen en betaalbare woningen en voert een actief grond- en pandenbeleid. **Strategische grondposities** geven de beste garantie op het actief kunnen sturen op het sociaal en betaalbaar woonaanbod.

5. We organiseren geregeld **overleg en uitwisseling** met de sleutelpartners in het woonbeleid. Daarom reorganiseren we de bestaande overlegmomenten om overlap te vermijden: enerzijds gericht overleg en anderzijds brede netwerkmomenten.

6. We ijveren er bij de **hogere overheden** voor:

    - om een helder juridisch kader uit te werken voor verschillende types van projecten en om de complexe en versnipperde regelgeving te verbeteren.
    - het herinvoeren van de sociale last en voor erkenning van alternatieve actoren (coöperaties, CLT's…) zodat zij ook gebruik kunnen maken van wettelijke voordelen, zoals voordelige btw-tarieven, goedkope leningen, voorkooprecht…
    - om de maximale aankoopwaarde voor een woning in Leuven voor het verkrijgen van een sociale lening bij het Vlaams woningfonds te verhogen, zodat die aangepast is aan de Leuvense realiteit.
    - om de Vlaamse huurpremie sneller en automatisch toe te kennen aan de mensen die er recht op hebben.
    - om gewenste nieuwe initiatieven te ondersteunen.

7. We creëren bij de Leuvenaars **bewustzijn** over de groeiopgave waar we als stadsgemeenschap voor staan en versterken het **draagvlak**.

8. We gebruiken de **lokale fiscale instrumenten** die we ter beschikkingen hebben om onze woondoelstellingen te bereiken, zoals leegstand en verkrotting vermijden, de juiste doelgroepen in de juiste typologie van woningen, oneigenlijk gebruik van woningen tegengaan…

RUIMTE

Zie ook 2.1 Ruimtelijke planning

9. We werken aan een nieuwe **Algemene Bouwverordening Leuven** (ABL). Op vlak van woonbeleid gaat het om volgende ambities:

    - We zetten in op kwalitatieve woonomgevingen met aandacht voor publieke ruimte, ruimte voor ontmoeting, groen, (architectuur)kwaliteit, duurzaamheid en circulariteit…
    - Garanties op kwalitatieve nieuwbouw met een divers woonaanbod voor de verschillende doelgroepen in de stad, met extra aandacht voor woningen voor alleenwoners, kindvriendelijke woontypes in gestapelde woonprojecten, levensloopbestendige appartementen en woningen geschikt voor mensen met een handicap.
    - Een stedenbouwkundig lastenkader dat projectontwikkelaars verplicht om mee te werken aan sociale en betaalbare woningen in nieuwe projecten, voldoende gemeenschapsvoorzieningen en een kwalitatieve woonomgeving.

10. In de nieuwe Algemene Bouwverordening Leuven (ABL) zorgen we ook voor voldoende garanties op een **goede mix aan woontypes en stimuli voor gezinsvriendelijke appartementen**. We onderzoeken de hefbomen die garanderen dat het gezinsvriendelijk aanbod ook maximaal bij gezinnen terecht komt.

11. We updaten het Ruimtelijk Structuurplan Leuven naar een **Beleidsplan Ruimte**, in functie van bijkomend woonpotentieel en gezinsvriendelijke woonvormen werken we aan een doordacht verdichtingsbeleid, met onder andere optopping en kwalitatieve, evenwichtige hoogbouw op locaties die daarvoor geschikt zijn.

12. We onderzoeken het potentieel van **onderbenutte ruimte** ('zwerfruimte') om tegemoet te komen aan de nood aan nieuwe wooneenheden. We stimuleren onderzoekers en ontwerpers om een werkbare strategie te ontwikkelen om de huidige beschikbare ruimte beter te gebruiken. Dit kan zowel gaan over onderbenutte woonruimte (bijvoorbeeld door een betere indeling van meergezinswoningen bij een totaalrenovatie), als over ruimte met andere bestemmingen die kan ingezet worden voor wonen.

13. We streven ernaar om in specifieke wijken woningen met **studentenkamers naar gezinswoningen om te zetten**.

14. We evalueren de **vergunningsverleningsprocedure** en doen aanpassingen ter verbetering van de klantvriendelijkheid, duidelijke informatie en helder advies.

15. We maken vaart met de woonontwikkeling aan de **Sint-Jansbergsesteenweg**, waar we samen met Dijledal, AGSL en KU Leuven voorzien in een doelgroepgericht woonaanbod, met focus op sociale woningen, betaalbare erfpachtwoningen en huisvesting voor onderzoekers.

16. We ontwikkelen het projectgebied aan de **Wakkerzeelsebaan** verder tot een nieuwe woonwijk, met een 400-tal nieuwe woningen waaronder sociale en budgethuurwoningen, een park van bijna 10 hectare en buurtvoorzieningen.

17. Op de **Centrale Werkplaatsen** voltooien we de woonwijk met een woonproject waar de focus ligt op gezinsvriendelijk wonen, met ruimte voor voorzieningen zoals SLAC.

18. Samen met Dijledal ontwikkelen we op de **Weeshuissite** een woonproject met sociale woningen, budgethuurwoningen en noodwoningen, naast kantoorruimte en een groen buurtpark.

19. We zetten **Parkveld** in voor wonen, met prioriteit voor gezinnen. We vrijwaren een ruime ecologische corridor en voorzien ruimte voor landbouw.

20. Aan de **Kolonel Begaultlaan** voorzien we naast ruimte voor diverse vormen van productie en bedrijvigheid een aandeel (betaalbaar en sociaal) wonen.

21. Bij de ontwikkelingen op het **Knooppunt Buurtspoorwegen** zorgen we voor budgethuurwoningen op de Meikeversite. In het hele gebied is ruimte voor (sociaal en betaalbaar) wonen voorzien.

22. We geven de **Davésite** een nieuwe invulling met focus op sociaal wonen.

WOONMOBILITEIT EN WOONAANBOD VOOR SPECIFIEKE DOELGROEPEN

23. We onderzoeken welke **sleutelmomenten** er zijn in het leven waarop mensen en gezinnen nadenken over een nieuwe stap in de wooncarrière (bijvoorbeeld gezinsuitbreiding, pensioen, mantelzorg, afbetaalde lening…) welke obstakels ze daarbij ervaren om op dat moment positieve keuzes te maken en welke antwoorden er nodig zijn.

24. We ondersteunen **senioren** om zo lang mogelijk **zelfstandig te wonen** in hun vertrouwde buurt.

25. We streven ernaar dat er voor huishoudens in elke levensfase in de diverse woonkernen een **voldoende aangepast woonaanbod** is, dicht bij voorzieningen, openbaar vervoer

en ontmoetingsplekken. We doen gerichte oproepen naar coöperaties om daarvoor projecten te ontwikkelen. Ook leggen we voorwaarden op in nieuwe ontwikkelingen van private ontwikkelaars.

26. We voorzien een **verhuisconsulent** of woonbemiddelaar voor die Leuvenaars die ondersteuning wensen bij de praktische en administratieve zaken van een verhuistraject. Dit is mogelijk in de schoot van Huurhuis, de stedelijke dienst voor informatie, advies en hulp over huren en verhuren. *Zie ook 1.3 Oplossingen voor private huurders*

27. We evalueren de effectiviteit van de **aanpassingspremies** voor ouderen in functie van de beleidsdoelstellingen en sturen bij.

28. Voor mensen met een zorgnood kiezen we voor de **optimale aansluiting van zorg, wonen en welzijn in de eigen buurt**, bijvoorbeeld in vormen van collectief wonen. We trekken lessen uit het pionierswerk van projecten zoals de woon- en zorgprojecten HONK (voor jongeren met een beperking) en De Boomgaard van de coöperatie LIVEZ om in andere buurten en projecten toe te passen.

29. We ijveren bij hogere overheden voor een **versoepeling van de wetgeving rond zorgwonen**, onder meer om de duur van de tijdelijke vergunning voor een zorgwoning in de tuin te verlengen. Ook in de nieuwe Algemene Bouwverordening Leuven (ABL) werken we de obstakels weg.

30. We stellen vast dat er op dit moment met de lopende vergunningsdossiers en andere gekende dossiers in voorbereiding zo'n **4.000 studentenkamers in de pijplijn** zitten. Daarmee is op dit moment de huidige vraag aan klassieke studentenkamers beantwoord. We matigen nieuwe erkenningen voor bijkomende studentenkamers en sturen bij naar andere benodigde typologieën. We blijven uiteraard de nood aan studentenhuisvesting monitoren in samenwerking met de hoger onderwijsinstellingen.

31. In nauw overleg met KU Leuven zorgen we ervoor dat nieuwe gebouwen voor **studentenhuisvesting** bouwtechnisch herbestembaar zijn, wanneer de vraag naar studentenkamers in de toekomst zou afnemen.

32. We onderzoeken de **noden van buitenlandse studenten, onderzoekers en werknemers** van onder andere UZ Leuven en imec op vlak van capaciteit, typologie, betaalbaarheid en ligging.

33. We detecteren enkele beroepsgroepen die cruciaal zijn voor het sociaaleconomisch weefsel in onze stad (**'keyworkers'**), zoals verpleegkundigen, kinderbegeleiders, technisch en logistiek personeel… Deze mensen hebben vaak een stabiel maar bescheiden inkomen. Zeker wanneer het alleenstaanden met kinderen zijn, ervaren zij moeilijkheden om in Leuven een geschikte woning te vinden. Nabijheid is echter heel belangrijk omwille van de aard van de job (ploegenwerk, nachtshiften, vroege uren…) De noden van deze doelgroep kunnen we deels opvangen via het **budgethuren**. Ook de **community land trust** ziet voor zichzelf een opdracht weggelegd om een aanbod te creëren voor deze doelgroep. Gerichte acties en **samenwerkingen met de werkgevers** (KU Leuven, UZ Leuven…) zullen nodig zijn.

34. Ook in de nabijheid van de **toekomstige economische ontwikkelingen** zoals Wetenschapspark Leuven Noord zal een aanbod gecreëerd worden voor keyworkers.

1.2. Sociale huisvesting

Nieuwe sociale huurwoningen

35. We werken aan minstens 2.000 nieuwe sociale woningen tegen 2040, waarvan **minstens 700 nieuwe sociale woningen tegen 2030**. We zorgen daarbij voor een aanbod met een mix aan typologieën en voor verschillende doelgroepen zoals senioren, mensen met een handicap of alleenwoners.

36. We reserveren zones voor sociaal wonen in nieuwe **ruimtelijke uitvoeringsplannen**.

37. We werken een leidraad voor stedenbouwkundige lasten uit waarin het aspect **sociale lasten** aan bod komt: we werken toe naar een verplicht aantal sociale woningen die ontwikkelaars moeten realiseren in grote en middelgrote projecten. We streven naar 20 procent sociale woningen en/of betaalbare woningen van de totale bebouwbare vloeroppervlakte.

38. We gebruiken zowel het **recht van voorkoop** als het **onteigeningsrecht** als een hefboom voor bijkomende sociale huisvesting op strategische plekken, in afstemming met woonmaatschappij Dijledal.

39. We zorgen voor een **goede samenwerking met Dijledal** om de doorlooptijd van een vergunningsaanvraag zo snel mogelijk te laten verlopen.

40. Gezinnen met een klein of beperkt inkomen moeten via sociale huurwoningen hun recht op wonen kunnen realiseren. Daartoe moet binnen de sociale huisvesting een **voldoende aanbod gezinsvriendelijke woningen** en appartementen aanwezig zijn.

Inhuurname bestaande woningen (opvolger SVK-model)

41. We stimuleren private eigenaars om hun woning te verhuren aan Dijledal. We ondersteunen Dijledal met een **huursubsidie** om woningen in huur te nemen als sociale woning. We zetten prioritair in op woonkwaliteit bij deze woningen: enkel voor woningen met een conformiteitsattest kan Dijledal deze huursubsidie ontvangen.

42. We zetten het **sociaal beheersrecht** in om private woningen te verhuren aan Dijledal.

43. Binnen het subsidiekader van **geconventioneerd verhuren** zorgen we met AG Stadsontwikkeling Leuven maar ook via privéontwikkelaars voor een aangepast aanbod woningen om sociaal te verhuren via het model van ingehuurde woningen.

Renovatie bestaande sociale woningen

44. We ondersteunen Dijledal om **renovatie** en **nieuwbouw** zo duurzaam mogelijk te maken op vlak van energie en warmte.

Zorg voor huurders in een kwetsbare situatie

45. We evalueren het lokaal **toewijzingsreglement** en sturen bij indien nodig.

46. Huurhuis en Dijledal werken samen aan een **actieplan** om snel in te grijpen bij **problematische situaties** (bij achterstallige huur, bij problemen...) om uithuiszetting te voorkomen.

1.3. Oplossingen voor private huurders

Budgethuurwoningen

47. We creëren **budgethuurwoningen** met een huurprijs van 20 procent onder de marktprijs voor wie niet in aanmerking komt of wacht op een sociale woning. Tegen 2030 komen er minstens 320 budgethuurwoningen bij, waarvan ca. 180 op huidige grondposities. De andere realiseren we via stedenbouwkundige lasten of projecten geconventioneerd verhuren van private ontwikkelaars.

48. AG Stadsontwikkeling Leuven neemt een **regierol** op als publieke woonactor. Het voert kleinere projecten (5 – 30 woningen) **in eigen beheer** uit en grotere projecten via **samenwerking** met andere actoren.

49. We zetten vooral in op **nieuwbouw**, maar ook opportuniteiten met bestaande woningen komen in aanmerking. Zo kopen we indien financieel haalbaar ook voormalige stadswoningen die vrijkomen en zetten die om in budgethuurwoningen.

50. Gezinnen met een klein of beperkt inkomen moeten via betaalbare huurwoningen hun recht op wonen kunnen realiseren. Daartoe moet binnen het aanbod van budgethuurwoningen een **voldoende aanbod gezinsvriendelijke woningen en appartementen** aanwezig zijn.

Ondersteuning private huurders

51. We zetten de werking van **Woonanker** verder, om kwetsbare huurders te ondersteunen in hun zoektocht naar een woning.

52. We zetten de **Leuvense huurpremie** verder en integreren die in de REMI-steun. *Zie 8.2 Sociale hulpverlening en rechtentoekenning*

53. We bouwen de werking van **Huurhuis** uit. Dit is het netwerk waar alle expertise, ondersteuning en informatie over huren en verhuren samenkomt en waar de stad en vele externe partners samenwerken. Met Huurhuis worden Leuvenaars optimaal en laagdrempelig ondersteund bij vragen over huren of verhuren. We maken de werking van Huurhuis beter bekend bij de verschillende doelgroepen. Huurhuis lanceert campagnes, projecten en initiatieven om de private huurmarkt te versterken onder meer rond thema's als woonvaardigheden van huurders preventief versterken, private verhuurders ondersteunen om te blijven verhuren…

54. We zetten verder in op **preventieve woonbegeleiding** voor kwetsbare huurders om hun woonkwaliteit en welzijn te versterken en om uithuiszetting te voorkomen.

55. We blijven strijden tegen **discriminatie** (op alle vlakken) **op de huurmarkt**. Via de correspondentietesten monitoren we discriminatie op de private huurmarkt. Huurhuis voert het actieplan discriminatie verder uit, met onder meer infosessies voor private verhuurders en vastgoedmakelaars. Daarnaast bekijken we hoe we juridische praktijktesten kunnen inzetten in de strijd tegen discriminatie om hardleerse verhuurders aan te pakken.

Woonkwaliteit en handhaving

56. We blijven investeren in **woonkwaliteit**, met bijzondere aandacht voor de strijd tegen krotverhuur en huisjesmelkerij.

57. Om de woningkwaliteit nog meer te waarborgen en verder te kunnen handhaven, zorgt Leuven voor **voldoende noodwoningen** zodat gezinnen herhuisvest kunnen worden indien nodig.

58. We onderzoeken of we private huurwoningen proactief op **woonkwaliteit** kunnen controleren wanneer een huurder naar een sociale woning verhuist.

59. We blijven inzetten op onze **gecoördineerde aanpak tegen leegstand, verkrotting en verwaarlozing van woningen**. Daarbij gebruiken we de instrumenten van de belastingen, het sociaal beheersrecht, het voorkooprecht en onteigening om langdurig leegstaande woningen of zwaar verkrotte woningen opnieuw en betaalbaar op de woonmarkt te krijgen.

60. We werken aan een **duidelijk kader voor kortverhuur** (zoals vergunning en belasting) zodat de verhuur onder bepaalde voorwaarden mogelijk is. We treden handhavend en controlerend op om **illegale kortverhuur opnieuw op de reguliere woonmarkt** te krijgen.

Studentenhuisvesting

61. We blijven studentenhuisvesting **proactief op kwaliteit** controleren. Panden die niet in orde zijn, verliezen hun kotlabel.

62. Alleen studentenkamers met een kotlabel krijgen een **vermindering** voor de belasting tweede verblijven.

63. We hebben aandacht voor **bijzondere vormen van studentenhuisvesting**, zoals omkaderd wonen, Casa Cura of op kot gaan in woonzorgcentra.

64. Studentenprojecten moeten onder de standaard **samenwerkingsovereenkomst met KU Leuven** vallen waarin afspraken worden gemaakt over minimum aantal basiskamers, betaalbaardere kamers en algemeen beheer.

65. De typologie van een kamer is ook geschikt als woonaanbod voor een kleine doelgroep van **precaire huurders**. We houden hier rekening mee in onze aanpak, ook zij zijn gebaat met een kwalitatief en betaalbaar aanbod.

1.4. Dak- en thuisloosheid

66. We organiseren de **telling dak- en thuisloosheid** elke 3 à 4 jaar en organiseren deze opnieuw in 2027 en 2030. We actualiseren het actieplan op basis van nieuwe tendensen en uitdagingen.

67. In samenwerking met het Departement Zorg engageren we ons in een **bovenlokaal netwerk** dak- en thuisloosheid met de buurgemeenten.

68. We verankeren de aanpak van **Housing First**. We breiden het aantal trajecten uit, in samenwerking met partners zoals cvso De Valkerij en met steun van hogere overheden.

69. We zetten alles in het werk om **uithuiszetting** te voorkomen. Gezinnen met kinderen die met uithuiszetting bedreigd worden, krijgen prioriteit. Het Fonds ter Bestrijding van Uithuiszetting is een belangrijk instrument op vlak van preventie.

70. We zetten in op **preventie van dak- en thuisloosheid** bij ontslag uit een instelling (psychiatrie, jeugdzorg, detentie, ziekenhuis…). Daarvoor maken we afspraken en samenwerkingsprotocollen met Initiatieven voor Beschut Wonen, UPC KU Leuven en Sint-Kamillus. Daarnaast werken we samen met (actoren uit) het netwerk Mind The Gap en het netwerk dat actief is in het lokaal hulpverleningsaanbod bij ontslag uit de gevangenis.

71. We reorganiseren de **winteropvang** voor daklozen tot een permanente nachtopvang. Tijdens de winter van 2026-2027 zullen we voor de laatste keer winteropvang op de huidige locatie organiseren in de huidige formule. We onderzoeken de meest aangewezen modaliteiten voor de organisatie van de nachtopvang. We werken daarvoor samen met de brede sector en bij voorkeur ook met de buurgemeenten.

72. We optimaliseren het aanbod van **langdurige opvangplaatsen**. We evalueren wie best op welke opvangplaats terecht komt. We hebben specifieke aandacht voor de situatie van kinderen in opvangplaatsen en versterken de hulpverleners om het aanbod kindvriendelijk te maken.

73. We hebben oog voor de specifieke **noden van jongeren** en werken in kader van preventie en opvang aangepaste strategieën uit.

74. We hebben een eigen aanbod **noodwoningen** en breiden dat verder uit volgens het eerder goedgekeurde groeipad naar 50 noodwoningen waaronder kamers, studio's en gezinswoningen en -appartementen, en 20 kamers die gebruikt kunnen worden als buffercapaciteit in geval van een grootschaliger herhuisvestingsprobleem. Ook hier bekijken we wie er prioritair in aanmerking komt voor tijdelijke (her)huisvesting in een noodwoning.

75. We bestendigen het aanbod aan **straathoekwerk**. Via samenwerking met de wijkgezondheidscentra willen we hierbij aandacht voor het medische aspect van de zorg, al dan niet outreachend.

1.5. Oplossingen voor eigenaars-verhuurders en kwetsbare eigenaars

76. We blijven de verschillende vormen van **solidair verhuur** promoten en versterken. We onderzoeken wat nodig is om eigenaars van woningen of kamers te overtuigen in een van deze formules te stappen.

77. We stimuleren de **Kotmadam-formule**, waarmee eigenaars één (of meer) kamer(s) kunnen verhuren aan studenten of kleine gezinnen. We onderzoeken of de procedure vereenvoudigd kan worden. Eventueel sturen we de naam bij, want het gaat niet enkel over studentenhuisvesting.

78. We ondersteunen **particuliere eigenaars-verhuurders** om aan de steeds complexer wordende wetgeving te voldoen, om te vermijden dat kwalitatieve huurpanden van de markt verdwijnen.

79. We onderzoeken de mogelijkheid om renovatiebegeleiding, voordelige leningen of subsidies te koppelen aan het **solidair of geconventioneerd verhuren** van een pand. Zo zorgen we voor een voldoende ruim en kwalitatief aanbod betaalbare private huurwoningen. Huurhuis en Klimaathuis werken samen een aanpak uit.

80. We evalueren de focus, impact en effectiviteit bij de **huidige Leuvense premies en subsidies** in het kader van wonen en renoveren. *Zie ook 4.2 Klimaatbeleid*

81. We ondersteunen **noodkopers en noodeigenaars** via een renteloze lening via het Vlaams Noodkoopfonds en renovatiebegeleiding.

82. We roepen **coöperaties** en **Community Land Trust** op om ook een rol te spelen in de renovatie-uitdaging waar we als stad voor staan en de zorgen van individuele eigenaars. Zij kunnen werken aan begeleiding, ontzorging, aangepaste woonoplossingen, financiële tussenkomst...

1.6. Alternatieve woon- en ontwikkelingsvormen

Ondersteuning vernieuwende woon- en ontwikkelingsvormen

83. We stimuleren **vernieuwende woon- en ontwikkelingsvormen** die een antwoord bieden op betaalbaarheidsuitdagingen maar vaak ook bijkomende vraagstukken aanpakken, zoals de renovatie-uitdaging, vereenzaming, strijd tegen dakloosheid, buurtgerichte zorg...

84. We onderzoeken kwalitatieve en duurzame vormen van **compact wonen**.

85. We stimuleren **overleg** tussen de verschillende burgerinitiatieven, coöperaties en vernieuwende sociale ontwikkelaars die werken aan betaalbaar wonen in Leuven.

86. Via **erfpachtoproepen** maken we ruimte voor alternatieve woon- en ontwikkelingsvormen en diverse vormen van collectief wonen.

87. We ondersteunen en faciliteren de bij ons erkende sociale en publiek-civiele **woonactoren** om gronden die aan marktwaarde verkocht worden toch te kunnen verwerven, zonder de kost te moeten doorrekenen aan de bewoners.

88. Samen met het Klimaatfonds en verschillende partners werken we aan een **Leuvens coöperatief vastgoedfonds** dat privémiddelen ophaalt en investeert in de bouw en renovatie van woningen om te verhuren met een sociale doelstelling.

89. We ondersteunen **Van Grond Los** (Community Land Trust Leuven) zodat het verder kan groeien tot een autonome actor om betaalbaar wonen te realiseren en in te spelen op andere uitdagingen (woonmobiliteit, participatie, renovatie...).

Samenhuizen

90. Door een **duidelijke regelgeving** ondersteunen we betaalbare vormen van samenhuizen van diverse aard, met bijzondere aandacht voor (huur)formules voor starters, senioren, mensen met een laag inkomen en eenoudergezinnen.

91. **Grote panden** zijn vaak moeilijk te herbestemmen maar wel bij uitstek geschikt voor samenhuisvormen, onder meer voor alleenwoners of senioren. Om de betaalbaarheid en duurzaamheid op lange termijn te beschermen, werken we daarvoor een gepast kader uit.

Ruimtelijke planning en publieke ruimte

Onze ambitie is om Leuven verder te ontwikkelen als een leefbare, duurzame en inclusieve stad, waarin wonen, werken, mobiliteit, recreatie en natuur in evenwicht zijn.

2. Ruimtelijke planning en publieke ruimte

Leuven staat voor grote ruimtelijke uitdagingen en kansen. Met een groeiende bevolking, een stijgende vraag naar betaalbare woningen, de behoefte aan economische ruimte, een veranderend mobiliteitslandschap en de noodzaak om onze stad klimaatrobuust te maken, zetten we in op een doordacht en toekomstgericht ruimtelijk beleid.

Onze ambitie is om Leuven verder te ontwikkelen als een leefbare, duurzame en inclusieve stad, waarin wonen, werken, mobiliteit, recreatie en natuur in evenwicht zijn. Dat doen we door middel van gebiedscoördinatie, strategische planvorming en een integrale benadering van ruimtelijke ontwikkeling.

We creëren ruimte voor iedereen met een focus op betaalbaar en kwalitatief wonen, duurzame mobiliteit en een evenwichtige integratie van groen en water in het stedelijk weefsel. Daarnaast versterken we de economische en innovatieve slagkracht van de stad en maken we Leuven weerbaarder tegen klimaatverandering. Door doordachte regelgeving en samenwerking bewaken we de ruimtelijke kwaliteit en stimuleren we een harmonieuze stadsontwikkeling.

2.1. Ruimtelijke planning

1. We updaten het Ruimtelijk Structuurplan Leuven naar een **Beleidsplan Ruimte**, in functie van bijkomend woonpotentieel en gezinsvriendelijke woonvormen, ruimte voor economische ontwikkeling, open en groene ruimte en ruimte voor gemeenschapsvoorzieningen. Het Beleidsplan Ruimte bouwt verder op het Ruimtelijke Structuurplan Leuven, met de blik richting 2035. Het Beleidsplan Ruimte wordt een leidraad voor alle ruimtevragen, ontwikkelingen en transities met heldere keuzes voor een toekomstgerichte stad.

2. We coördineren de **ontwikkeling** van specifieke stadsdelen en wijken met prioriteit voor strategische gebieden via ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's), masterplannen en gerichte herontwikkelingsstrategieën. Dat doen we door middel van gebiedscoördinatie, strategische planvorming en een integrale benadering van ruimtelijke ontwikkeling. We geven daarbij prioriteit aan volgende gebieden:

    - Op de voormalige spoorwegterreinen in **Leuven Noord** werken we samen met KU Leuven aan een nieuw **wetenschapspark** met ruimte voor innovatieve bedrijven, voorzieningen, stedelijk wonen en publieke parkruimte.
    - De **Knoop van Kessel-Lo** zal de komende jaren ingrijpend veranderen. Samen met Vlaanderen werken we aan een vlottere, veiligere en aangenamere doorgang voor voetgangers, fietsers, bussen en autoverkeer door Leuven. Tegelijkertijd investeren we in een groenere omgeving die klaar is voor de toekomst.
    - In Wijgmaal ontwikkelen we aan de **Wakkerzeelsebaan** een nieuwe woonwijk en zorgen we samen met Infrabel voor een ondertunneling van de spoorweg, waardoor we de **stationsomgeving** kunnen vernieuwen.
    - Aan de **Kolonel Begaultlaan** creëren we ruimte voor diverse vormen van productie en bedrijvigheid. Daarnaast voorzien we een aandeel (betaalbaar en sociaal) wonen en vernieuwen we de Begaultlaan met het oog op meer waterbeleving. Daarnaast zorgen we voor een groene verbinding tussen Keizersberg en de Vijvers van Bellefroid en een versterking van de steilrand.

- We werken verder aan de **vernieuwing van Heverlee-kern**. De omgeving van het deelgemeentehuis vernieuwen we, met publiek toegankelijk groen, ontmoetingsplekken, betere en veilige verbindingen voor voetgangers en fietsers... Daarnaast wordt het deelgemeentehuis zelf gerenoveerd, in samenwerking met een private partner, met de voorwaarde dat de Bib en SLAC er gehuisvest blijven en er lokalenverhuur mogelijk is. De leidraad is het masterplan.
- Onder begeleiding van stad Leuven wordt de realisatie van de masterplannen voor het **Wetenschapspark Arenberg en imec** uitgevoerd.
- We maken vaart met de woonontwikkeling aan de **Sint-Jansbergsesteenweg**, waar we samen met Dijledal, AGSL en KU Leuven voorzien in een doelgroepgericht woonaanbod, met focus op sociale woningen, betaalbare koopwoningen en huisvesting voor onderzoekers.
- Samen met Dijledal ontwikkelen we op de **Weeshuissite** een woonproject met sociale woningen, budgethuurwoningen en noodwoningen, naast kantoorruimte en een groen buurtpark.
- We zetten **Parkveld** in voor wonen, met prioriteit voor gezinnen. We vrijwaren een ruime ecologische corridor en voorzien ruimte voor landbouw.
- Op de **Centrale Werkplaatsen** voltooien we de wijk met een woonproject waar de focus ligt op gezinsvriendelijk wonen, met ruimte voor voorzieningen zoals SLAC.
- We geven de **Davésite** een nieuwe invulling met focus op betaalbaar wonen.

3. We maken een nieuwe **Algemene Bouwverordening Leuven (ABL)**, die rekening houdt met de nood aan bijkomende woningen voor verschillende doelgroepen. We zetten in op kwalitatieve woonomgevingen met aandacht voor publieke ruimte, ruimte voor ontmoeting, groen, architectuurkwaliteit... We zien de nieuwe ABL als een leidraad tot dialoog met bouwheren en architecten.

4. We voorzien bij de nieuwe ABL een **stedenbouwkundig lastenkader** dat projectontwikkelaars verplicht om sociale en betaalbare woningen in nieuwe projecten te voorzien. We onderzoeken hoe we voor projecten waar we geen stedenbouwkundige lasten in natura kunnen opleggen een financiële bijdrage kunnen vragen om onze ambities te verwezenlijken.

5. Bij het zoeken naar ruimtelijke oplossingen hanteren we een **regionale reflex** en kijken we expliciet over de gemeentegrenzen heen. We dragen actief bij aan regiovorming en nemen een voortrekkersrol op in bovenlokale samenwerkingsverbanden zoals Walden en de uitvoering van het Beleidsplan Ruimte van de provincie Vlaams-Brabant.

Ruimte voor (betaalbaar) wonen

Zie ook 1.1 Woonbeleid

6. Bij de herziening van het Ruimtelijk Structuurplan naar een **Beleidsplan Ruimte** werken we aan de realisatie van bijkomend woonpotentieel en gezinsvriendelijke woonvormen. We werken aan een doordacht verdichtingsbeleid, met onder andere optopping en kwalitatieve, evenwichtige hoogbouw op locaties die daarvoor geschikt zijn.

7. We ontwikkelen een **masterplan woningtypes** om een beter zicht te krijgen op welke woningtypes we in welke woonkernen nodig hebben om doelgroepen (met focus op alleenwoners, jonge gezinnen, senioren en studenten/onderzoekers) te huisvesten.

8. We begeleiden woonmaatschappij **Dijledal** bij het optimaliseren van bestaande sites, met als doel het behalen van het vooropgestelde BSO.

9. We maken vaart met de woonontwikkeling aan de **Sint-Jansbergsesteenweg**, waar we samen met Dijledal, AGSL en KU Leuven voorzien in een doelgroepgericht woonaanbod, met focus op sociale woningen, betaalbare erfpachtwoningen en huisvesting voor onderzoekers.

10. We ontwikkelen het projectgebied aan de **Wakkerzeelsebaan** verder tot een nieuwe woonwijk, met een 400-tal nieuwe woningen waaronder sociale en budgethuurwoningen, een park van bijna 10 hectare en buurtvoorzieningen.

11. Op de **Centrale Werkplaatsen** voltooien we de woonwijk met een woonproject waar de focus ligt op gezinsvriendelijk wonen, met ruimte voor voorzieningen zoals SLAC.

12. Samen met Dijledal ontwikkelen we op de **Weeshuissite** een woonproject met sociale, budgethuur- en noodwoningen, naast kantoorruimte en een groen buurtpark.

13. We zetten **Parkveld** in voor wonen, met prioriteit voor gezinnen. We vrijwaren een ruime ecologische corridor en voorzien ruimte voor landbouw.

14. Aan de **Kolonel Begaultlaan** creëren we ruimte voor diverse vormen van productie en bedrijvigheid. Daarnaast voorzien we een aandeel (betaalbaar en sociaal) wonen.

15. Bij de ontwikkelingen op het **Knooppunt Buurtspoorwegen** zorgen we voor budgethuurwoningen op de Meikeversite.

RUIMTE VOOR ECONOMIE

Zie ook 3.1 (Kennis)economie

16. Op de voormalige spoorwegterreinen in **Leuven Noord** werken we samen met KU Leuven aan een nieuw **wetenschapspark** met ruimte voor innovatieve bedrijven, voorzieningen, stedelijk wonen en publieke parkruimte. Hiervoor zetten we de nodige planinstrumenten in, zoals een RUP Wetenschapspark Leuven-Noord en een RUP voor de Knoop van Kessel-Lo. Om deze terreinen duurzaam te ontsluiten, voeren we ambitieuze infrastructuurprojecten onder de noemer **Knoop van Kessel-Lo** uit in samenwerking met betrokken stakeholders, waaronder AWV, De Lijn en Infrabel.

17. Aan de **Kolonel Begaultlaan** creëren we, via de opmaak van een RUP, ruimte voor diverse vormen van productie en bedrijvigheid en optimaliseren we de beschikbare ruimte. Daarnaast voorzien we een aandeel (betaalbaar en sociaal) wonen, evenals mogelijkheden voor recreatie en handel. We begeleiden ontwikkelaars en bouwheren bij de realisatie van hun projecten.

18. Voor de realisatie van een Industriële innovatiehub (**CommScope**) voor de hightechsector aan de Diestsesteenweg wordt een RUP opgemaakt.

19. Onder begeleiding van stad Leuven wordt de realisatie van de masterplannen voor het **Wetenschapspark Arenberg en imec** uitgevoerd.

20. We zetten verdere stappen om van **Haasrode Research en de Ambachtenzone** een toekomstgericht en duurzaam bedrijventerrein te maken. Specifiek onderzoeken we de ontwikkeling van de zone Brabanthal tot een multifunctionele stedelijke hub, met extra ruimte voor zowel stedelijke functies (zoals een 50 meterbad en schaatsbaan)

als toonaangevende bedrijvigheid, gekoppeld aan een hoogwaardige openbaarvervoersstructuur.

RUIMTE VOOR BLAUWGROENE STRUCTUUR

Zie ook 2.5 Openbaar groen en 4.3 Natuur en biodiversiteit

21. Het **Groenplan** is één van de belangrijke toetsstenen binnen het vernieuwde Beleidsplan Ruimte en voor RUP's en masterplannen.

22. In het geactualiseerd **Beleidsplan Ruimte** onderzoeken we op welke manier we Leuven nog beter kunnen wapenen tegen de klimaatveranderingen, door meer ruimte voor water en groen te voorzien.

23. De nieuwe **Algemene Bouwverordening Leuven** (ABL) schetst een duidelijke context rond natuur en biodiversiteit.

24. We onderzoeken hoe we binnen nieuwe stedelijke ontwikkelingen **ruimte voor water** kunnen vrijwaren en optimaal integreren.

25. We zetten verder in op **groene corridors**. We zoeken naar verbindingen tussen de verschillende parken en groene delen van wijken, zodat iedereen zich in en door de stad kan verplaatsen en vaak door groen omgeven is.

26. We starten met de herontwikkeling van het **Ruelenspark**, waarbij we naast nieuwe woningen, een kinderopvang en een dienstencentrum meer ruimte geven aan de Molenbeek.

27. We werken samen met verschillende partners aan een visie voor de volledige **Molenbeekvallei** en bekijken met de Watergroep de mogelijkheid om een masterplan voor Cadol op te maken.

28. Op de **Redingensite** ontwikkelt KU Leuven een nieuwe campus met respect voor de erfgoedwaarden. We maken plannen voor de heraanleg van de Redingenstraat en de uitbreiding van het Dijlepark. We onderzoeken de mogelijkheden om warmte uit riothermie ook naar andere gebouwen in de omgeving te brengen.

29. We werken aan een visie voor de verdere ontwikkelingen op **Predikherenberg**, waarbij natuur- en landschapsbeheer en de ontsluiting van de getuigenheuvel centraal staan.

30. We werken samen met vele partners aan de verdere uitrol van het Strategisch Project **Walden** en de uitrol van Nationaal park **Brabantse Wouden**.

RUIMTE VOOR GEMEENSCHAPSVOORZIENINGEN

Zie ook 10.2 Ruimte voor cultuur en verenigingen en 11.1 Multifunctionele ruimte voor sport en beweging

31. We brengen het **potentieel van locaties voor gemeenschapsvoorzieningen** (huidige en toekomstige) verder in kaart (ruimte voor jeugd, ontmoetingslokalen, sport, hotels...). We stemmen **ruimtenoden** op elkaar af, onder een duidelijke coördinatie.

32. We maken werk van een duidelijke **definitie** van gemeenschapsvoorziening die in elke context op dezelfde wijze wordt toegepast zodat hierover rechtszekerheid en -gelijkheid gegarandeerd wordt.

33. In ruimtelijke plannen houden we rekening met de nood aan bijkomende **hotels**.

34. We zetten in op **ruimte delen en lokalenverhuur**. *Zie ook 12.6 Stadsgebouwen*

2.2. Onroerend erfgoed

Leuven beschikt over een rijk en uniek patrimonium. Erfgoed evolueert mee met de stad, en via een innovatief en duurzaam erfgoedbeleid zorgen we ervoor dat het verleden en de toekomst hand in hand gaan.

INSTRUMENTEN VOOR BEHOUD, BEHEER EN INTEGRATIE ERFGOED

35. We actualiseren het **onroerenderfgoedbeleidsplan**. We dienen voor de periode 2027 – 2032 een nieuwe subsidieaanvraag in bij Vlaanderen.

36. We werken op een **geïntegreerde manier** aan onroerenderfgoedbeleid.

37. We finaliseren de **inventaris bouwkundig erfgoed** zodat alle deelgemeenten in Leuven in kaart zijn gebracht.

38. We maken **geïntegreerde beheersplannen** voor de beschermde sites Keizersberg, Kesselberg, Bunswijck, Abdij van Vlierbeek en Abdij van Park.

39. We evalueren de **erfgoedverordening** en onderzoeken de integratie ervan in de nieuwe Algemene Bouwverordening Leuven (ABL).

40. We actualiseren het **kerkenbeleidsplan** en begeleiden de kerkfabrieken met de uitrol.

41. We ontwikkelen een **handhavingsbeleid** voor onroerend erfgoed. De focus ligt op instrumenten die bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het stadscentrum.

42. We zetten verder in op het zoeken naar **innovatieve oplossingen** om de **energieprestatie** van waardevolle gebouwen te verbeteren met respect voor de erfgoedwaarden.

43. We werken verder aan de opmaak van **duurzaamheidskaders** voor waardevolle (tuin)wijken.

44. We hebben aandacht voor **landschappelijk erfgoed**. We zetten in op het vakkundig beheer, de heraanleg en de ontsluiting van ons landschappelijk patrimonium en ons publiek domein met erfgoedwaarde.

45. We onderzoeken hoe we de **binnenstad toegankelijker** kunnen maken met respect voor de erfgoedwaarde van de historische kern.

HERBESTEMMINGS- EN RESTAURATIEPROJECTEN

46. De stad adviseert **private eigenaars** bij hun restauratie- en herbestemmingstrajecten.

47. In het kader van vergunningstrajecten geven we **geïntegreerd advies**, vanuit de verschillende deelaspecten.

48. Leuven beheert de **beschermde en waardevolle monumenten** waarvan het zelf eigenaar is en zorgt voor de kwalitatieve restauratie en onderhoud ervan. Met respect voor de erfgoedwaarde krijgen de eigen gebouwen passende functies en herbestemmingen, ten dienste van het publiek.

49. Voor de **Sint-Jacobskerk** gaan we in gesprek met de kerkfabriek over de toekomst van het kerkgebouw, in het kader van het aflopen van de erfpacht in 2030. We zoeken naar een invulling die maatschappelijk relevant is, waarbij we private spelers niet uitsluiten. In tussentijd voeren we de noodzakelijke restauratie- en instandhoudingswerken uit.

50. We onderzoeken of we de **Predikherenkerk** kunnen overdragen en onder welke voorwaarden.

51. We werken een toekomstvisie uit voor de **Sint-Geertruiabdij**. We zetten daarbij het voormalige Huize Sion in voor een zorg- en welzijnsprogramma en doen hiervoor een marktoproep. We voeren ondertussen de nodige stabiliteitswerken uit.

52. We werken de restauratie van **Abdij Van Park** af, onder meer met de restauratie van de Oostvleugel en het Neerhof.

53. We gaan verder met de restauratie van de **Sint-Michielskerk**.

54. We restaureren de muren van de **Abdij van Keizersberg**.

55. We ondersteunen de restauratie van **Abdij van Vlierbeek** verder, met als volgende stap de renovatie van de Westvleugel.

56. We restaureren de **Volmolen** ter hoogte van Sportkot.

57. Aangezien de gewijzigde premieregeling (zowel voor de standaardpremie als voor de oproepen) minder geschikt en werkbaar is voor een onroerend erfgoedstad als Leuven, pleiten we bij de Vlaamse regering voor een **vast premiebedrag**, vrij te besteden als erfgoedgemeente. Gezien het grote aantal geplande projecten – zowel voor stadsgebouwen als erfgoedelementen in het openbaar domein – en onze uitgebreide expertise in zowel erfgoedbeleid als restauratieprojecten, is dit de meest efficiënte en werkbare aanpak om restauraties te versnellen.

Belang van erfgoed uitdragen

58. We evalueren de werking van de **Adviesraad Onroerend Erfgoed** en bekijken hoe deze meer focus en impact kan hebben.

59. We organiseren wanneer mogelijk **Open Sleuvendagen**, waarop Leuvenaars de resultaten van archeologische opgravingen kunnen bewonderen.

60. **Open Monumentendag** is een hoogdag voor het Leuvense onroerend erfgoed. We onderzoeken of de Leuvense archeologiedagen hier een onderdeel van kunnen uitmaken.

61. Bij het einde van de restauratie van **Abdij van Park** organiseren we een uitgebreid abdijfeest met aandacht voor de restauratiewerken, de geschiedenis van de abdij, de natuur, de innovatieve technieken, de huidige bestemming en de toekomst van de abdij. Dat doen we samen met alle partners op de site.

62. We organiseren voor de eerste keer een **Onroerenderfgoedprijs**.

2.3. Openbare ruimte

Een mooie en aangename publieke ruimte verbetert de kwaliteit van wonen, werken, winkelen en samenleven: het bepaalt hoe graag mensen ergens zijn of ergens wonen. We willen dat onze straten en pleinen veilig, uitnodigend, aantrekkelijk en levendig zijn. Het zijn niet louter

ruimtes waarin we ons verplaatsen. De voorbije jaren is het openbaar domein steeds meer een verblijfs- en ontmoetingsplek geworden.

KWALITEITSVOLLE AANLEG EN ONDERHOUD

63. We leggen straten opnieuw aan volgens een **duidelijke prioriteitenlijst**, waarbij de staat van de bovenbouw én de onderbouw, alsook geplande (grote) ontwikkelingen de timing van heraanleg bepalen.

64. We investeren in de **basisinfrastructuur**, zodat ook plekken die nog geen volledige heraanleg behoeven of niet passen in een grotere ontwikkeling toch verbeteren, met het jaarlijks onderhoudsprogramma voor voetpaden, fietspaden, asfastslijtlagen en kasseiherstel en een team dat systematisch voetpaden herstelt.

65. In drukke **verbindingsstraten** worden voetpaden prioritair vernieuwd. We wachten niet op een totale heraanleg.

66. We voeren een strenge controle op de kwaliteit van de werken van de **nutsmaatschappijen**. We houden vast aan een verbod van 5 jaar om na een heraanleg van een straat de voetpaden nog open te leggen voor nutsleidingen.

67. We zetten in op **minder hinder** bij werven. Bij werven krijgen de aannemers striktere voorwaarden opgelegd om de doorgang van de voetpaden maximaal te vrijwaren. De voorwaarden voor aannemers bij werven, de controle en de handhaving wordt strenger.

68. Straten in **betonplaten** worden systematisch geëgaliseerd. Hierdoor verminderen de trillingen en het lawaai.

69. We investeren in het **rioleringsstelsel** en dringen overstortwerking terug door het aanleggen van gescheiden stelsels. Aan afgelegen woningen, waar het heel duur zou zijn om riolering aan te leggen, installeren we individuele waterzuiveringsstations.

70. We hebben permanente aandacht voor de **kwaliteit van stratenaanleg** in functie van gebruik, vergroening, ontharding en beheer/onderhoud van het groen.

71. We plaatsen integraal toegankelijke, goed onderhouden **openbare toiletten** op publieke plaatsen. *Zie ook 7.5 Toegankelijkheid*

72. We installeren **drinkwaterpunten** op plekken waar veel bezoekers, wandelaars, joggers, kinderen, jongeren komen zoals Abdij van Park, het stadscentrum, het Sluispark, Urban Sports Park…

TOEGANKELIJK OPENBAAR DOMEIN

We hebben bijzondere aandacht voor **toegankelijkheid** in het openbaar domein. *Zie ook 7.5 Toegankelijkheid:*

73. Op oversteekplaatsen leggen we **blindegeleidingstegels** aan. De **bushaltes** worden verhoogd aangelegd zodat op- en afstappen gemakkelijker kan. Aan kruispunten worden de voetpaden **verlaagd** aangelegd voor rolstoel- en rollatorgebruikers.

74. In straten in de binnenstad met erfgoedkarakter gebruiken we afgeplatte kasseien, en waar mogelijk **comfortstroken**. Zo bereiken we een evenwicht tussen erfgoed en toch goed begaanbare straten.

75. We voorzien voldoende **zitbanken** op het openbaar domein. Niet alleen op pleinen en autoluwe straten, maar ook op veelgebruikte routes of op kleine pleintjes in de buurten. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor de omgevingen rond woonzorgcentra.

OPENBARE RUIMTE VERNIEUWEN

76. We willen deze legislatuur de heraanleg van de **Vismarkt** voorbereiden, om het plein autovrij te maken en te blijven gebruiken voor publieke evenementen. De heraanleg koppelen we aan de realisatie van Parking Benedenstad.

77. We vernieuwen het **Martelarenplein** zoals voorzien.

78. We geven het **de Becker Remyplein** een grondige opknapbeurt en zorgen daarbij voor meer ontharding.

79. We vernieuwen jaarlijks een aantal **speelterreinen**. We brengen spelelementen en spelaanleidingen aan in het openbaar domein.

80. We realiseren een aangename **wandelroute** van Parking Vaartkom naar het centrum met de nodige rustpunten. Zo willen we de Vaartkomparking nog beter in de verf zetten als een volwaardige bestemmingsparking.

81. We nemen het hele **kernwinkelgebied** onder de loep om ook daar op regelmatige afstanden rustpunten met zitbanken te voorzien met rug- en armleuning en groen.

82. Aan de **schouwburg** en aan de **Jan Stasstraat** komen pleintjes als rustpunten met zitbanken en groen. De pleintjes aan Justus Lipsius en Paepe Thoon gelden als voorbeeld.

83. Bij de heraanleg van het **Heuvelhofpark** stippelen we een wandelroute uit met de nodige rustbanken voor de wandelaars en bewoners van het woonzorgcentrum. Er komt een speellandschap, geïntegreerd in het park. Aan de vijver wordt een strandje ingericht zodat kinderen in het water kunnen ploeteren.

84. We zien onze publieke ruimte – op het openbaar domein of in publieke gebouwen - als een **'third space'**. Dat is na thuis ('first space') en de werkplek ('second place') een derde ruimte waar je je op je gemak kan voelen. Voor sommigen is dat een café, de bibliotheek of het buurtcentrum, voor anderen bevindt zich dat in de openbare ruimte: een bankje in een park, een basketpleintje, een zitbank op een plein... We stimuleren het gebruik van de publieke ruimte als 'third space' door:

    - Voldoende zitruimte te voorzien, zowel op open plekken als meer besloten. Ook (toegankelijke) picknickbanken krijgen een plaats.
    - Bij nieuwe projecten rekening te houden met voldoende ontmoetingsplekken.
    - de omwonenden te betrekken om plekken een invulling te geven.

85. We zorgen dat **publieke ruimtes veiliger en toegankelijker** zijn voor iedereen door gendergelijkheid te integreren in stadsontwikkeling. We werken beleidsmaatregelen uit rond mobiliteit, verlichting en ontwerp van stadsinfrastructuur en werken samen met experten binnen openbare werken en stadsontwikkeling. We onderzoeken de mogelijkheid van publieke borstvoedingsruimtes en genderinclusieve openbare toiletten. Bij nieuwe ontwerpen van straten en pleinen hebben we aandacht voor

inclusie en de behoeften van vrouwen en meisjes. We verwijzen op pleinen, straten en in parken naar markante vrouwen (straatnamen, standbeelden …). Het project 'Veilig verplaatsen tijdens de nacht' ontwikkelen we verder.

86. We creëren in heel Leuven **betekenisvolle plekken**: stilteplekken omringd door groen waar mensen, alleen of samen, even tot rust kunnen komen in een prachtige omgeving, in navolging van de reeds bestaande stilteplekken in Egenhoven en in Abdij van Park.

Openbare verlichting

87. We herevalueren het **masterplan openbare verlichting** waarbij we onderscheid maken tussen functionele verlichting en sfeerverlichting. We evalueren de brandregimes in functie van verkeersveiligheid, functionaliteit en beleving van de publieke ruimte.

88. We maken werk van het **verlichtingsplan** voor de Leuvense pleinen en monumenten. Aan monumenten is het op bepaalde tijdstippen wel wenselijk om de verlichting volledig te doven in het kader van energiebesparing.

89. We zetten het programma voort om Leuven volledig van **ledverlichting** te voorzien. Tegen 2030 moet alle straatverlichting van ledlampen voorzien zijn.

Gladheidsbestrijding van wegen en fietspaden garanderen

90. Om de veiligheid van fietsers en voetgangers te waarborgen, investeren we in extra **fietspadenstrooiers** en -vegers.

91. Bij **sneeuwval** communiceren we actief naar Leuvenaars dat ze verantwoordelijk zijn om het voetpad voor hun woning of handelszaak sneeuw- en ijsvrij te maken. We voorzien hulp voor wie dat nodig heeft.

92. We zetten **GPS-technologie** in die het strooien efficiënter en nauwkeuriger maakt.

93. We gebruiken **lokale meetstations**. Die meetstations stellen ons in staat real-time gegevens te verzamelen over de weg- en weersomstandigheden.

2.4. Netheid en afval

Uit de meest recente stadsmonitor, een bevraging van de Vlaamse overheid naar de tevredenheid van inwoners, blijkt dat drie op vier Leuvenaars vindt dat de straten en voetpaden in hun buurt netjes zijn. Dat willen we de komende jaren zo houden, en indien mogelijk nog verbeteren.

Openbare netheid

94. We evalueren jaarlijks de **ophaalrondes** van de openbare vuilnisbakken. We optimaliseren de ophaalrondes door het wagenpark met GPS-sturing uit te rusten.

95. Waar mogelijk stappen we over op **duurzamere voertuigen en materieel**. We werken aan minder energie- en waterverbruik.

96. Door goed af te stemmen met andere (interne en externe) partners willen we **afvaloverlast** verkleinen en, waar mogelijk, vermijden. Denk hierbij aan de organisatoren van evenementen, horeca en handel.... We ondersteunen lokale organisaties om hun evenement afvalarm te maken met onder andere een handleiding.

97. We blijven beroep doen op **zwerfvuilvrijwilligers** en onderzoeken of er met scholen samengewerkt kan worden om pleintjes in de buurt proper te houden.

98. We verbeteren de aanblik van het **winkelwandelgebied** en de **stationsomgeving** verder en nemen acties om de netheid van dit gebied te verbeteren.

99. We zoeken een oplossing voor de verschillende **private afvalophalers** van handels- en horeca-afval die vandaag het centrum inrijden en verschillende ophaalmomenten hebben. We onderzoeken gebundelde ophaling, zodat er minder vrachtverkeer in het centrum moet rijden.

100. Door gerichte campagnes en educatieve programma's maken we inwoners bewust van het belang van **afvalreductie** en correcte **afvalscheiding**.

101. Om de afvalinzameling in straatafvalbakken op het openbaar domein te verbeteren, plaatsen we nieuwe, **grotere afvalbakken**. De bestaande afvalbakken vervangen we stelselmatig. Tegelijk evalueren we de locatie ervan.

102. We gebruiken **data-analyse** en **digitale tools** om de netheid van het openbaar domein verder te optimaliseren, zoals afvalstromen optimaliseren en technologieën inzetten voor efficiëntere planning en uitvoering. We experimenteren met sensoren op de openbare afvalbakken die aangeven hoe vol de afvalbak is.

103. We gaan de strijd met **sluikstort** verder aan. We verhogen de pakkans door slimme camera's in te zetten en extra inspanningen op het terrein te leveren. Het afschrikeffect vergroten we door de doorlooptijd tussen voorval en straf zo kort mogelijk te houden. We focussen op plekken waar frequent gesluikstort wordt.

AFVALINZAMELING OPTIMALISEREN

104. We onderzoeken of we gemeenschappelijke ondergrondse **sorteerstraten** kunnen plaatsen in dichtbebouwde delen van de stad.

105. Bij **nieuwe ontwikkelingen** met 50 of meer woonentiteiten voorzien we standaard een ondergrondse sorteerstraat.

106. Daarnaast creëren we een aanbod voor **bestaande appartementsgebouwen** om hun private afvalophaling in te ruilen voor sorteerstraten die mee in de beheerovereenkomst met EcoWerf worden opgenomen.

107. We onderzoeken de aparte inzameling van **specifieke fracties** met het oog op verdere reductie van de restafvalfractie (zoals bijvoorbeeld luiers).

108. We testen en evalueren **nieuwe manieren voor de ophaling** van afval zoals centrale inzamelpunten in het centrum en rolcontainers in de deelgemeenten.

109. We evalueren de **bestaande zones voor afvalophaling** en bekijken onder meer de ophaalfrequentie voor de dichtbebouwde gebieden buiten het centrum.

110. We maken werk van **gewichtsrecyclageparken** verspreid over het grondgebied, in overeenstemming met het masterplan recyclageparken van EcoWerf.

111. We blijven investeren in ondergrondse **glascontainers**. Bij nieuwe ontwikkelingen plaatsen we standaard ondergrondse glascontainers en bestaande glasbollen brengen we stelselmatig ondergronds.

112. We voorzien een **inzamelpunt** voor kleine afvalstromen die niet aan huis worden opgehaald (elektro, piepschuim, metalen...).

113. We organiseren **mobiele recyclageparken** op locaties waar veel mensen samenwonen in kleine woonentiteiten.

114. Na de **ophaling van gemengd afval** (ledigen van afvalbakken, evenementen, veegvuil) sorteren we het afval verder om de hoeveelheid recycleerbaar materiaal te maximaliseren.

2.5. Openbaar groen

Een groene stad is een aangename stad, waar mensen graag wonen, werken en verblijven. Uit de recente Vlaamse stadsmonitor blijkt dat 83 procent van de Leuvenaars tevreden is over de natuur- en groenvoorzieningen in de stad: een pak beter dan het gemiddelde van de centrumsteden. Met meer dan 350 hectare aan openbaar groen is Leuven de op één na groenste centrumstad.

Het belang van groen en water in een stad neemt toe, omwille van de klimaatverandering. Er komen steeds vaker hete en droge zomers voor, net zoals hevige regenval. Om ons daartegen te wapenen, zullen we de stad verder vergroenen, ontharden en waar het kan rivierlopen opnieuw openleggen. Meer groen en minder verharding zorgen ervoor dat water beter de bodem kan indringen, waardoor de kans op wateroverlast daalt. Daarnaast zorgt groen voor een gezondere lucht, verkoeling en schaduw, geluidsdemping... Het blauwgroene netwerk speelt een cruciale rol om de waterhuishouding en de biodiversiteit te verbeteren en het biedt recreatieve, educatieve en welzijnsbevorderende kansen voor inwoners.

Zie ook 2.1 Ruimtelijke planning

115. We geven uitvoering aan de concrete realisatie van het **Groenplan**. Het Groenplan is één van de belangrijke toetsstenen binnen het vernieuwde Beleidsplan Ruimte en een toetssteen voor RUP's en masterplannen.

116. Waar mogelijk en wenselijk verwerven we **strategische percelen/groendomeinen** in functie van de realisatie van het Groenplan.

117. We onderzoeken of en hoe we **private domeinen** publiek toegankelijk kunnen maken zodat inwoners hier ten volle van kunnen genieten.

118. We zetten in op **groene corridors**. We zoeken naar verbindingen tussen de verschillende parken en groene delen van wijken, zodat iedereen zich in en door de stad kan verplaatsen en vaak door groen omgeven is.

119. We koesteren het **bestaande groen** en zetten maximaal in op het behoud, de bescherming en waar mogelijk de versterking ervan.

120. We maken de stad **natuurkrachtig**. We werken aan een duurzame leefomgeving voor mens, plant en dier – nu en in de toekomst -, rekening houdend met de veranderende klimaatomstandigheden.

121. We creëren een groene stad waar biodiversiteit en ecologie in **balans** zijn met de andere functies van het groen, zoals belevingswaarde en esthetiek.

122. We gebruiken **Nature Based Solutions** als basis voor innovatieve oplossingen in kleinschalige projecten alsook in de grotere stadsontwikkelingsprojecten.

123. Bij **nieuwe stadsontwikkelingen** leggen we ontwikkelaars op om een gepast aandeel groene, toegankelijke ruimte kwaliteitsvol aan te leggen. Een goed voorbeeld is de Hertogensite, waar de Dijle en zijarmen opnieuw opengelegd zijn en er een groot nieuw stadspark is aangelegd.

124. We vernieuwen en renoveren **parken**, waar zowel aandacht is voor recreatie en beleving, ecologie en biodiversiteit, als rust. De komende legislatuur vernieuwen we het Sint-Donatuspark en het Heuvelhofpark.

125. We werken aan een duurzame toekomst voor de **Kruidtuin** als een plek waar natuur, cultuur en ontmoeting samenkomen.

126. We onderzoeken de mogelijkheden om bijkomende **beweeg- en sportgelegenheden** en/of spelprikkels te integreren in parken en openbaar groen.

127. We werken verder aan de realisatie van het masterplan voor de **Vijvers van Bellefroid**.

128. We zetten ons in om de **Abdij van Vlierbeek** verder op te waarderen en realiseren, samen met onze lokale partners, het beheer zoals vastgelegd in het beheersplan.

129. We zetten in op slimme **samenwerkingen** met natuurverenigingen en kennisinstellingen.

130. Samen met de betrokken partners (buurgemeenten, de provincie, natuurverenigingen…) werken we verder aan het plan **Brabantse Wouden**, **Walden** en het strategisch project **Molenbeekvallei**.

131. We actualiseren het bestaande **toelagereglement** voor de aankoop van natuurgebieden en zorgen voor een afstemming hiervan met het Groenplan.

132. We stellen **samenwerkingsovereenkomsten** op voor het beheer van waardevolle natuurgebieden.

GROENAANLEG EN -BEHEER

133. We evolueren verder van een reactieve naar een **proactieve aanpak** van ons groenonderhoud en -beheer.

134. We zorgen voor een attractief **groenaanbod** dat in overeenstemming is met de beheersmogelijkheden en het veranderende klimaat.

135. We **evalueren en optimaliseren** het maaibeheer (intensief vs. extensief), het ruigtebeheer, het hakhoutbeheer, het snoeibeheer van bomen en de aanpak van exoten (zoals Japanse Duizendknoop).

136. We kijken nauw toe dat aanleg van het groen **kwaliteitsvol** gebeurt met een hernieuwde focus op standplaats en bodem.

137. We hebben extra aandacht voor **opvolging** van werven en nazorg, zodat een aanplant correct gebeurt en we het groen alle kansen bieden om te floreren.

138. Waar mogelijk trachten we meer ecologisch om te gaan met **bladval** onder bomen.

WAARDEVOLLE BOMEN

139. We zetten maximaal in op de bescherming en opwaardering van ons **bomenpatrimonium**.

140. We maken een **bomeninventaris** (nulmeting) en strategisch bomenplan op van alle bomen, dit zowel op het openbaar domein als in privétuinen. We focussen op de aanduiding en bescherming van waardevolle en toekomstbomen op het openbaar domein.

141. We verbeteren de **standplaats** van bestaande waardevolle bomen met verschillende technieken en voorzien bij aanleg van nieuwe toekomstbomen de voldoende ruimte en geschikte standplaats om een optimale groei te verzekeren.

142. We betrekken inwoners bij het in kaart brengen van **bomen in stadstuinen**.

143. We zetten **sensibiliseringsacties** op om de bewustwording rond de waarde van bomen te vergroten.

144. We geven in principe voorrang aan het **behoud van bestaande bomen** boven compensatie door heraanplant.

ONTHARDING EN RUIMTE VOOR WATER

145. We finaliseren de **klimaatadaptatiestrategie** verder, zetten in op sensibilisering en zorgen voor de concrete uitwerking ervan.

146. We zetten in op **maximale ontharding** op plekken waar verharding niet noodzakelijk is. We houden daarbij rekening met toegankelijkheid en functionaliteit.

147. We zetten in op **minimale verharding** bij (her)aanleg van straten, pleinen en parken. Daarbij maken we een afweging tussen toegankelijkheid, functionaliteit en ontharding.

148. We sensibiliseren de Leuvenaars om mee te werken aan ontharding en ondersteunen hen in de realisatie van hun ideeën. We stimuleren mensen om te ontharden op **privédomein**.

149. We proberen de aanleg van **infiltratiestructuren** te combineren met technische groeiplaatsinrichtingen zoals boomkratten en boombunkers, zodat regenwater niet als overlast wordt beschouwd, maar als een kostbare hulpbron.

150. We zetten de actie **Hier Dringt het door!** verder en integreren het in de reguliere werking. Zo blijven we aandacht hebben voor het uitzicht in alle seizoenen en gedegen onderhoud.

2.6. Begraafplaatsen

De Leuvense begraafplaatsen zijn belangrijke, rustgevende herdenkingsplekken waar mensen hun dierbaren in herinnering kunnen houden. Zoals de dood een deel is van het leven, is de begraafplaats ook een deel van de stad. We willen dat de begraafplaatsen mooie plekken van rust, groen en erkenning zijn.

151. De Stadsbegraafplaats aan de Philipssite werd in 2023 erkend als de **Warmste Begraafplaats**, vanwege het open en groene karakter dat de begraafplaats de voorbije jaren kreeg. We bouwen de Leuvense begraafplaatsen uit tot open, groene, troostende ruimtes waar de Leuvenaar gekoesterd aan rouwbeleving kan doen, informatie kan krijgen over alle aspecten van overlijden, rouw en verlies.

152. We werken op alle stedelijke begraafplaatsen de **publieke ruimte** zo uit dat ze mensen zo veel mogelijk ondersteunt in hun rouwproces. Zo heeft de natuur een helend effect

op wie met verlies te maken krijgt. We zorgen wel voor goed en net groenonderhoud en de wandelwegen.

153. We versterken het **plantenlaboratorium** op de Stadsbegraafplaats.

154. We werken aan het **masterplan** dat een toolkit en inspiratiekader biedt voor de begraafplaats van de toekomst.

155. We maken de begraafplaatsen **toegankelijker**, met comfortstroken op de paden, zodat ook wie minder goed ter been is, of met een rolstoel, rollator of buggy de begraafplaats bezoekt, er terecht kan.

156. Naast toegankelijkheid moet het **voorzieningenniveau** accuraat zijn. Van sanitair, over verlichting tot elektriciteit. Zo kunnen kleinschalige vieringen en evenementen beter ondersteund worden.

157. We volgen de nieuwe **ontwikkelingen** binnen de uitvaartsector op, bijvoorbeeld rond verduurzaming.

158. We organiseren **rondleidingen** over de veelzijdigheid van een begraafplaats en de verschillende mogelijkheden om afscheid te nemen.

159. We organiseren ieder jaar een **najaarsprogramma** rond rouw en verlies vol activiteiten, workshops, praatgroepen… voor jong en oud.

160. We werken samen met **LEIF** (LevensEinde InformatieForum) om de Leuvenaars goed en volledig te informeren over levenseinde en de keuzes die gemaakt kunnen worden. We ondersteunen het Leuvense LEIF-punt verder zodat al wie vragen heeft over alle mogelijke beslissingen aan het einde van het leven hier terecht kan.

161. We blijven het initiatief **Eenzame Uitvaart** ondersteunen, dat een poëtisch afscheid en eerbetoon geeft aan mensen die worden begraven zonder aanwezigheid van nabestaanden.

Economie, ondernemen en werk

Economie speelt een cruciale rol in de vitaliteit van een stad. We stimuleren een gezonde stadseconomie, die welvaart en welzijn bevordert, leidt tot hogere werkgelegenheid en zorgt voor verbeterde levensstandaarden voor onze inwoners.

3. Economie, ondernemen en werk

Economie speelt een cruciale rol in de vitaliteit van een stad op verschillende niveaus. Een gezonde stadseconomie bevordert welvaart en welzijn, het leidt tot hogere werkgelegenheid en verbeterde levensstandaarden voor haar inwoners. Ook bedrijven gedijen goed in een economisch stabiele omgeving, wat dan weer innovatie en creativiteit stimuleert. Deze weg willen we in Leuven blijven bewandelen.

3.1. (Kennis)economie

Leuven heeft een ontzettend sterke kenniseconomie die zich qua onderzoek kan meten met de absolute wereldtop. De in Leuven gevestigde kennisinstellingen vormen een belangrijke motor van de lokale en de Vlaamse economie. Leuven is vandaag de nummer 1 van België als het aankomt op investeringen in de cruciale innovatieve sectoren van (gezondheids)zorg, onderwijs, wetenschap, onderzoek en ontwikkeling.

Deze dynamiek is in volle versnelling. Imec haalde recent 2,5 miljard euro aan investeringen binnen. In de laatste jaren kwamen er meer dan 5.000 hoogtechnologische jobs bij in Leuven – met weer duizenden afgeleide jobs in verschillende sectoren van zorg, onderwijs, wetenschap, onderzoek. Ook de Vlaamse strategische onderzoekscentra VIB, VITO en Flanders Make hebben een plek in Leuven.

De stad heeft een belangrijke rol als facilitator en accelerator om de internationale rol van Leuven als innovatieregio op vlak van gezondheid, hightech en creativiteit te versterken. Zo bouwen we Leuven verder uit als toekomstlab waar de oplossingen van morgen vorm krijgen.

RUIMTE VOOR ECONOMISCHE ONTWIKKELING

De groeiende kenniseconomie heeft ruimte nodig. Daarom grijpen we opportuniteiten aan om nieuwe innovatie- en wetenschapsparken te realiseren of bestaande parken uit te breiden.
Zie ook 2.1 Ruimtelijke planning

1. Op de voormalige spoorwegterreinen in **Leuven Noord** werken we samen met KU Leuven aan een nieuw **wetenschapspark** met ruimte voor innovatieve bedrijven, voorzieningen, stedelijk wonen en publieke parkruimte.
2. Aan de **Kolonel Begaultlaan** creëren we ruimte voor diverse vormen van productie en bedrijvigheid, waar initiatieven uitgebouwd kunnen worden die binnen het Leuvense DNA passen.
3. We transformeren de **CommScopesite** tot een innovatieve bedrijvencluster waar we de focus leggen op high-end maakindustrie en waar we ruimte creëren voor grotere bedrijven met een eigen productie.
4. We versterken de campusontwikkeling en het innovatief **wetenschapspark Arenberg** en ondersteunen KU Leuven in de verdere uitbouw van de site, conform het masterplan.
5. Het **Researchpark Haasrode** ontwikkelen we samen met de bedrijven verder tot een toekomstgericht bedrijventerrein dat aan de huidige en toekomstige noden een antwoord biedt, zoals uitgewerkt in het masterplan. We blijven actief meewerken aan de vernieuwende dynamiek op de site, onder meer met C-Valley en Business Brewery.

6. We stimuleren de **aantrekkelijkheid** van de diverse kennispolen door ruimtelijke transformaties te faciliteren op vlak van mobiliteit (bijvoorbeeld gebundeld parkeren in parkeergebouwen) en door gericht noodzakelijke secundaire functies te helpen creëren (zoals supermarkten, kinderopvang, sportmogelijkheden, ontmoetingsruimten…)

7. We ondersteunen en voorzien ruimte voor **incubatoren** die startups en scale-ups faciliteren in hun groei en innovatie.

Talent ontwikkelen en aantrekken

8. We investeren in **talentontwikkeling** door kinderen en jongeren kennis te laten maken met Leuvense sectoren en bedrijven, bijvoorbeeld via TADA Leuven, STEM Academy voor Leuvense scholen door Solar Team, het aanbod van Health House/Vesalius voor scholen en IMEC (Kids) Academy.

9. We organiseren opleidingen voor **specifieke profielen** in samenwerking met de bedrijven en zorgen voor gerichte her- en bijscholingen van werkzoekenden.

10. We voeren een actieve zoektocht naar **ontbrekende opleidingen** in het bestaande (onderwijs)aanbod in de brede regio, bijvoorbeeld creatieve opleidingen, zoals productdesign en marketing, ter versterking van de commercialisering van innovatieve producten.

11. Er heerst een **schaarste op de arbeidsmarkt**. Kwaliteit van leven geeft voor veel (internationale) topprofielen de doorslag om bij een bedrijf aan de slag te gaan. Daarom voorzien we voldoende flankerende ondersteuning zodat dit talent zich blijvend in Leuven vestigt.

12. We versterken de rol van **International House** om expats aan te trekken, wegwijs te maken in Leuven en talent in de regio te behouden. Via het International House Leuven zetten we er ook sterk op in om buitenlandse werknemers, hun partners en kinderen in te bedden in de Leuvense gemeenschap.

13. We blijven **International School Leuven** ondersteunen zodat we internationaal en kwalitatief onderwijs kunnen organiseren voor de kinderen van buitenlandse werknemers, met als doel talent in de regio aan te trekken en te behouden.

14. **India House Leuven** ondersteunen we om gerichte samenwerkingen met Indiase kennisinstellingen en ondernemingen op te zetten.

Verdere uitbouw van het Leuvens ecosysteem

15. We ondersteunen **Leuven MindGate** bij de uitbouw van Leuven als innovatieregio, met focus op de sectoren hightech, health en creativiteit.

16. We zetten in op de **samenwerking in de brede Leuvense regio** met Leuven & Beyond, samen met partners zoals de provincie, VOKA, werkgeversorganisaties, startersinitiatieven, Interleuven, steden en gemeenten…

17. We trekken actief **(internationale) innovatiespelers en bedrijven** aan die een versterking zijn voor het Leuvense ecosysteem. We doen dat onder meer door samen te werken met FIT & Startup Flanders en door actief deel te nemen aan internationale missies om Leuven te profileren.

18. We versterken de **internationale (economische) uitstraling** van Leuven, door samenwerking en deelname aan initiatieven als Health House Vesalius Museum, European Innovation Council, Leuven Europese Culturele Hoofdstad…

19. **Kennisdeling** is cruciaal om innovatie aan te moedigen. Daarom ondersteunen we (lerende) netwerken en events in Leuven, zoals een innovatiefestival van en voor bedrijven.

3.2. Ondernemerschap

Ondernemerschap speelt een cruciale rol in de economische dynamiek van een stad. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, ze inspireren en stimuleren innovatie, ze versterken de lokale economie.

ONDERNEMERSCHAP STIMULEREN

20. We versterken de werking van ons **ondernemershuis &station** op de Bondgenotenlaan. Elke ondernemer kan daar terecht met zijn vragen rond de op-/doorstart van zijn bedrijf of organisatie. Daarnaast is ook het kantoor van Leuven MindGate en India House Leuven er gevestigd. Ook een pop-upwinkel en verschillende co-workplekken hebben er onderdak. In de pop-upwinkel ligt de focus op initiatieven die een doorstart willen maken, een volgende stap in hun ondernemingsplan. Tegelijk draagt het bij aan het leegstandsbeleid. Vervolgens kunnen de ondernemers die er tijdelijk huizen via Popstart een nieuw onderdak vinden.

21. Elke ondernemer - grote en kleine bedrijven, starters en doorstarters - met een vraag/behoefte krijgt een centraal **aanspreekpunt** dat het volledige dossier voor de ondernemer begeleidt.

22. **Vakmanschap** is nog te weinig zichtbaar in het straatbeeld. We zoeken actief naar een mix van activiteiten, zodat horeca, creativiteit, klassieke handel en kantoren samen een plek vinden in de stad.

23. We inspireren en ondersteunen ondernemers in hun **inclusief personeelsbeleid**. In het kader van het Decreet Individueel Maatwerk moedigen we ondernemers aan mensen met grotere afstand tot de arbeidsmarkt te werk te stellen.

24. We maken meer plaats voor **circulair ondernemerschap** en zorgen voor coaching bij de zoektocht naar circulaire oplossingen.

25. We zorgen voor **erkenning en zichtbaarheid** van ondernemers en ondernemerschap door:

    - De pop-up en expomogelijkheden in &station.
    - Een ontmoetingsevent voor starters met advies en ondersteuning.
    - Maandelijks een jonge ondernemer in de kijker te zetten via de kanalen van LE(J)ON.
    - In de brede stadscommunicatie ruimte te maken voor starters en ondernemerschap.

26. In functie van betere informatieverstrekking werken we de website **ondernemeninleuven.be** verder uit.

27. We herwerken de **LEF-premie** waarvoor ondernemers met een innovatief idee een aanvraag kunnen doen. Met deze premie hebben we de voorbije jaren tientallen ondernemers gesteund. We doen gerichte oproepen die slimme oplossingen voor specifieke uitdagingen in de stad onderzoeken, bijvoorbeeld in samenwerking met het Klimaatfonds.

28. Leuvenaars met een ondernemersidee kunnen een **starterspremie** aanvragen. Zo scheppen we een aantrekkelijk startersklimaat en verhogen we de slaagkansen van ondernemerschap.

ONDERNEMERSCHAP BIJ JONGEREN

29. We ondersteunen ondernemende of startende jongeren in hun **zoektocht naar ruimte**. Elk initiatief dat ruimte kan aanbieden voor ondernemers, moedigen we aan.

30. We adviseren en ondersteunen **jongeren met een ondernemersidee**. We brengen hen in contact met meer ervaren ondernemers zodat ze ervaringen kunnen delen.

31. We werken samen met initiatieven die jonge ondernemers ondersteunen vanuit onze basiswerking **LE(J)ON**.

32. We breiden de events van LE(J)ON voor studentenondernemerschap uit voor alle **startende ondernemers** om zo nog meer in te zetten op kruisbestuiving en kennisoverdracht. We organiseren op een groots jaarlijks startevent waar alle (pre)starters, jong of oud, kunnen kennismaken met het ondernemend ecosysteem, met elkaar in contact komen of geïnspireerd worden tijdens tal van inspirerende en informatieve sessies.

3.3. Handel en horeca

Leuven is een succesvolle en aantrekkelijke handelsstad. Onze stad telt 2.010 handelspanden. Voor de horeca spreken we over 724 zaken met een uitbatingsvergunning. In totaal zorgen zij voor 3.246 arbeidsplaatsen.

In vergelijking met andere centrumsteden hebben enkel Brugge en Gent minder leegstaande winkelpanden. De voorbije jaren investeerden we dan ook sterk in de strijd tegen leegstand.

Het handelslandschap is volop in verandering, onder meer door de opmars van e-commerce. Wat een klant verwacht van een handelszaak, is daardoor gewijzigd. We houden de vinger aan de pols en onderzoeken hoe we op nieuwe trends kunnen inspelen.

ONDERSTEUNEN VAN HANDEL EN HORECA

33. Om van onze stad een nog bloeiender handels- en horecacentrum te maken zetten we sterk in op het **ondersteunen en promoten van de sector**. We evalueren het huidige budget voor promotie en marketing en tillen promoacties naar een nog hoger niveau. We gaan daarvoor het gesprek en samenwerkingen aan met verschillende handels- en horecapartners.

34. We richten onze handels- en horecacentra in als **wijken en sfeergebieden** en versterken zo het gemeenschapsgevoel en het specifieke buurtkarakter. Bijvoorbeeld Oude Markt, Martelarenplein, de Becker Remyplein, Beneden Tiensestraat, Mechelsestraat, handelskern Heverlee, handelskern Wilsele…

35. We blijven ook oog hebben voor de al gevestigde ondernemers en zetten in op de **erkenning** die deze vaste waarden verdienen, zoals met De parels van de commerce.

36. We blijven inzetten op samenwerkingen tussen horeca, de cultuursector, UZ Leuven, politie, (hoger) onderwijs, jongerencollectieven… rond **gezond en veilig uitgaan**. Hier wordt al jaren sterk rond gewerkt door de stad, onder andere via projecten als Leuven Cares en Nachtplan. Ook particuliere bottom-up-initiatieven zoals Club Affair, Gemak! … zijn voortrekkers. We blijven in dialoog gaan met deze partners en werken verder aan acties rond (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, (overmatige) alcoholconsumptie, ecologie… Denk daarbij aan sensibiliseringscampagnes, opleidingen voor horecapersoneel, het promoten van de Angel Shot (wanneer iemand een Angel Shot bestelt, laat hij of zij de barman weten dat hij of zij zich niet veilig voelt vanwege het gedrag van een andere gast) …

37. We zetten het project **POPstart** verder. Daarmee geven we enerzijds startende ondernemers de kans om aan gunstige voorwaarden een leegstaand pand te huren, en geven we anderzijds aan eigenaars van leegstaande panden de kans om hun pand weer actief in de markt te zetten en de kans te verhogen om na de tijdelijke invulling over te gaan naar duurzaam gebruik.

38. We bieden ondersteuning en opleiding bij **nieuwe regelgeving**, bijvoorbeeld bij verplichte brandweerkeuringen. We organiseren infosessies door experten, en voorzien een toelage onder voorwaarden van het volgen van de infosessie voor een brandpreventieonderzoek. Zo stimuleren we om de keuring tijdig in orde te brengen.

39. We blijven investeren in **evenementen**, niet enkel in het zomerseizoen. We bekijken of we Wintertijd kunnen uitbreiden en op verschillende plekken in de stad beleving kunnen toevoegen.

40. Bij het organiseren van events zorgen we voor een **gelijk speelveld** en zijn we alert voor oneerlijke concurrentie.

41. We herzien het Gecoördineerd Politiereglement Leuven waarbij ook **veiligheids- en netheidvoorwaarden** voor zaken met een beperkte bediening worden opgenomen.

42. We werken samen met Horeca Vlaanderen en AB InBev om **opleidingen** aan te bieden die gericht zijn op het verbeteren van de beroepsbekwaamheid van horecapersoneel.

43. We versterken de **samenwerking met Horeca Leuven** die als sectororganisatie zal zorgen voor aanspreekpunten per wijk, communicatie en activiteiten.

44. We werken nauwer samen met **Leuvense makers**. We organiseren infoavonden rond hun noden. We bekijken samen of we netwerken en samenwerkingen tussen de makers kunnen faciliteren.

Aantrekkelijke handelskernen

Handel en horeca dragen bij aan de aantrekkelijkheid van een stad voor zowel inwoners als bezoekers en toeristen. Om een handelscentrum aantrekkelijk te maken, is het essentieel om een divers aanbod te creëren en te investeren in infrastructuur, winkelervaring en gemeenschapsbetrokkenheid. Aantrekkelijke openbare ruimte, zoals wandelgebieden met brede voetpaden, pleinen of groene zones, komt de sfeer ten goede en moedigt mensen aan om langer te blijven en te winkelen. Ook evenementen zoals markten, themadagen of

straatoptredens kunnen de levendigheid vergroten, de uitstraling van de stad verhogen en de sociale binding versterken.

45. We verhogen de **aantrekkingskracht** van de **handelskernen**, ook in de deelgemeenten, door een divers en ruim aanbod aan handels- en horecazaken te voorzien. Daarom stimuleren we nieuwe en vernieuwende ondernemers om zich te vestigen in Leuven.

46. We definiëren kernwinkelgebieden, winkelkernen, verbindingswegen en zones voor grootschalige handel. We leggen de **ontwikkelingsgebieden** vast. We schrijven onze visie uit in een ordeningsinstrument waarin sfeergebieden worden omschreven waar plaats is voor gewenste ontwikkelingen. Daarin leggen we vast welk type van handelszaken we waar willen, zowel in het centrum als in de deelgemeenten. Zo kunnen we er blijvend over waken dat het aanbod aan handelszaken een mix is van grotere (inter)nationale ketens, kleinere (lokale) zaken en handel en horeca met aandacht voor ambachten, voor circulaire principes, en/of met sociale economiepartners. We hanteren dit visiedocument om gewenste nieuwe handelszaken aan te trekken en gerichte acquisitie te doen.

47. We verhogen de aantrekkelijkheid van het **kernwinkelgebied** door maatregelen als progressieve leegstandstaks en door de toelage voor handelskernversterkende projecten.

48. Een **aantrekkelijk publiek domein** is belangrijk, ook voor handel en horeca. We gaan in overleg bij de nieuwe ontwikkelingen die handel en horeca kunnen impacteren.

49. We vergroenen het **kernwinkelgebied** en plaatsen meer zitbanken en ontmoetingsplekken waar mogelijk en gewenst. De Bondgenotenlaan wordt opgefrist. *Zie ook 2.3 Openbare ruimte*

50. We zorgen voor **uniformiteit** in luifels en dergelijke van horecazaken op onze pleinen.

51. We maken werk van een **aangepaste en uniforme (sfeer)verlichting** voor de verschillende pleinen en straten met veel handel en horeca.

52. Verschillende horecazaken zetten in op **kindvriendelijkheid** (verzorgingsplaatsen, borstvoeding...). Dat maken we beter zichtbaar.

53. We gaan in overleg met de lokale horeca en handel om te bespreken welke initiatieven **ontmoeting tussen mensen** kunnen faciliteren.

54. De **pop-upwinkel** van &station op de Bondgenotenlaan gebruiken we om een specifiek aanbod te promoten en andere ondernemers te inspireren.

55. We zetten in op meer **gerichte communicatie** met de ondernemers en bezoekers van de stad, met extra aandacht voor binnenlandse, terugkerende dagbezoekers. We zoeken uitwisseling met andere steden en gemeenten om ons te laten inspireren rond de uitdagingen van de handel.

56. We zetten samen met de betrokken sectoren in op een **relanceplan** voor het **uitgaanscentrum**, waarbij veiligheid, infrastructuur, fraaiheid en rendabiliteit aan bod komen.

57. We zetten in op **nette straten en pleinen in het kernwinkelgebied**, in samenspraak met handel en horeca en zien dit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We

introduceren innovatieve afvaloplossingen, met het oog op ongediertebestrijding en een wit ophalersysteem. *Zie ook 2.4 Netheid en afval*

58. We zetten samen met handel en horeca initiatieven op als een gemeenschappelijke **Opruimdag** zodat we samen de netheid in de stad waarborgen.

59. We zien erop toe dat de **bouwwerven** bij verbouwingen van panden in de handelskernen verzorgd zijn. We zetten ook in op handhaving.

60. We werken samen met en ondersteunen onze Leuvense horeca rond **herbruikbare verpakkingen** en bekers. We werken toe naar een belasting op wegwerpmateriaal.

61. We blijven inzetten op communicatie voor **alternatieven voor de auto** om het kernwinkelgebied te bereiken, bijvoorbeeld door het ruime aanbod aan randparkings nog beter bekend te maken. Met een attractieve wayfinding en nudgingroute van de Vaartkomparking naar het centrum, stimuleren we bezoekers om te voet naar het centrum te stappen.

62. We stimuleren en ondersteunen initiatieven van handelaars die specifiek inzetten op **fysieke toegankelijkheid**. We onderzoeken hoe we erfgoedpanden toegankelijk kunnen maken.

63. We maken een **toiletactieplan** voor Leuven. Daarin wordt een uitbreiding van openbare en toegankelijke toiletten voorzien, die goed onderhouden worden. Tegelijk starten we een netwerk op van handels- en horecazaken waar niet-klanten gratis naar het toilet kunnen gaan. *Zie ook 7.4 Diversiteit en gelijke kansen*

Markten

64. Markten in Leuven verhogen de **belevingswaarde** en ondersteunen we in commerciële uitstraling.

65. We werken nauw samen met de **Marktbond** en houden een vinger aan de pols over wat leeft bij de marktkramers.

66. We organiseren **kleine evenementen** op de markten, zoals Maand van de Markt, Fonskesmèt, eindejaarsmarkt…

Taxisector

67. Leuven is een aantrekkelijke stad voor taxibedrijven. We waken erover dat de taxibedrijven met standplaatsen niet in de verdrukking komen en bekijken in samenwerking met de politie of en hoe we het **taxireglement** kunnen aanpassen.

3.4. Werk en sociale economie

We zien dat de krapte op de arbeidsmarkt standhoudt. Die krapte is vooral van toepassing voor gekwalificeerde profielen die quasi direct kunnen starten in een nieuwe rol. De mogelijkheden voor mensen zonder ervaring blijven beperkt.

De arbeidsmarkt is de voorbije 5 jaar enorm veranderd. De opkomst van AI heeft heel wat jobs grondig aangepast. Bepaalde jobs zijn verdwenen (of verwachten we te verdwijnen), er zijn nieuwe functies ontstaan die werkkrachten met nieuwe vaardigheden nodig hebben. De opleidingen die we aan onze werkzoekenden aanbieden moeten dus ook grondig aangepast worden. De snelheid waarmee onderwijspartners nieuwe opleidingen aanbieden ligt lager dan

snelheid waarmee de arbeidsmarkt vernieuwt. Het is daarom een belangrijke uitdaging voor de stad om de match arbeidsmarkt en onderwijs mee te faciliteren, om opleidingen op de werkvloer mogelijk te maken en levenslang leren te stimuleren.

Er zijn heel wat sociale economiebedrijven in Leuven. Het succes van deze bloeiende sector motiveert ons om er verder in te investeren. We kiezen ervoor om de sociale economie in Leuven te blijven ondersteunen zodat ze een volwaardige rol in het Leuvense economische veld kan innemen en de Leuvense economie kan versterken. De sector van de sociale economie richt zich op het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Net deze rol willen we blijven versterken, omdat we in Leuven iedereen aan boord willen houden en een plek in de samenleving willen bieden.

Werk

68. We houden de vinger aan de pols bij de Leuvense economiepartners om **noden in bedrijven** te kennen. Zo houden we zicht op veranderingen van de arbeidsmarkt.

69. We werken samen met sectoren om **gericht profielen** aan te trekken, op te leiden en te matchen, bijvoorbeeld in bouwsector, social profit, zorg...

70. We organiseren samen met relevante partners zoals VDAB minstens één **job/opleidingsbeurs** per jaar, afgestemd op openstaande vacatures in de regio.

71. We werken een samenwerkingsovereenkomst uit met **VDAB** waar we focussen op een aantal specifieke uitdagingen voor Leuven rond drie centrale thema's: elk talent aan de slag, een perspectief op talent voor elke werkgever en een loopbaanperspectief voor elke werkzoekende. We rekenen op VDAB voor het aanleveren van de juiste arbeidsmarktcijfers.

72. In de War for talent zorgen we voor verschillende mogelijkheden tot **herscholing, bijkomende opleidingen, jobbeurzen**... zodat we aanwezig potentieel kunnen klaarstomen voor de arbeidsmarkt.

73. Daarnaast trekken we ook **internationaal talent** aan door de aanwezigheid van een International House en International School. *Zie ook 3.1 (Kennis)economie*

74. We versterken de **samenwerking** met partners zoals Compagnie Cordial, Jobroad, SBS Skillbuilders...

75. We begeleiden werkgevers bij het aanwerven van **nieuwkomers**, bijvoorbeeld rond het belang van taal en cultuursensitiviteit. *Zie ook 7.4 Diversiteit en gelijke kansen*

76. We ervaren heel wat impact op onze werking door **federale en Vlaamse beslissingen**, bijvoorbeeld de recente beslissing om de werkloosheid te beperken in de tijd. We volgen deze evoluties op de voet op en zetten onze signaalfunctie verder.

77. We promoten de tewerkstellingsmaatregel **artikel 60**, vooral bij sectoren die hier nog weinig gebruik van maken. We zetten gerichte proefprojecten op om die pistes verder te verkennen. We brengen potentiële drempels in kaart. We tonen goede voorbeelden binnen onze eigen stadsorganisatie en zetten onze voorbeeldfunctie in de kijker.

78. We versterken de banden tussen **arbeidsmarkt en onderwijs**, via een talentenplatform. Ook met onderwijspartners als Samen Onderwijs Maken en Campus Corso bekijken we hoe we onderwijs en arbeidsmarkt meer met elkaar kunnen verbinden.

79. Een **rijbewijs** blijft een belangrijke randvoorwaarde voor het vinden van een job. We blijven inzetten op het behalen van het rijbewijs via het traject 2GO Leuven.

80. Sommige mensen hebben een erg grote **afstand tot de arbeidsmarkt** omdat ze met een complexe multiproblematiek kampen. Hen ondersteunen we in het lokale partnerschap STEP.

Sociale economie

81. De **Veilingsite** in Heverlee clustert heel wat sociale economiepartners, die we blijven ondersteunen.

82. We stimuleren ondernemingen om **mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt** aan te werven.

83. We ondersteunen via een reglement en met een toelage de partners die **Aanvullende Lokale Diensten** (ALD) organiseren.

84. We maken als stad de keuze om waar mogelijk **met sociale economie samen te werken**. We gebruiken de mogelijkheid van 'sociaal aanbesteden' om duurzame samenwerkingen af te sluiten.

85. We streven naar een goede afstemming tussen **onderwijs, reguliere economie en de sociale economie** en brengen deze sectoren samen zodat ze elkaar kunnen versterken. Organisaties als Leuven MindGate kunnen een rol rond maatschappelijk verantwoord ondernemen opnemen.

86. We herwerken het concept van collectieve taalvloeren en onderzoeken individuele **taalvloeren** voor wie intensief moet oefenen met het Nederlands, bijvoorbeeld in voorbereiding van een opleiding. Daarnaast onderzoeken we de uitrol van een leerbedrijf (naar het voorbeeld van Kringwinkel Hageland) waar deelnemers terwijl ze op de vloer ervaring opdoen simultaan certificaten kunnen verwerven bij het volwassenenonderwijs.

87. We breiden het lidmaatschap bij **People Made**, een coöperatie van sociale economieorganisaties uit de Leuvense regio, uit.

88. We nemen als stad het voortouw in het tonen van **goede projecten binnen de sociale economie**. De website doeners.be is een goede matchmakingtool waar getuigenissen en goede praktijken gepresenteerd worden.

89. We beschouwen de sociale economie als een belangrijke partner in de **strijd tegen verspilling**. Daarom stimuleren we de kringwinkel Vites om zich te vestigen in de stad en de deelgemeenten.

Klimaat en duurzaamheid

De komende jaren gaat Leuven als Europese voorloper verder op de ingeslagen weg, met nog meer impact en focus, met gerichte acties die leiden tot tastbare verandering.

4. Klimaat en duurzaamheid

Leuven is een voorloper op vlak van duurzaamheid. We hebben de voorbije tien jaar grote stappen vooruitgezet, wat door Europa ook erkend wordt. Toch beseffen we dat er nog een hele weg te gaan is.

De komende jaren gaat Leuven verder op de ingeslagen weg, met nog meer impact en focus. Met gerichte acties die tot tastbare verandering leiden zorgen we voor een daling in de uitstootcijfers. We beschermen Leuven tegen de toenemende klimaatverandering, voorzien meer natuur en garanderen een gezonde leefomgeving.

Het Leuvens Klimaatcontract is de leidraad voor ons klimaatbeleid. Dat Klimaatcontract is opgesteld in het kader van de Europese missie rond '100 Climate-Neutral and Smart Cities by 2030' waarvoor Leuven geselecteerd is.

4.1. Algemeen duurzaamheidsbeleid

Regelgeving

1. We verankeren klimaat-, natuur-, en milieu-ambities in de **regelgeving rond ruimtelijk beleid** via:
    - RUP's, masterplannen en brownfieldconvenanten voor grootschalige projecten.
    - de nieuwe Algemene Bouwverordening Leuven (ABL) voor duurzaamheidsambities in het globale ruimtelijk beleid.
2. We gebruiken **sturende financiële instrumenten** (bijvoorbeeld de belasting op niet-geadresseerd drukwerk) om onze duurzaamheidsdoelstellingen te behalen.
3. We focussen op een **sociaal rechtvaardig klimaatbeleid** met onder meer deze acties:
    - We onderzoeken samen met externe partners hoe zonnepanelen via derde partijfinanciering kunnen gelegd worden voor huurwoningen.
    - We organiseren via het Klimaathuis gerichte acties (klimaattafels) met focus op doelgroepen als onderdeel van het Lokaal Energie- en klimaatpact.

Monitoring & rapportering

4. We versterken samen met Leuven 2030 onze **monitoring** en focussen op drie verschillende monitoringsmechanismen en valideren die:
    - een monitoringtool om het klimaatbeleid op te volgen en hierover te communiceren.
    - een impactmonitoring om op basis van de verwachte impact van projecten juiste keuzes te maken en investeerders aan te trekken.
    - een kwalitatieve bevraging voor de monitoring van het Leuvens Klimaatcontract, die de afdeling duurzaamheid ook opvolgt.

Governance

5. Stad Leuven en Leuven 2030 implementeren samen het **Leuvens Klimaatcontract**. Het Leuvens Klimaatcontract realiseren omvat de uitvoering van de doorbraakprojecten. De stad blijft de eindverantwoordelijke voor het algemene klimaatbeleid.

6. De hoge klimaatambities worden meegedragen door alle **stakeholders**: we zetten actief in op samenwerking met het netwerk van Leuven 2030 en Platform Circulair, via verschillende thematische netwerken (zoals Urban Lab), adviesraden (zoals Voeding- en Landbouw Adviesraad, Natuur- en Biodiversiteitsadviesraad) en overlegstructuren met externe actoren (De Vlaamse Waterweg, Agentschap Wegen en Verkeer, NMBS, De Watergroep…)

7. Via het Urban Lab 2030 vragen we aan de verschillende kennisinstellingen specifieke adviezen over welke doorbraakprojecten uit het Klimaatcontract de grootste impact kunnen hebben.

8. We gaan actief de **samenwerking** aan **met bovenlokale actoren** (Vlaamse Milieu Maatschappij, de provincie, De Vlaamse Waterweg…) en zetten ook in op bovenlokale netwerken in binnen- en buitenland. We zetten in op kennisuitwisseling en netwerking.

Financiering Klimaatcontract

9. We onderzoeken welke pistes (zoals een Leuvens Klimaatfonds) het meest interessant zijn voor investeerders om de doorbraakprojecten van het klimaatcontract te financieren.

10. We gaan daarnaast proactief op zoek naar **extra middelen** en we houden rekening met cofinancieringsbudget voor **Europese subsidies**.

4.2. Klimaatbeleid

Binnen duurzaamheid is klimaat dé grootste uitdaging. Leuven wil tonen hoe een stad het voortouw kan nemen in de klimaattransitie. Dit splitst zich uit in twee luiken:

- Klimaatmitigatie: hoe minimaliseren we de negatieve impact van Leuven op het klimaat?
- Klimaatadaptatie: hoe minimaliseren we de impact van het veranderende klimaat op Leuven?

Klimaatverandering voorkomen betekent onze broeikasgasuitstoot verminderen. Op Leuvens grondgebied is die uitstoot grotendeels het gevolg van gebouwen verwarmen. De grootste impact bereiken we dus door gebouwen energiezuiniger te warmen, en door duurzame energiebronnen in te schakelen. Dat is goed voor de portemonnee én voor het klimaat. Als stad engageren we ons om de Leuvenaar daarbij te helpen.

Renovatiegolf

Om duurzame en betaalbare renovaties voor iedereen mogelijk te maken leggen we in Leuven eigen accenten bovenop het Vlaams renovatiebeleid.

We versterken het Klimaathuis om het renovatiebeleid in praktijk om te zetten. Ondanks de vele manieren van ondersteuning zien velen het bos door de bomen niet meer. Het Klimaathuis zal mensen zo goed mogelijk informeren over de mogelijkheden die er zijn en hen helpen om succesvol een renovatie uit te voeren.

Renoveren is gemakkelijk

11. Het **Klimaathuis** is hét centrum voor informatie over renovatie. We zorgen ervoor dat Leuvenaars kostenloos en objectief geholpen worden en met de juiste info aan de slag kunnen.

12. We **verlagen drempels** om te renoveren. We doorlopen het renovatieproces en bekijken stap voor stap welke factoren een eventuele renovatie bemoeilijken. Daarbij kijken we onder andere naar de regels rond inname openbaar domein, erfgoed en vele andere. We verlagen de administratieve last om te renoveren zo veel als mogelijk.

We focussen op de grootste impact

13. We geven vanuit het Klimaathuis prioriteit aan de **collectieve renovatie van appartementsgebouwen** via de Verenigingen van MedeEigenaars (VME's) onder de vorm van basisadviezen of renovatiemasterplannen. Zo renoveren we veel woningen in één keer.

14. We ontwikkelen vanuit het Klimaathuis specifieke informatie-, advies- en begeleidingsprogramma's om **doelgroepen en buurten** met energetisch slecht presterende woningen actief te benaderen en te ondersteunen.

15. De helft van de Leuvense huishoudens huurt een woning. Het belang van beter geïsoleerde woningen is voor een (kandidaat-)**huurder** niet altijd duidelijk. Daarom informeren we de huurder zodat die keuzes kan maken en de impact op de totale woonkost (energiefactuur bv.) van een (gerenoveerde) energiezuinige woning beter kan inschatten.

16. De stad is zelf een grote **patrimoniumbeheerder**. Ze geeft het goede voorbeeld door de eigen gebouwen zo duurzaam mogelijk te renoveren.

Iedereen mee in het renovatieverhaal

17. We onderzoeken samen met Leuven 2030 een project om **zonnepanelen** te plaatsen op huurwoningen ten gunste van de huurder.

18. We ondersteunen Leuvenaars om **energiekosten-efficiën**t te wonen om zo energiearmoede tegen te gaan, bijvoorbeeld met hulp bij energiefacturen, energiescans en V-tests, bemiddeling bij energieleveranciers en sociale energietarieven…

19. Voor mensen met financiële moeilijkheden is een renovatie vaak een grotere uitdaging. Daarom bieden we **intensieve begeleiding**, met steun van de Vlaamse overheid, om hen te ondersteunen bij elke stap van het proces.

GROENE WARMTE

Naast de energievraag verlagen zal het ook nodig zijn om de resterende energievraag zo duurzaam mogelijk te beantwoorden. De meest duurzame techniek vandaag is die van warmtepompen.

Leuven, en bij uitbreiding Vlaanderen, staat nog maar aan het begin van de transitie naar duurzame (collectieve) warmte.

Groene warmteprojecten

Het potentieel voor collectieve groene warmte werd binnen de wijkgebonden energiestrategie in kaart gebracht. Verschillende opportuniteiten worden binnen het Europees project Pilot Cities Call verder onderzocht en waar haalbaar richting implementeerbare projecten gebracht.

20. **Groene warmteprojecten** (of opportuniteiten) in onder meer de Redingensite, Hal 9 en Ecowerf-Aarschotsesteenweg zijn vandaag technisch gezien realiseerbaar, mogelijk economisch haalbaar én kunnen een substantiële CO2-impactvermindering betekenen. Deze projecten onderzoeken we verder en voeren we uit, indien technisch en economisch haalbaar.

21. Bij nieuwbouwprojecten van private ontwikkelaars onderzoeken we het potentieel van een eventuele **overproductie** van duurzame warmte. Indien wenselijk, haalbaar en rendabel maken we afspraken om deze warmte over te nemen en te injecteren op een publiek warmtenet.

Uitwerking lokaal warmtebeleid

De stad werkt reeds enkele jaren aan een coherent groen warmtebeleid. De wijkgebonden energiestrategie (2022) vormt hiervoor de basis. Binnen het Europees project Pilot Cities Call werd het warmtebeleid reeds gedeeltelijk verfijnd.

22. We werken het Leuvens **warmteprogramma** af. Dat biedt een overzicht van de belangrijkste (potentiële) warmteprojecten op vlak van technische en financieringskenmerken. Het warmteprogramma wordt continue verfijnd, aangevuld en geactualiseerd en fungeert als instrument om samen met stakeholders prioriteiten te bepalen. We stellen de inhoud van het warmteprogramma ter beschikking van de Leuvenaar en projectontwikkelaars.

23. We zetten een eigen **warmtebeleid** op poten. De leidraad warmte moet duidelijkheid verschaffen over de wenselijke warmtesystemen en randvoorwaarden vanuit diverse beleidsdomeinen, zoals ruimte, openbaar domein, groenbeheer, archeologie…

Opzetten multi-stakeholder organisatiecultuur

De warmtetransitie vereist diverse aan elkaar gelinkte organisatiestructuren: een regiestructuur, een implementatiestructuur en een beheerstructuur. De stad zet deze structuren (verder) op, faciliteert en beheert ze. Voor de regiestructuur bouwen we verder op bestaande organen en ligt de focus op stakeholderbetrokkenheid.

De implementatiestructuur wordt in deze fase op projectniveau opgezet. De eventuele structurele uitrol van warmte-infrastructuur (zoals warmtenetten of boringen) gekoppeld aan de heraanleg van openbaar domein of renovatie van patrimonium in eigendom van Groep Leuven kan als deel van de implementatiestructuur worden beschouwd en zal verkend worden.

Het beheer van groene warmtesystemen vraagt de invulling van minstens drie operationele rollen op project- of stadsniveau: warmteproductie, netbeheer en warmtelevering. Warmteproductie is in Leuven eerder projectgebonden.

24. De stad neemt de **regie van warmtetransitie** op, en betrekt de nodige stakeholders en externe experten waar nodig.

25. We maken duidelijke afspraken met Fluvius en werken toe naar een **beheersoverdracht**, gekoppeld aan een beheersovereenkomst.

26. De stad onderzoekt welke rol zij kan opnemen om warmte op te wekken, te transporteren en leveren, eventueel via een **stedelijk energiebedrijf**.

Duurzame stroom

Voor duurzame warmte zal elektriciteit nodig zijn. Ook die wekken we zo duurzaam mogelijk op. Vandaag wordt er in Leuven al veel stroom opgewekt dankzij zonnepanelen en via de vergister van Ecowerf. We zetten verdere stappen.

27. We motiveren de eigenaars van **grote daken** om zonnepanelen te plaatsen.
28. We zorgen er via een **derdebetalerssysteem** voor dat het aantrekkelijk is voor verhuurders om ook zonnepanelen te plaatsen.
29. We blijven pleiten bij de hogere overheid om het mogelijk te maken **windmolens** op het Leuvens grondgebied te plaatsen, op die locaties waar het gewenst is.
30. We onderzoeken de mogelijkheden om **batterijcapaciteit** te creëren op ons grondgebied.

Circulaire stad

Met de geplande renovatiegolf is het nog belangrijker om na te denken over de circulariteit van de materialen die we gebruiken. De bouwsector is verantwoordelijk voor 40 procent van de CO2-uitstoot in Europa.

Als lokale overheid vervult de stad een aantal cruciale rollen om de transitie naar een meer circulaire economie te versnellen, in lijn met de engagementen aangegaan binnen de doorbraakprojecten van het Leuvens Klimaatcontract. De stad heeft een voorbeeld- en regulerende functie naar inwoners en bedrijven, is een belangrijke lokale economische actor en speelt een bepalende rol in het faciliteren van (de opschaling van) impactvolle circulaire initiatieven.

Circulair bouwen

31. We ondersteunen de **Materialenbank**/Atelier Circuler met het oog op het duurzaam verankeren en sterk opschalen van de activiteiten.
32. We blijven inzetten op maximaal **hergebruik van materialen** bij afbraak en renovatie van stadsgebouwen. Lokale circulaire ondernemingen krijgen voorrang bij het urban minen van deze materialen.
33. Bij nieuwbouw- en renovatieprojecten van de stad wordt het principe van **urban mining en circulair bouwen** geïmplementeerd.
34. We selecteren een aantal **bouw- of renovatieprojecten** waarin maximaal gebruik gemaakt wordt van gerecupereerde materialen (zoals de circulaire renovatie van de budgethuurwoningen in de Fonteinstraat). We bouwen zo verder aan een portfolio van goede praktijken en zetten stappen richting structureel gebruik van gerecupereerde materialen in bouw- en renovatieprojecten.

Circulair ondernemen

35. We organiseren de stad als een **circulaire markt** van vraag en aanbod waar hergebruik van materialen altijd de eerste keuze is. We onderzoeken de mogelijkheid tot een Urban Resource Center waar alle spelers van de circulaire economie elkaar vinden.
36. We sturen aan op een samenwerking tussen Materialenbank en andere partners zoals Ecowerf om de **opschaling van de activiteiten** mogelijk te maken, naar de regio.

37. We zorgen voor continuïteit voor de Leuvense sociaal-circulaire hub C3000 als **accelerator van circulair ondernemen**. We werken samen met VOKA en Unizo om circulariteit in bedrijven te versnellen.

Duurzaam consumeren – herstellen, delen & hergebruiken

38. We ondersteunen de werking van de **maak- en herstelinitiatieven** als Maakbaar Leuven en MaakBAR, die draagvlak voor circulaire en duurzame principes creëren bij inwoners.

39. We ondersteunen initiatieven rond **herbruikbaar verpakkingsmateriaal** (herbruikbare bekers en cateringmateriaal) en onderzoeken een belasting voor takeaway-verpakkingen.

Kennis ontwikkelen en circulaire principes duurzaam verankeren in het beleid

40. We faciliteren de verderzetting van het **Platform Leuven Circulair**, het overlegorgaan voor de verschillende Leuvense stakeholders binnen de circulaire economie.

41. We maken een update van de **circulaire strategie** zodat we ons beleid rond circulaire economie duurzaam verankeren in het Leuvense ecosysteem. Dit doen we samen met **Platform Leuven Circulair.**

42. Circulaire principes worden nog sterker geïntegreerd in het **aanbestedings- en aankoopbeleid** van de stad Leuven. We wijzen waar mogelijk raamcontracten toe aan leveranciers van gerecupereerde materialen, producten, diensten zodat we maximaal kunnen inzetten op een duurzame circulaire aankoopstrategie (bouwmaterialen, kantoormateriaal, werkkledij...).

KLIMAATADAPTATIE

Klimaatverandering treft ons al en zal ons steeds vaker treffen. De twee grote factoren zijn warmte en water. Meer natuur helpt om de waterhuishouding op orde te houden en voldoende koelteplekken te creëren in de stad. Klimaatverandering treft de meest kwetsbaren in de samenleving het hardst, want zij hebben het minst de mogelijkheid om er aan te ontsnappen. Tevens is een ambitieus klimaatadaptatiebeleid noodzakelijk om ervoor te zorgen dat het aangenaam leven blijft in een snelgroeiende stad. Zo helpen water en groen om de impact van hittegolven en wateroverlast op te vangen en te voorkomen. *Zie ook 2.5 Openbaar groen*

43. We doen verdere inspanningen wat betreft **vergroening, ontharding en aantal te planten bomen**. We voorzien ruimte voor **water** door rivier- en beekvalleien te vrijwaren in functie van waterbeheersing en natuurontwikkeling, en duiden overstromingsgebieden aan of creëren ze vanuit een gepast overstromingsrisicobeheer.

    - De Dijlevallei vormt een prioritair pilootproject en bouwt voort op het project “Dijle, levend door Leuven”.
    - De Molenbeek is een pilootproject vanuit het Klimaatcontract. De vele initiatieven die er nu al lopen, zetten we verder.

44. We identificeren plaatsen van **hittestress** via de leuven.cool-data en nemen gericht actie.

45. We digitaliseren ons **watermanagement** door de plaatsing van digitale peilbuizen om het grondwater op te volgen en automatiseren onze sluizen. Op die manier gaan we wateroverlast tegen.

46. We maken verdere planningen om ons voor te bereiden op eventuele **overstromingen**. We sensibiliseren de Leuvenaar en hebben een actieplan zowel voor (als het voorspeld wordt), tijdens (als het water hoog staat) en na (als het water weggetrokken is) een eventuele overstroming.

47. We zorgen voor koelte op het openbaar domein, maar ook voor **koele publieke gebouwen** op hete dagen. Ook voldoende publiek water is belangrijk om verkoeling te bieden. Zie *ook 11.1 Multifunctionele ruimte voor sport en beweging*

4.3. Natuur en biodiversiteit

We werken verder aan een groene stad waar biodiversiteit en ecologie in balans zijn met de andere functies van groen, zoals belevingswaarde en esthetiek. We streven ernaar functioneel groen te voorzien dichter bij de stad en meer natuur in minder bebouwde gebieden.

Zie ook 2.1 Ruimtelijke planning en 2.5 Openbaar groen

ALGEMEEN BELEID

48. We realiseren met concrete acties het **Groenplan**.

49. We stellen een **strategisch bomenplan** op en zetten in op sensibilisering en bewustwording waarbij we zowel publieke als private bomen in kaart brengen.

50. De nieuwe Algemene Bouwverordening Leuven (ABL) schetst een duidelijke **context rond natuur en biodiversiteit**.

PROJECTEN OP HET TERREIN

51. We verbeteren de Leuvense **biodiversiteit**:

    - in het beheer van het openbaar domein en in het bijzonder van verschillende natuurgebieden (Abdij van Park, De Bron, Keizersberg, Kesselberg…). De stad zal verschillende deelprojecten opzetten om de biodiversiteit te vergroten (bijvoorbeeld voor holle wegen, oude muren, hagen en houtkanten of soortenrijke graslanden of voor kenmerkende diersoorten).
    - door invasieve exoten tegen te gaan waar mogelijk, door intensieve bestrijding of door hun aantallen te beheersen.
    - door opportuniteiten op de markt op te volgen en te analyseren. We verwerven percelen die strategisch zijn in de uitbouw van het groenblauwe netwerk, in overeenstemming met het Groenplan en evalueren met dezelfde insteek ook de eventuele verkoop van eigendommen. We werken hiervoor samen met natuurorganisaties.

52. We zetten in op **slimme groene oplossingen** voor klimaatmitigatie en -adaptatie:

    - door specifieke natuurontwikkelingsprojecten met het oog op CO2 -afvang en -opslag (bijvoorbeeld veen, bosuitbreiding, permanent grasland…)

- We breiden het erosiebestrijdingsplan verder uit om afspoeling van akkers of uitspoeling van holle wegen en taluds tegen te gaan. Deze maatregelen worden ook ingezet als methode om de biodiversiteit te verhogen.

53. We geven stukken grond in erfpacht aan **natuurorganisaties** om samen de mooie natuur rond Leuven te behouden en te herstellen.

54. We maken afspraken met **landbouwers** om samen met hen de natuur rond hun akkers te beschermen en biodiverser te maken.

Wetenschappelijke ondersteuning & stakeholdersoverleg

55. We zoeken **wetenschappelijke ondersteuning** bij verschillende kennisinstellingen en zien de stad als een living lab waar ook onderzoek kan gebeuren.

56. We **monitoren** in samenwerking met wetenschappers de **biodiversiteit** in verschillende gebieden in onze stad.

57. We onderhouden de vele **netwerken** van en met stakeholders uit het stedelijke en omliggende ecosysteem.

58. De stedelijke **adviesraad voor Natuur en Biodiversiteit** is een partner en we werken intensief samen met **natuurorganisaties** als Natuurpunt, Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud, waarbij we verenigingen ondersteunen en samenwerken rond beheer van gebieden van verenigingen en de stad.

Alle Leuvenaars mee

59. We **inspireren en sensibiliseren** inwoners en zoeken nieuwe manieren om hen te betrekken en warm te maken voor natuur en biodiversiteit.

    - Tuinrangers is een Vlaams initiatief dat ingeburgerd is en verankerd wordt in de Leuvense werking. De samenwerking met Vlaanderen loopt nog tot eind 2025, daarna zijn verlengingen mogelijk.
    - Het subsidiereglement voor klimaatrobuust wonen sturen we bij wanneer meer gebiedsgericht gewerkt kan worden op basis van impacttools.
    - “Een kringloop in je tuin” zorgt voor demo’s thuiscomposteren, workshops composteren en moestuinieren en wandelingen rond klimaatrobuuste tuinen in de Kruidtuin. Deze werking draait volledig op vrijwilligers (compostcoaches).
    - Buurtcomposteringen: twee, op vrijwilligers draaiende, composteringen (Terbank en Ruelenspark).
    - We sensibiliseren en reiken kaders aan om **natuurinclusief** te bouwen.

4.4. Voedselstrategie

Voedsel (productie en consumptie) of consumptie in het algemeen heeft een grote impact op het klimaat. De voedselstrategie “Voeding Verbindt” is sterk uitgewerkt in een netwerk van lokale actoren die samen met de stad initiatieven uitwerken. De komende jaren zetten we verder in op de uitwerking van die strategie.

60. We verankeren de transversale **voedingwerkgroep** ‘voeding’, met vertegenwoordiging van Leuven 2030. Deze werkgroep trekt de stedelijke voedselstrategie “Voeding

Verbindt", zet gezamenlijke acties op en werkt nauw samen. De voedselstrategie wordt opgevolgd door de Voedsel– en landbouwadviesraad.

61. Leuven wordt een voortrekker in de **eiwittransitie**. We stimuleren vegetarisch en veganistisch aanbod, we dagen inwoners uit om meer plantaardig te eten met bijvoorbeeld campagnes als de Veggie Challenge of de Langste Veggietafel en onderhouden nauwe contacten met bedrijven en organisaties in het Leuvense ecosysteem die inzetten op de eiwittransitie.

62. We blijven pachtvrije **stadslandbouwgronden** inzetten voor duurzame en innovatieve landbouw en onderzoeken de mogelijkheden tot een nieuwe oproep.

63. We integreren het jaarlijks evenement voor lokale producenten en verwerkers **Leuven Boert** in Autovrije Zondag en geven het evenement een brede duurzame insteek.

64. We zetten **Volkstuinen Salvenbos** verder en geven zo ruimte aan duurzame voedselproductie. We breiden de volkstuintjes uit om tegemoet te komen aan de grote wachtlijst.

65. We blijven delen van het openbaar domein ter beschikking stellen voor **buurtmoestuintjes** en ondersteunen bij de aanleg en het beheer van die moestuinen.

66. We creëren een logistieke schakel om **voedseloverschotten** te herverdelen naar Leuvense armoedeorganisaties. We zorgen voor een locatie en/of financiële ondersteuning voor deze werking.

67. We blijven inzetten op korte keten en duurzame consumptie als aandeelhouder van het regionale voedseldistributieplatform **Kort'om Leuven**.

68. Via sensibiliseringsinitiatieven promoten we **duurzame consumptie** bij inwoners, zoals de 'Week van Goed eten' van Rikolto.

4.5. Milieu en gezonde leefomgeving

Onze gezondheid wordt rechtstreeks beïnvloed door onze leefomgeving en de bewustwording rond milieuproblemen als lawaai, PFAS en hormoonverstoorders neemt toe. Elke Leuvenaar heeft recht op een gezonde leefomgeving in een stad waar het aangenaam leven is.

LUCHT EN GELUID

69. In uitvoering van de Europese richtlijn Omgevingslawaai actualiseren we de **geluidsbelastingskaarten**, die de graad van omgevingsgeluid in kaart brengen (referentiejaar 2026), evalueren we het huidige geluidsactieplan en stellen we een nieuw geluidsactieplan op.

70. Op basis van de **geluidskaarten** werken we acties uit om omgevingsgeluid te verminderen.

71. We zetten onze werking rond **uitgaansgerelateerde geluidsoverlast** in het centrum verder.

72. We evalueren de **geluidsmetingen** in de **horeca** (uitgebreide muziekvergunning) in samenwerking met de politiediensten.

73. We blijven inzetten op **preventie van gehoorschade**, onder meer bij evenementen.

74. We vragen aan de hogere overheid om de beslissing over de verlaging van de **maximumsnelheid langs de E314 naar 100 km/u** uit te voeren (zie regionaal mobiliteitsplan). Naast het argument van verkeersveiligheid komt dit ten goede aan de luchtkwaliteit, geluidsomgeving en de stikstofneerslag.

75. We blijven pleiten voor een **billijke spreiding** voor het **luchtvaartverkeer**.

76. We blijven inzetten op het veilig verwijderen van **asbest** in samenwerking met Ecowerf.

GROND EN WATER

77. We voorkomen **bodemverontreiniging**. We finaliseren en verfijnen de gemeentelijke bodeminventaris en werken waar mogelijk mee aan bredere initiatieven rond de sanering van historische bodemverontreiniging.

78. We volgen wetgeving en calamiteiten op met betrekking tot **PFAS**.

79. We onderzoeken de **automatisering** van **metingen** van grondbemaling, grondwaterpeil, luchtkwaliteit en geluidsoverlast om zo uitgebreid data te kunnen verzamelen en waar nodig actie te ondernemen.

80. We blijven controleren op **sluikstort** en treden hardhandig op, zeker als deze gepaard gaat met verontreiniging van het leefmilieu. *Zie ook 2.4 Netheid en afval*

81. We creëren een sterk kader voor **grondbemaling**, waarbij we met digitale toepassingen de grondwaterstand nauwkeurig monitoren en overmatige bemaling voorkomen. Buurtbewoners krijgen de mogelijkheid om water op te halen op locaties waar bemaling plaatsvindt. Daarnaast onderzoeken we waar water terug de bodem in kan infiltreren. We treden streng op waar te veel water wordt opgepompt.

Mobiliteit

Om onze stad tegelijk leefbaar en bereikbaar te houden, begeleiden we de groei aan mobiliteit op een duurzame en inclusieve manier, met focus op mobiliteitsinfrastructuur.

5. Mobiliteit

Leuven blijft een aantrekkelijke stad: de bevolking neemt toe en de werkgelegenheid stijgt. Ook in de toekomst zullen meer mensen zich naar, vanuit en binnen de stad verplaatsen. Om onze stad tegelijk leefbaar en bereikbaar te houden en onze klimaatambities waar te maken, begeleiden we de groei aan mobiliteit op een duurzame en inclusieve manier, met een focus op mobiliteitsinfrastructuur.

1. Het **regionaal mobiliteitsplan** is de kapstok om het Leuvens mobiliteitsbeleid uit te voeren en vorm te geven.

2. We werken mee aan de evaluatie van de werking van de **Vervoerregio's** met het oog op een sterkere samenwerking rond mobiliteit.

3. We zoeken naar win-winprojecten om de **samenwerking** tussen Leuven en de **buurgemeenten** te versterken op vlak van mobiliteit, naar het voorbeeld van de samenwerking tussen Leuven en Bertem.

4. We zetten verder in op onze betrokkenheid in **Europese instellingen en stedennetwerken** (POLIS, EuroCities...) in functie van EU-financiering voor Leuvense projecten en invloed op de Europese besluitvorming.

5. We blijven inzetten op Europese en regionale **pilootprojecten** voor kennisverwerving wat betreft databeheer, digitalisering, beleidsvorming, stakeholder engagement en ruimtebeheer.

6. Indien het Vlaams Agentschap Wegen & Verkeer voldoende middelen voor uitvoering kan voorzien, werken we samen verder aan de vernieuwing van **Stadspoort Bodart**. We creëren een omgeving waarin mobiliteit en leefkwaliteit hand in hand gaan, met ruimte voor een aangenaam park. Daarnaast herstellen we de Voer en Dijle, inclusief hun historische sluizencomplexen, als zichtbare en geïntegreerde elementen in het stedelijk weefsel.

7. Indien het Vlaams Agentschap Wegen & Verkeer voldoende middelen voor uitvoering kan voorzien in de toekomst, starten we, in samenwerking met AWV en onder begeleiding van de Vlaamse Bouwmeester, met de opmaak van een langetermijnvisie voor **de Ring rond Leuven**. De historische context van de Tweede Stadsomwalling vormt het kader voor een kwalitatieve herinrichting, waarin mobiliteit en verblijf een evenwichtige en centrale rol krijgen

5.1. Te voet

We verplaatsen ons allemaal geregeld te voet. Daarom investeren we in brede, comfortabele voetpaden en voldoende rustpunten.

8. We **vernieuwen voetpaden prioritair**, zowel in het centrum als in de deelgemeenten. We wachten niet op een totale heraanleg van de straat. Drukke verbindingswegen met hoge voetgangersintensiteit, omgevingen van scholen en woonzorgcentra krijgen voorrang.

9. We zorgen voor een **goed beheer en onderhoud** van voetgangersvoorzieningen en doen dat onder meer door voetpaden volgens een prioriteitenlijst structureel opnieuw aan te leggen en oversteeklocaties waar nodig te verbeteren.

10. Bij het vernieuwen van voetpaden werken we niveauverschillen zoveel mogelijk weg. We hebben aandacht voor de **toegankelijkheid**, voor mensen met een handicap en voor iedereen die moeilijk ter been is, bijvoorbeeld bij de keuze in materialen of de inrichting of plaatsing van straatmeubilair. Zo leggen we aan oversteekplaatsen blindegeleidingstegels aan, worden bushaltes verhoogd aangelegd, en leggen we de voetpaden aan kruispunten verlaagd aan voor rollator- en rolstoelgebruikers.

11. Bij **meldingen** of voor **kleine herstellingen** aan voetpaden zorgen we voor een goed uitgerust team dat snel ingezet kan worden.

12. We voeren de controle op de **kwaliteit** van de werken door **nutsmaatschappijen** op. We houden vast aan een verbod om binnen de 5 jaar na een heraanleg de voetpaden opnieuw open te leggen voor nieuwe nutsleidingen. Zo dwingen we nutsmaatschappijen om hun werken in synergie uit te voeren.

13. Het toenemende aantal fietsers, en de hogere snelheid waarmee ze zich door de opmars van de elektrische fiets verplaatsen, zorgt steeds vaker voor conflicten met voetgangers en een hoger onveiligheidsgevoel. We zetten extra in op sensibilisering en handhaving bij fietsers om zich **hoffelijk en met aangepaste snelheid** te verplaatsen, vooral in de voetgangerszone.

5.2. Met de fiets

Het aantal verplaatsingen met de fiets zit in stijgende lijn. De meeste Leuvenaars voelen zich veilig op de fiets en zijn tevreden over de fietsinfrastructuur. De toename van het aantal fietsers en de verscheidenheid aan fietsen (elektrisch, bak- en cargofietsen, longtails…) brengen nieuwe uitdagingen met zich mee. Daarom is het belangrijk om te blijven investeren in fietsinfrastructuur om aangenaam en veilig fietsgebruik te blijven ondersteunen.

Fietsinfrastructuur

14. We zorgen voor een **goed beheer en onderhoud** van de fietspaden.

15. Ons doel is een **fijnmazig en conflictvrij fietsnetwerk** dat een vlotte verbinding biedt tussen de stad en de omliggende regio. We realiseren dit door fietssnelwegen, doorfietsroutes en het lokale fietsnetwerk op een efficiënte manier met elkaar te verbinden. Als leidraad nemen we het fietsroutenetwerk van Regionet Leuven en het regionaal mobiliteitsplan.

16. We focussen daarbij op volgende **nieuwe infrastructuurwerken**, die het fietsnetwerk zullen verbeteren:

    - We vernieuwen samen met het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) de Knoop van Kessel-Lo (Diestsepoort – Blauwputbrug - Diestsesteenweg) tot een stedelijk knooppunt. Daarbij hoort nieuwe fietsinfrastructuur, waaronder een nieuwe fietsbrug over de sporen, om de fietssnelwegen en fietsroutes goed met elkaar te verbinden.

- AWV en de provincie maken werk van de fietssnelweg F29 Leuven – Tervuren. Wij werken de missing link ter hoogte van Wetenschapspark Arenberg weg.
- Provincie Vlaams-Brabant zorgt voor de fietssnelweg F25 Leuven – Aarschot, langsheen de Eenmeilaan. We werken mee aan het vervolledigen van de fietssnelweg.
- We realiseren enkele missing links zoals de fietsverbinding tussen het Vuntpad (dat we ook verbreden) en het Lijnloperspad.
- We voltooien het Jan Vranckxtracé.
- Samen met AWV onderzoeken we een ongelijkvloerse kruising voor fietsers op het kruispunt Geldenaaksebaan – Meerdaalboslaan. Daarnaast bekijken we een ondertunneling ter hoogte van de Abdijstraat.
- We onderzoeken een alternatieve fietsroute, parallel met de Celestijnenlaan tussen de Boudewijnlaan en de Tervuursesteenweg.

17. We vernieuwen en verbeteren **veelgebruikte fietsroutes**:

    - We zorgen voor een nieuw fietspad tussen de Abdijstraat en de Geldenaaksebaan, als fietsalternatief voor de Geldenaaksebaan.
    - We zorgen voor een voetgangers– en fietsbrug over de Dijle tussen de Kardinaal Mercierlaan en het Kasteelpark Arenberg.
    - We ondersteunen de verbeteringen van de fietssnelweg F8 Leuven – Mechelen, met een betere oversteek aan de Wijgmaalsesteenweg en de aansluiting met Wijgmaal via de Vaartdijk en de Baron Descampslaan.
    - We verbeteren bestaande fietsverbindingen en -knooppunten zoals de Nieuwe Mechelsesteenweg (i.s.m. AWV), de Celestijnenlaan ter hoogte van imec, Tervuursevest…

18. Met **kleinere ingrepen** – zogenaamde ‘quick wins’ – zorgen we voor meer fietscomfort in Leuvense straten, in functie van het fietsnetwerk.

(Brom)fietsparkeren

Toenemend fietsgebruik zorgt voor toenemende fietsparkeerdruk zowel voor bewoners als bezoekers.

19. We breiden het aanbod aan **fietsparkeerplekken op straat** uit, zowel voor bewoners als voor bezoekers. We geven daarbij prioriteit aan fietsstallingen in de binnenstad.

20. We zorgen voor voldoende **fietsenstallingen** waar ook **bakfietsen** of andere, grotere fietsmodellen veilig gestald kunnen worden.

21. We zoeken naar mogelijkheden om **extra (brom)fietsenparkings** te voorzien buiten het openbaar domein, vooral gericht op bezoekers aan de binnenstad. Dat kan gaan om grotere fietsenparkings, zoals in de toekomstige Podiumkunstenzaal of in Parking Benedenstad, maar ook door in te spelen op nieuwe ontwikkelingen waarbij een extra ruime fietsenparking voorzien wordt.

22. We zetten in op een goed onderhoud van **fietsenparking Rector De Somer** en investeren in een grondige opknapbeurt, met onder meer nieuwe lockers en een verbeterd sanitair.

23. We onderzoeken de uitbouw van een **netwerk met inpandige buurtfietsenstallingen**.

24. We blijven onverminderd inzetten op **weesfietsacties**, waarbij achtergelaten of onbruikbare fietsen stelselmatig verwijderd worden. We stimuleren zoveel mogelijk inpandig parkeren, waarbij bewoners hun fietsen op eigen terrein stallen.

25. Tijdens grote evenementen, markten en feesten voorzien we op strategische plekken (bewaakte) **tijdelijke stallingen**.

5.3. Met het openbaar vervoer

Leuven is een belangrijk vervoersknooppunt met dagelijks meer dan 30.000 treinreizigers en jaarlijks 25 miljoen busreizigers. Kwalitatief openbaar vervoer is belangrijk zodat Leuvenaars en bezoekers zich vlot kunnen verplaatsen. Het is bovendien een belangrijke troef voor de bereikbaarheid, ontwikkeling en economie van onze stad.

26. We blijven werken aan een **toegankelijk en ruim openbaarvervoersaanbod**, in samenwerking met De Lijn en de vervoerregio.

27. **Bushaltes** worden **toegankelijk** aangelegd, op basis van de prioriteitenlijst van De Lijn.

28. We werken verder aan **een betere verkeersveiligheid aan het busstation** van Leuven, samen met De Lijn.

    - We gaan na of in de huidige stationsomgeving een betere spreiding van de bushaltes mogelijk is, om de huidige drukte beter te spreiden.
    - We zorgen voor een betere verkeersveiligheid voor zachte weggebruikers, bijvoorbeeld met de heraanleg van het Martelarenplein.
    - We vernieuwen de onderdoorgang voor voetgangers via parking De Bond en maken de doorgang duidelijker zichtbaar en gebruiksvriendelijker, onder meer met een lift. Zo kan men ondergronds van de ene kant van het Martelarenplein naar de andere.
    - Op termijn streven we naar een ontdubbeling van het huidige station, door nieuwe haltes te voorzien aan de achterkant van het station (kant Kessel-Lo) bij de vernieuwing van de Knoop van Kessel-Lo.

29. We verbeteren de **doorstroming van het openbaar vervoer**, met als belangrijkste projecten de heraanleg van de Diestsesteenweg, de Nieuwe Mechelsesteenweg en de realisatie van het Ringtracé Plus.

30. Leuven heeft een uitgebreid **derdebetalerssyteem**, waarbij bepaalde doelgroepen aan lagere tarieven gebruik kunnen maken van De Lijn. Dat systeem behouden we en evalueren we waar nodig. Het gaat over de Winkelactie, waarbij bezoekers op zaterdagen voor 2 euro de bus kunnen nemen van een randparking naar het centrum; de gratis abonnementen voor kinderen tot 12 jaar; de studentenbuspas; en de P+B-regeling.

31. Tijdens evenementen en wegenwerken willen we de bereikbaarheid van het centrum met het openbaar vervoer garanderen. Daarom realiseren we **twee haltes aan het**

Smoldersplein, zodat bij omleidingen reizigers op een comfortabele manier de bus kunnen nemen.

32. We ondersteunen het proefproject van De Lijn met de **autonome busshuttle** en onderzoeken andere innovaties in functie van een kwalitatief openbaar vervoer.
33. We blijven aandringen bij De Lijn dat het voor stadsbussen gebruik maakt van **elektrische bussen**.
34. We blijven aandringen bij de federale overheid op de bouw van een **treinstation** in **Haasrode**, aan de bestaande lijn IC Tienen - Landen. Dat is een fundamentele schakel om de bereikbaarheid van Researchpark Haasrode te verbeteren.

5.4. Met de auto

De auto behoudt een plaats in de stad. Ook wie afhankelijk is van de auto moet in onze stad kunnen wonen en op bezoek komen. Door de openbare ruimte te herverdelen zodat ook voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer voldoende ruimte krijgen, zorgen we voor een evenwicht tussen alle vervoersmodi en verhogen we de leefkwaliteit en de verkeersveiligheid. Zo blijft Leuven bereikbaar voor iedereen.

35. We volgen het **mobiliteitsplan in Kessel-Lo** verder op op basis van meetgegevens en verdere analyse.
36. In de andere deelgemeenten focussen we ons op **concrete ingrepen** die de veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid verbeteren.

Parkeerbeleid

De ruimte op het openbaar domein is begrensd en we zoeken naar manieren om tegemoet te komen aan ieders parkeernoden. Parkeerplaatsen op straat in de binnenstad zijn beperkt. We proberen hier in eerste instantie bewoners de kans te geven op straat te parkeren in de buurt van hun woonst.

Bezoekers die in de stad moeten zijn voor een korte boodschap kunnen vlak bij het commercieel centrum terecht op shop & go-plaatsen.

Bezoekers die enkele uren in de binnenstad moeten zijn, leiden we zo vlot mogelijk naar de parkings, met behulp van het parkeergeleidingssyteem.

Bezoekers die een volledige dag in de stad moeten zijn, proberen we uit de woonwijken te houden om overlast voor de bewoners te minimaliseren. Zij kunnen terecht in de parkings in de binnenstad of aan de rand.

37. We bekijken op basis van straatprofiel en parkeerdruk of een uitbreiding van de **blauwe zone** in bepaalde straten aan de orde is.
38. We zetten in op een verdere **digitalisering** van de blauwe zone en de betalende zone.
39. De huidige **betalende zone** blijft, er komt in principe geen uitbreiding.
40. We realiseren voldoende kortparkeerplaatsen en parkeerplaatsen voor personen met een handicap aan de **rand van het kernwinkelgebied**.
41. In handelskernen **buiten de binnenstad** worden kortparkeerplaatsen voorzien waar nodig.

42. Op vlak van **bewonersparkeren** onderzoeken we of een uitbreiding van de bewonerszones in de binnenstad aan de orde is. Daarnaast optimaliseren we het systeem om een bewonerskaart aan te vragen of te verlengen, waarbij bewoners automatisch verwittigd worden als hun kaart vervalt. We onderzoeken of een aanpassing van de bewonerskaart voor zelfstandigen (lichte vracht) mogelijk is.

43. Om de **parkeerregimes** te **handhaven**, onderzoeken we de implementatie van scanvoertuigen.

44. We zorgen voor voldoende en gespreide parkeerplaatsen voor mensen met een handicap. We sluiten ons aan bij de **HandyPark-toepassing** om parkeren voor personen met een handicap te digitaliseren.

45. We behouden het systeem van **vouchers voor bewoners**, waarmee ze bezoekers gratis kunnen laten parkeren in de betalende zone.

46. We breiden het systeem van **zorgparkeren** uit met de zorg- en welzijnsorganisaties die actief zijn op Leuvens grondgebied en geregeld op huisbezoek gaan.

47. We breiden het systeem van **parkeersensoren** uit naar doelgroepparkeerplaatsen, bijvoorbeeld bij autodeelplekken.

48. We realiseren **Parking Benedenstad** in functie van een autovrije Vismarkt en de podiumkunstensite. De omliggende straten kunnen dan autoluw worden, ingericht als een aangename verblijfs- en handelszone en ruimte voor bewonersparkeren.

49. We verbeteren het **parkeergeleidingssysteem** door extra schermen te plaatsen op strategische locaties en met digitale innovaties, zoals het aantal beschikbare plaatsen, de afstand tot de parking, reservatiemogelijkheden…

50. We zetten in op bijkomende **randparkings**, waar bezoekers een aantrekkelijk alternatief kunnen parkeren. Zo zullen we de nieuwe parking aan het Wetenschapspark inzetten als randparking en onderzoeken we andere pistes om randparkings op strategische locaties te voorzien.

Stadsdistributie

Steeds meer mensen laten bestellingen en pakjes aan huis leveren. Dat leidt tot een toename van bestelwagens, die door woonwijken rijden om pakjes af te leveren. Daarnaast zijn er andere logistieke verkeersstromen in de stad, zoals de bevoorrading van handel en horeca of werfverkeer.

51. We leggen vanuit de regierol de focus op een optimaal aanbod van **pakjesautomaten en afhaalpunten** op het hele grondgebied om maatschappelijke overlast te beperken.

52. We focussen op **slimme toegangsrechten** om leveringen van de meest impactvolle logistieke segmenten beter te organiseren.

53. We zetten in op de verdere opschaling van het **verdeelplatform wij.leveren.** Handelaars kunnen via dat platform pakjes en bestellingen duurzaam laten leveren (met een elektrische bestelwagen of per fiets).

LAADINFRASTRUCTUUR

54. We coördineren de verdere uitrol van **elektrisch laden** op publiek en semipubliek domein wat betreft normaal- en snelladen voor personenvoertuigen.

55. We focussen daarbij op de uitrol van **snellaadpalen** op strategische locaties en **laadpleinen**, waar per buurt een cluster aan laadpalen staat. Dat kan zowel op het openbaar domein, als op bestaande semipublieke parkings van bijvoorbeeld bedrijven of supermarkten. Daarmee willen we ervoor zorgen dat elke inwoner binnen wandelafstand toegang heeft tot laadfaciliteiten en er tegelijk geen wildgroei aan laadpalen op het openbaar domein ontstaat.

56. We zetten in op een verhoging van het aantal **laadpalen** in **Parking Vaartkom** en onderzoeken welke aanpassingen aan het net hiervoor nodig zijn.

57. Om aan de laadbehoefte van **zwaar vervoer en openbaar vervoer** te voldoen voor de regio Leuven wordt de uitbouw van een snellaadhub zwaar vervoer voorbereid.

5.5. Deelmobiliteit

58. We schalen het **aanbod van deelmobiliteit** op door:

    - De vloot van (e-)deelfietsen uit te breiden, onder meer aan de stations van Leuven, Heverlee en Wijgmaal.
    - Ook (e-)deelfietsen op andere locaties dan de stations te voorzien.
    - Opnieuw een aanbod van e-deelbakfietsen uit te bouwen.
    - De vloot van commerciële en particuliere deelwagens verder uit te breiden. Daarvoor werken we een reglement uit waaraan aanbieders moeten voldoen en welke voordelen ze kunnen verkrijgen (bv een specifieke parkeerplaats of -kaart)

59. We blijven inzetten op specifieke acties rond autodelen, fietsdelen en delen van andere vervoersmiddelen om **vervoersarmoede** tegen te gaan.

60. We breiden het aantal **Hoppinpunten** waar verschillende vormen van deelmobiliteit gebundeld worden verder uit: autodelen, (elektrisch) (bak)fietsdelen, openbaar vervoer, deelbuggy's en deelrolstoelen...

5.6. Inclusieve mobiliteit

61. We maken een actieplan rond **vervoersarmoede** op, samen met het middenveld en in gesprek met De Lijn en de vervoerregio.

62. We ondersteunen de werking van vzw Mobiel (DAV) en Mobitwin Leuven, in functie van de verdere groei van het **minder mobielenvervoer** (Flex+).

63. We breiden **Velokadee** uit en maken het bekender. Velokadee is een kinderfietsabonnement waarmee je betaalbaar kinderfietsjes op maat kan huren en ze kan inwisselen als ze te klein worden voor je kinderen.

64. We breiden de ondersteuning aan de **Fietsschool** uit. De Fietsschool geeft fietsles aan volwassenen, studenten en OKAN-jongeren. Kunnen fietsen is niet voor iedereen vanzelfsprekend, terwijl het in Leuven een groot voordeel is op vlak van mobiliteit.

65. We verlagen de **financiële drempels** die bepaalde groepen ondervinden:

- We bieden een sociaal tarief aan voor het fietsdeelaanbod.
- We starten met het project 'Een fiets voor iedereen', waarbij we in samenwerking met Velo een fiets aan voordeling tarief verhuren en zorgen voor het onderhoud.
- In de aandachtswijken voorzien we voldoende aanbod aan deelmobiliteit.
- We onderzoeken of de aankoop van een fiets of een rijbewijs behalen deel kan uitmaken van REMI-steun.
- We onderzoeken de invoering van een mobiliteitsbudget.

5.7. Verkeersveiligheid

We willen dat iedereen zich veilig en vlot kan verplaatsen in onze stad. Van jong tot oud, van voetganger tot automobilist. Verkeersveiligheid omvat niet enkel handhaving, maar zit verweven in het hele mobiliteitsbeleid, onder meer met de zone 30, goede voet- en fietspaden, autoluwe zones en verkeersmaatregelen om sluipverkeer te verminderen.

66. Verkeersonveiligheid en verkeersonveilig gedrag van weggebruikers worden als een prioriteit ingeschreven in het nieuwe **zonaal veiligheidsplan** 2026 -2031 van politie Leuven.

67. We weren in samenspraak met de bewoners **sluip- en doorgaand verkeer** in de woonkernen om verkeersveiligheid te bevorderen.

68. Bijsturen van de **zone 30** is mogelijk. Zone 30 blijft wel de standaard.

69. We zetten extra in op **sensibilisering en handhaving** bij weggebruikers om zich hoffelijk en met aangepaste snelheid te verplaatsen.

70. Het toenemende aantal fietsers, en de hogere snelheid waarmee ze zich door de opmars van de elektrische fiets verplaatsen, zorgt steeds vaker voor conflicten tussen fietsers onderling en met voetgangers, wat een hoger onveiligheidsgevoel kan veroorzaken. We zetten extra in op **sensibilisering en handhaving** bij fietsers om voldoende rekening te houden met andere fietsers en met voetgangers en hun snelheid aan te passen aan de omgeving.

71. We blijven werk maken van **verkeersveilige schoolomgevingen en -routes**, in samenwerking met politie, gemeenschapswachten, scholen, ouders en leerlingen.

72. We weren zwaar **vrachtverkeer**, zeker in schoolomgevingen bij de start en het einde van de schooldag.

73. **Verkeerseducatie** is belangrijk. In het basisonderwijs is het Bobbi-traject erg succesvol. In het secundair onderwijs is het aanbod beperkter. Dat willen we uitbreiden, bijvoorbeeld met trajecten van Health House rond de impact van alcohol en drugs.

74. Op drukke wegen (lusstraten, doorgangsstraten) plaatsen we **dynamische snelheidsborden**. Ze registreren ook de snelheid. Deze gegevens worden gebruikt om handhaving te sturen.

75. Als signalisatie, preventie of sensibilisering niet volstaat, zetten we in op effectieve **handhaving**. Dat doen we onder meer met gemeentelijke administratieve sancties (GAS) bij inbreuken op toegangsverboden en snelheidsinbreuken.

76. We blijven **fietsdiefstal** bestrijden, onder meer met het initiatief MyBike, veilige fietsenstallingen en verhoogde inspanningen van de politie (gerichte acties, mensen op het terrein in burger, mensen in uniform, camerabewaking…), gemeenschapswachten en de preventiedienst.

5.8. Mobiliteitsdata, monitoring en management

77. We verankeren structureel een **datagedreven aanpak** door systematisch data te verzamelen via metingen en bevragingen.

78. We verbeteren de interne en externe **ontsluiting van mobiliteitsgegevens**.

79. We herbekijken het **informatieaanbod** rond bereikbaarheid van de stad, door een uniforme aanpak over verschillende kanalen heen uit te werken, in te zetten op interactieve kaarten en routeplanners, en met realtime informatie.

80. We stroomlijnen de aanpak rond **bereikbaarheidsinformatie** bij **evenementen**, zowel voor bezoekers als voor bewoners of bedrijven. We introduceren richtlijnen voor het opstellen van een draaiboek voor mobiliteitsinformatie bij grote evenementen en ondersteunen organisaties bij hun mobiliteitscommunicatie.

Veiligheid

We pakken veiligheids- en leefbaarheidsproblemen op een geïntegreerde en integrale manier aan, met een gebiedsgerichte aanpak en focus op nabijheid.

6. Veiligheid

Veiligheid is een fundamenteel menselijk en sociaal recht. De Leuvenaar voelt zich veilig in Leuven: 95 procent van de Leuvenaars voelt zich veilig in de stad. De inwoners merken ook, zo blijkt uit de buurtbevraging 2023 van de lokale politie, de inspanningen van de stad op om de veiligheid voor haar burgers te vergroten.

Een sterk veiligheidsbeleid is een belangrijke factor in sociale cohesie, houdt de vinger aan de pols en werkt dag en nacht, zichtbaar en onzichtbaar. We pakken veiligheids- en leefbaarheidsproblemen op een geïntegreerde en integrale manier aan. We zetten in op preventie om criminaliteit en overlast te voorkomen, samenleven en vertrouwen te bevorderen. Daarnaast zetten we in op herstel en een (bestuurlijk) handhavingsbeleid om criminaliteit en overlast te beteugelen en recidive te voorkomen.

We streven daarbij naar een optimale afstemming om preventie en handhaving op de meest efficiënte en doeltreffende wijze in te zetten. Een geïntegreerde en integrale aanpak van veiligheids- en leefbaarheidsproblemen is enkel effectief wanneer (politie)diensten en overheden samenwerken.

6.1. Geïntegreerde, integrale en gebiedsgerichte aanpak

1. Een adequaat veiligheidsbeleid moet constant inspelen op actuele veiligheids- en leefbaarheidsproblemen. Een aanpak van veiligheids- en leefbaarheidsproblemen vraagt niet zelden ook een **gebieds- of buurtgerichte aanpak** om samenlevingsproblemen en veiligheidsrisico's op te sporen en aan te pakken.

2. Veiligheid mag en kan **niet enkel benaderd** worden **vanuit een politionele invalshoek**. Politie Leuven is hierin een cruciale en bevoorrechte partner maar daarom niet noodzakelijk de centrale partner en staat, met haar specifieke bevoegdheden, eerder aan het eind van de veiligheidsketen. Bijdragen aan de maatschappelijke of integrale veiligheid is ook een doelstelling binnen andere beleidsdomeinen (ruimtelijke ordening, mobiliteit, openbaar domein, evenementen, stadsreiniging, wijkwerking, buurtwerking, horeca…)

3. We plaatsen veiligheid in een **bredere sociaal-maatschappelijke context**, vertrekkend vanuit preventie. Belangrijk is dat er één partner de regie opneemt en alle actoren aan tafel brengt om te komen tot een probleemoplossende aanpak waarbij de focus verschuift van een reactieve naar een meer proactieve en preventieve aanpak, in samenwerking met de gerechtelijke én bestuurlijke partners, en met meer aansturing van geïntegreerd terreinwerk.

4. Daarom ontwikkelen we een **bestuurlijke cel integrale veiligheid** die haar knowhow verder verdiept, de waarden van herstelgericht werken als basis neemt en vooral een sterke regie en helikopterperspectief hanteert ten aanzien van alle informatie die via verschillende wegen binnenkomt.

5. We benutten de mogelijkheden die het lokaal bestuur heeft op vlak van **handhavingsbevoegdheden** in het kader van openbare orde en in de strijd tegen ondermijnende en georganiseerde criminaliteit. De regelgeving voor bestuurlijke handhaving en sanctionering, aangevuld met protocolakkoorden met het Openbaar Ministerie, zetten we daarvoor waar mogelijk in om te komen tot een krachtdadig bestuurlijk handhavingsbeleid.

6. De aanpak van **drugs** blijft een prioriteit in het Zonaal Veiligheidsplan. Naast handhaving blijven we als stad inzetten op preventie en detectie en de nadelige gezondheidseffecten.

7. De preventiedienst focust op **specifieke risico's en risicogroepen** omtrent de thema's alcohol en drugs, sociale overlast, polarisatie, grensoverschrijdend gedrag in het nachtleven, online veiligheid en cyberpesten, studentenoverlast, jongerencriminaliteit…

8. De preventiedienst zet in op initiatieven die **herstel** mogelijk maken en recidive voorkomen, zoals GAS-bemiddeling, buurtbemiddeling, verbindende initiatieven tussen politie en jongeren(-werkers) zoals Jong Geweld, trajectbegeleiding voor jongeren die experimenteren met drugs, trajectbegeleiding voor jongeren met delinquent risicogedrag… We maken kennis met nieuwe methodieken door in te zetten op pilootprojecten.

9. We verfijnen de rol van de **gemeenschapswachten** in het preventie- en veiligheidsbeleid. De nabijheid en het contact met de burger staan daarbij centraal. We versterken de samenwerking tussen gemeenschapswachten en politie, onder meer in de wijk- en fenomeenwerking en zoeken hoe we gemeenschapswachten kunnen inzetten bij bestuurlijke handhaving en sociale veiligheid.

10. We werken diepgaand mee aan **herstelgericht justitiebeleid** tijdens en na de detentie in samenwerking met het parket, justitiehuizen, CAW, JWW, VCO en politie om terugval in criminaliteit te vermijden. Zo ondersteunen en verwelkomen we detentie- en transitiehuizen om ervoor te zorgen dat kortgestraften en mensen op het einde van een langdurige straf zo effectief mogelijk een tweede kans in de samenleving grijpen.

11. In situaties van **intrafamiliaal geweld** spelen tal van gevoeligheden en complexiteiten. Daarom hebben we in Leuven al jarenlang een geïntegreerde 'ketenaanpak', waar verschillende hulpverleners, politie en parket nauw samenwerken om slachtoffers van intrafamiliaal geweld te helpen. We blijven het **Veilig Huis**, waar alle partners onder één dak zitten, verder versterken.

12. De samenwerking met het **Zorgcentrum na Seksueel geweld** zetten we verder en versterken we waar nodig.

13. Met jongeren werken we aan **'safer spaces' en 'care teams'** voor uitgaansplekken en fuiven. We organiseren infosessies en vormingen voor organisatoren van evenementen. Samen met jongeren, stad en politie bouwen we een expertise op in 'safer places' die we delen met alle organisatoren en horeca-uitbaters.

6.2. Nabijheid als hoeksteen van een veilige samenleving

14. We versterken de **wijk- en doelgroepwerking van politie Leuven** om een verbindende rol in te vullen in buurten en naar doelgroepen toe, en zo een **nabijheidspolitie** aan te bieden die het wederzijds vertrouwen tussen inwoners en politie stimuleert en versterkt, in nauwe samenwerking met de stad.

15. We zetten daarbij in op zichtbare, toegankelijke en beschikbare politiemensen die bij uitstek de **verbindende figuren** zijn vanuit politie naar inwoners en doelgroepen en in hun rol maximaal ondersteund worden door de rest van de politieorganisatie (dag en nacht, zichtbaar en onzichtbaar).

16. Naast de bestaande doelgroepwerking (ziekenhuis, senioren, horeca, studenten, dieren) voorzien we een politionele werking met **jongereninspecteurs** die werkt rond en met jongeren, voortbouwend op het succesvolle project Jong Geweld.

17. Die nabijheidspolitie maakt **integraal** onderdeel uit van de **samenleving** en zoekt oplossingen voor de diepere oorzaken van problemen. Dat gebeurt in partnerschap en met actieve betrokkenheid van de stad, partners en inwoners als onmisbare troef om de veiligheid te waarborgen.

18. Waar mogelijk wordt ingezet op **dialoog en bemiddeling** om te komen tot een herstelgerichte aanpak van conflicten. Nabijheidspolitie gaat dus ook veel verder dan een reactieve benadering bij incidenten, criminaliteit of overlast, waarbij de aanpak zich vooral richt op de symptomen van onveiligheidsproblemen zonder de oorzaken afdoende aan te pakken en de naleving van de wet als een doel op zich wordt gezien. Politie kan vanzelfsprekend niet alle maatschappelijke problemen oplossen, maar is door haar aanwezigheid in buurten en doelgroepen een erg belangrijke partner om die te detecteren en te signaleren aan overheden en andere partners.

6.3. Een sterk, modern en goed uitgerust politiekorps

19. Een modern en goed uitgerust **politiekorps** is essentieel. Daarom steunt de stad politie Leuven in haar inspanningen om als een aantrekkelijke werkgever nieuwe medewerkers te rekruteren en zal de stad investeren in de middelen die een goede en moderne politiewerking nodig heeft.

20. **Diversiteit** in het politiekorps verhogen is een prioriteit, zodat het Leuvense korps een betere afspiegeling wordt van de Leuvense bevolking.

Inclusieve samenleving

In een verbonden en inclusieve stad voelen inwoners zich veilig, goed omringd, aanvaard en gesteund. We versterken de sociale samenhang in Leuven door openheid en respect tussen mensen te bevorderen en gelijke kansen te creëren voor iedereen.

7. Inclusieve samenleving

In een verbonden en participatieve stad waar mensen elkaar kennen, voelen inwoners zich veilig, goed omringd, aanvaard en gesteund. We versterken de sociale samenhang in Leuven door wederzijdse kennis, openheid en respect tussen mensen te bevorderen. Het rijke middenveld in Leuven zien we daarbij als partner.

De stad gaat het risico op eenzaamheid of sociale uitsluiting zoveel mogelijk tegen. We streven ernaar dat iedere inwoner het hele jaar door eenvoudig anderen kan ontmoeten en zorgen voor een goede spreiding van laagdrempelige en kwalitatieve ontmoetingsplaatsen, zowel binnen als buiten.

Om samen stad te maken is het essentieel dat Leuvenaars zich deel voelen van hun stad en het beleid mee kunnen vormgeven. De stad engageert zich om via samenwerkingen en nieuwe methodieken zoveel mogelijk belanghebbenden te activeren en betrekken. We bevorderen burgerschap, steeds uitgaande van het algemeen belang, en werken drempels weg zodat participatie een recht is van elke Leuvenaar.

We dragen bij aan internationale solidariteit, rechtvaardigheid en wereldwijde duurzame ontwikkeling. We streven naar wereldwijd respect voor en versterking van mensenrechten. We voeren een ambitieus beleid voor de Leuvenaars en komen op voor de rechten en het welzijn van mensen wereldwijd en toekomstige generaties.

7.1. Wijkwerking

We maken werk van verbonden buurten met een toegankelijk aanbod voor ontmoeting, sport, cultuur... We waarderen degenen die zich inzetten voor hun buurt en voor anderen, en bieden ondersteuning op maat. Via verbindende en betekenisvolle ontmoetingsplekken en initiatieven willen we inwoners ondersteunen om sociale contacten op te bouwen en te onderhouden.

1. We zetten ons in om alle Leuvenaars, inclusief kwetsbare doelgroepen, actief te **betrekken bij de buurt** waarin zij wonen. Het is onze ambitie om mensen te verbinden en te versterken vanuit de wijken zelf.

2. We versterken onze **doelgroepgerichte en wijkgerichte werking**. We streven naar inclusieve buurten waarin iedereen zich thuis voelt en kan participeren. Wij zoeken naar opportuniteiten waarin we de straat, wijk, buurt en stad samen met haar gebruikers kunnen vormgeven, via buurtprojecten, zoals Kom op voor je Wijk.

3. Vanuit een generalistische blik, over alle samenlevingsdomeinen heen, zijn de **wijkmanagers** een belangrijke spil in deze wijkgerichte aanpak, waarbij participatie van inwoners en buurtpartners met het oog op een leefbare en aangename buurt een rode draad vormt. Daarbij hebben we aandacht voor proactieve acties, en nemen we reactief de regie op wanneer nodig.

4. Via **wijkwerking** versterken we succesvolle initiatieven voor en door buurten, inspelend op wijkgebonden noden en kansen, of via een stedelijk aanbod zoals Dag van de buren.

5. We zoeken naar kansen om extra in te zetten op **sociale cohesie**, in buurten en wijken die een grote transformatie ondergaan of waar die sociale cohesie lager is. Wanneer mogelijk werken we hiervoor een buurtgericht aanbod uit, gelinkt aan stadsbrede projecten.

6. **Bestaande en nieuwe activiteiten** die van onderuit georganiseerd worden in de buurten, blijven we ondersteunen.

7. We willen deze legislatuur de wijken versterken en nemen initiatief voor een lokaal verbindend project. We onderzoeken de mogelijkheid van **minifestivals** in elke wijk, of cluster van wijken. We brengen organisaties uit de wijk, inwoners van de wijk en de stadsorganisatie samen in een gezellige setting, op maat van de wijk. Ze kunnen er kennismaken met elkaar en zoeken naar mogelijkheden om aan een warme, sociale buurt te werken.

8. We zetten nog sterker in op het succesvolle project **Kom op voor je wijk**, waarmee de stad initiatieven van buurtbewoners ondersteunt om hun straat of buurt te verfraaien en buren dichter bij elkaar te brengen. Kom op voor je wijk stimuleert de sociale samenhang in de Leuvense buurten en geeft Leuvenaars meer eigenaarschap over en betrokkenheid bij het vormgeven van hun buurt. We optimaliseren het vaste aanbod 'Doe mee'. We maken Kom op voor je wijk bekend op verschillende manieren. We zetten de buurToer verder om de mogelijkheden binnen Kom op voor je wijk nog beter bekend te maken.

9. Eenzaamheid treft alle leeftijden. Het ontbreken van een netwerk heeft een grote impact op meerdere levensdomeinen. We werken een geïntegreerde **plan van aanpak tegen eenzaamheid** uit. Via vrijwilligers, buurthulp, buurtcentra en lokale dienstencentra, andere ontmoetingsplekken, buurtactiviteiten… helpen we mensen nieuwe contacten leggen en een netwerk uitbouwen.

7.2. Buurtwerking

De buurtcentra en lokale dienstencentra zijn vaak een eerste laagdrempelig ontmoetingspunt binnen de buurt en we bouwen deze werkingen verder uit. Vanuit de stad organiseren we in vijf aandachtsbuurten stedelijk buurtwerk. We zetten ook verder in op mobiele buurtwerkers en brugfiguren, aanspreekbare vertrouwenspersonen in de buurt, die door hun kennis van de sociale kaart in Leuven signalen kunnen opvangen, ermee aan de slag kunnen gaan en waar nodig kunnen doorverwijzen. Daarnaast ondersteunen we verschillende partners die basiswerk doen in Leuven.

10. We versterken de **stedelijke buurtwerking** verder via de buurtcentra en basiswerkingen, zowel voor kinderen en jongeren als volwassenen in de buurten Sint-Maartensdal, Casablanca, Mannenstraat, Wilsele-Dorp en Hoogland.

11. We ondersteunen **partners** die basiswerk doen in Leuvense buurten:

    - Buurtwerking 't Lampeke, dat in de Ridderbuurt actief is en een kinder- en jongerenwerking heeft, en daarnaast gezinsondersteuning en dagopvang aanbiedt.
    - Buurtwerking De RuimteVaart, actief in de Vaartkom, heeft onder meer een gezinswerking, een sociaal restaurant en een team dat werkt aan duurzaam wonen voor mensen in armoede.
    - Inloophuis De Meander van CAW, een buurthuis voor mensen die dak- of thuisloos zijn, met een sociaal restaurant.
    - Poverello, een ontmoetingsplek met sociaal restaurant voor mensen in een kwetsbare situatie.

12. We ondersteunen partners die werken aan alle vormen van **geletterdheid**, zoals Ligo, het Centrum voor Basiseducatie en vzw Link in de kabel.

13. We organiseren kwaliteitsvolle **kinder- en jongerenwerkingen**, met buitenschoolse opvang, speelpleinwerking, kampen, huiswerkbegeleiding en studieruimtes.

14. In buurten waar geen basiswerking (stedelijk of door andere organisaties) actief is, zetten we **mobiel buurtwerk** in om inwoners te bereiken en te ondersteunen, met bijzondere aandacht voor mensen in de meest kwetsbare situaties. We volgen de noden op met het oog op de eventuele ontwikkeling van een extra buurt- of gezinswerking in de toekomst.

15. Via **brugfiguren** in de scholen helpen we verbinding maken tussen ouders en scholen. Brugfiguren kunnen helpen om kwetsbare gezinnen ruimer en beter te ondersteunen.

16. We zetten zo veel mogelijk in op **samenwerkingen** vanuit de buurtcentra, bijvoorbeeld met Dijledal, Politie Leuven, OH Leuven en andere sportclubs, Ligo...

17. We zetten vanuit de buurtwerking sterk in op het belang van **bewegen** voor alle leeftijden in samenwerking met relevante partners.

18. In 2026 zetten we **30 jaar Buurtcentra Leuven** in de kijker.

19. We ondersteunen de buurtcentra als **laagdrempelige ontmoetingsplaatsen** gehuisvest in kwaliteitsvolle gebouwen.

    - De kinderwerking in Sint-Maartensdal vervangen we met een nieuwbouw, die uitbreiding van de werking mogelijk maakt. Daarnaast vernieuwen we de omgeving, met een ruimere speeltuin.
    - In Schorenshof bouwen we een nieuw buurtcentrum, waardoor een uitbreiding van de kinderwerking mogelijk is. Het nieuwe centrum is een onderdeel van het sociaal woonproject van Dijledal.
    - In Hoogland nemen we een nieuwbouw voor het buurtcentrum mee in het Masterplan van Dijledal.

7.3. Participatie

We streven naar inclusieve buurten waarin iedereen zich thuis voelt en kan participeren, en zelf initiatieven kan nemen om de buurt mee vorm te geven. Tegelijk willen we nog meer structureel en transversaal samenwerken met andere buurtpartners, zoals de politie, gemeenschapswachten, zorg- en welzijnssector, preventiediensten en outreachers.

20. We engageren ons om via diverse **samenwerkingen** en nieuwe **methodieken** zoveel mogelijk belanghebbenden te activeren en te betrekken. We werken methodieken op maat uit, ook voor mensen voor wie het minder evident of nieuw is om deel te nemen aan participatieprocessen. We houden rekening met de eigenheid van verschillende doelgroepen.

21. We ontwikkelen een uitgebreid en duidelijk omschreven kader voor **beleidsparticipatie** van diverse stakeholders: van informeren en open dialoog tot doorgedreven co-creatie, waarbij we projectmatig bekijken wat een geschikte aanpak is. We willen inwoners betrekken bij diverse thema's, in de verschillende fases van beleidsvoering,

op maat van de diverse stakeholders. De beleidsparticipatie kan buurtgericht tot stadsbreed zijn, van korte tot lange termijn.

22. We communiceren steeds helder en duidelijk over waarom een bepaalde **beleidskeuze** werd gemaakt en andere mogelijkheden niet werden weerhouden. Transparantie is daarbij het codewoord. Inwoners willen graag weten waarom iets (niet) gebeurt en we zien het als een belangrijke taak om dit te kaderen.
23. Adviesraden blijven een belangrijke rol spelen in het participatie- en advieswerk op specifieke beleidsdomeinen. We stemmen de werking van de verschillende adviesraden af op elkaar.
24. We versterken de **regiefunctie** van de wijkmanager die vanuit een helikopterperspectief nauwe samenwerking opzoekt met buurt en buurtpartners om ontmoeting te stimuleren en proactief in te spelen op vragen en behoeften van de wijk.
25. We werken **participatieprojecten** uit die een brede en relevante impact hebben voor de buurt en zoeken daarbij naar verdieping.
26. We vormen het **online participatieplatform** om naar een werkbaar en tijdsefficiënt instrument dat onze doelstellingen ondersteunt.
27. We zorgen voor **kennisdeling en uitwisseling** om de vele stedelijke initiatieven te ondersteunen.
28. We blijven **organisaties** die rond participatie van doelgroepen werken ondersteunen.
29. We ondersteunen inwoners om een **actieve rol** op te nemen voor hun buurt, straat en medebewoners, onder andere via Kom op voor je wijk.
30. We onderzoeken of we een stadsbrede oproep kunnen doen rond **kleinschalige projecten**.

7.4. Diversiteit en gelijke kansen

We delen onze stad, als een gezamenlijke thuis. We verschillen in afkomst, geaardheid, gender, leeftijd en levensbeschouwelijke overtuiging, maar allemaal zijn we Leuvenaar. We omarmen diversiteit in de brede zin en hebben aandacht voor de verschillen. Leuven is een inclusieve stad, met kansen en aandacht voor iedereen, waar solidariteit en zorgzaamheid verankerd zitten in alle beleidsdomeinen.

DIVERSITEIT EN GELIJKE KANSEN

31. We hebben aandacht voor de **rechten** van **mensen met een handicap** en zorgt dat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. *Zie ook 7.5 Toegankelijkheid*
32. We aanvaarden in onze stad **geen holebi- en transfoob geweld, raciaal geweld, seksueel, gendergerelateerd of ander geweld en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag**. Samen met Politie Leuven werken we aan sensibilisering, maar treden ook repressief op.
33. We zetten in op **communicatie, informatie en sensibilisering** rond diversiteit en gelijke kansen gericht op correcte beeldvorming en het doorbreken van stereotypen, onder

meer met het Memoryspel 'Leuvenaars vandaag', laagdrempelige sensibiliseringscampagnes en de organisatie van de talrijke evenementen zoals Coming Out Day, Paars Campagne, Internationale dagen van…

34. We nemen actie om **discriminatie te bestrijden**. We bekijken discriminatie in al haar vormen, zoals op basis van handicap, leeftijd, geslacht, geaardheid, genderidentiteit, afkomst…

    - We organiseren een laagdrempelig meldpunt voor discriminatie op Leuvens niveau, ingebed binnen Leuven Helpt. We werken aan de zichtbaarheid en bekendheid van het meldpunt.
    - We werken met een sterke ketenaanpak, van preventie tot een traject van nazorg. We zorgen voor gepaste ondersteuning bij de verwerking van discriminatie-ervaringen.
    - We volgen klachten over discriminatie goed op en voorzien de mogelijkheid om anoniem klacht in te dienen. We werken nauw samen met Politie Leuven rond sensibilisering en meldingsbereidheid. We monitoren en evalueren de cijfergegevens om de evoluties goed op te volgen en te anticiperen.
    - We organiseren omstanderstrainingen voor inwoners, verenigingen, organisaties, scholen en stadsmedewerkers, om in te grijpen als ze racisme of discriminatie zien zodat solidariteit en bewustzijn versterkt worden.

35. De stad blijft aangesloten bij **'FemCities,' Rainbow Cities Network'** en **ECCAR** (European Coalition of Cities against Racism).

36. We hebben aandacht voor de **leesbaarheid en toegankelijkheid** van (geschreven) taal in de brede zin van het woord, bijvoorbeeld het gebruik van symbolen of tolken Vlaamse gebarentaal, om gelijke kansen op participatie aan de samenleving te garanderen.

37. Via **praktijktesten** blijven we strijden tegen discriminatie op de **huurmarkt.** Huurhuis voert het actieplan discriminatie verder uit, met onder meer infosessies voor private verhuurders en vastgoedmakelaars. Daarnaast bekijken we hoe we juridische praktijktesten kunnen inzetten in de strijd tegen discriminatie om hardleerse verhuurders aan te pakken. *Zie ook 1.3 Oplossingen voor private huurders*

38. We onderzoeken daarnaast of we praktijktesten op de **arbeidsmarkt** kunnen opstarten.

OOG VOOR GENDERGELIJKHEID

We versterken onze voortrekkersrol door een ambitieuze en concrete visie op gendergelijkheid te ontwikkelen.

Dit vraagt om een intersectionele benadering die rekening houdt met de opeenstapeling van structurele barrières waarmee vrouwen te maken kunnen krijgen. We richten ons op werkgelegenheid, participatie, emancipatie en empowerment, onderwijs, veiligheid, gezondheidszorg en toegang tot voorzieningen. Tegelijkertijd hebben we aandacht voor de stereotypen en barrières waarmee mannen te maken kunnen krijgen.

39. We stellen een nieuw **gendergelijkheidsplan** op en starten een stadsbreed overlegplatform om diversiteit en gelijke kansen te integreren in alle

beleidsdomeinen. Beleidsdoelstellingen koppelen we aan meetbare acties en we evalueren regelmatig de impact en effectiviteit van ons genderbeleid. Het 'European Charter for Equality of Women and Men in Local life' is hierbij een leidraad.

40. We stellen een **menstruatiewelzijnsplan** op. Zo ondersteunen we meisjes en vrouwen op vlak van menstruatiewelzijn en werken we acties uit om te informeren, sensibiliseren en taboes te doorbreken. Hiervoor werken we samen met het Huis van het Kind en partners in de stad.

41. **Internationale Vrouwendag** blijft een belangrijk moment om bewustwording te creëren en gendergelijkheid te bevorderen. We vergroten de impact door de dag structureel in ons beleid te verankeren en de formule regelmatig te evalueren. We werken samen met diverse partners om een inclusief en breed gedragen programma te realiseren.

42. We versterken **genderinclusieve communicatie, dienstverlening en administratie**: Stad Leuven bekijkt hoe officiële documenten, formulieren en vacatures nog genderinclusiever en toegankelijker gemaakt kunnen worden. Ook worden structurele vormingen voorzien over genderinclusieve en diverse communicatie en het vermijden van micro-agressies.

43. We zetten in op een strenge aanpak en consequente opvolging van **gedwongen huwelijk en genitale verminking**, in samenwerking met GAMS vzw.

44. We begrijpen dat niet iedereen zich comfortabel voelt bij gemengde groepen tijdens het sporten en/of andere culturele activiteiten. Daarom behouden we de mogelijkheid van **aparte zwemmomenten in de Leuvense zwembaden voor bepaalde doelgroepen**, zoals (zwangere) vrouwen, 55+'ers of transgender en genderqueer personen. Zo voorzien we een veilige plek waar alle mensen op hun gemak kunnen werken aan hun conditie en plezier kunnen beleven, om participatie en integratie te bevorderen. Ook hebben we oog voor een cultuursensitieve omgang met aangepaste zwemkledij.

GENDERIDENTITEIT EN SEKSUELE ORIËNTATIE

45. We voeren het **Regenboogactieplan** uit om de acceptatie, veiligheid, zichtbaarheid en gelijke kansen van de LGBTQI+-gemeenschap te bevorderen. Dat doen we door middel van sensibilisering, inclusieve communicatie, beleidsmaatregelen, samenwerking met en ondersteuning van LGBTQI+-organisaties, en het creëren van een veilige en toegankelijke stad voor iedereen.

46. We gaan een structurele **samenwerking met UniQue vzw** aan zodat het Regenbooghuis een stabiele basis kan zijn in de stad om inclusie te bevorderen, signalen te capteren, beleidsadviserend te werken en outreachende activiteiten te organiseren, met bijzondere aandacht voor de aanvaarding van de LGBTQI+-gemeenschap.

47. We werken samen met en ondersteunen organisaties die werken aan **positieve beeldvorming** en tegen de uitsluiting van LGBTQI+-gemeenschap. Daarbij hebben we aandacht voor LGBTQI+-jongeren en -senioren.

48. We organiseren activiteiten op **belangrijke thematische dagen** zoals Coming Out Day of de Dag tegen Holebifobie en Transfobie.

Etnisch-diverse stad

In Leuven leven ongeveer 160 nationaliteiten samen. Van alle Leuvense inwoners heeft bijna 23 procent een niet-Belgische nationaliteit. De Leuvense bevolking kent dus verschillende culturele gemeenschappen waarvan sommige leden permanente bewoners zijn van Leuven, en - door de aanwezigheid van verschillende belangrijke kennisinstellingen – sommigen tijdelijk in onze stad verblijven.

49. We breiden de **ontmoetingsmomenten tussen culturele gemeenschappen** uit door meer aandacht te besteden aan onze verschillende culturele feesten en tradities. Door deze dagen - over culturen heen - samen te vieren en open te stellen voor een breed publiek, stimuleren we openheid en leren we elkaars cultuur beter kennen.

50. We zetten in op **communicatie en taal**, zowel het leren van de Nederlandse taal als de kracht van meertaligheid, door oefenkansen Nederlands aan te bieden.

51. We zetten in op **basiseducatie** en levenslang leren, met bijzondere aandacht voor de emancipatie van vrouwen. Daarbij blijven we Ligo als partner ondersteunen.

52. We ondersteunen **organisaties** om zo **inclusief en toegankelijk** mogelijk te zijn voor anderstaligen en personen met een migratieachtergrond. We bouwen een **cultuursensitief platform** uit dat organisaties ondersteunt in het omgaan met diversiteit binnen hun organisatie. We bieden praktische ondersteuning aan door de inzet van cultuursensitieve ondersteuners.

53. We bouwen een **sterke vrijwilligerswerking** uit, met de buddy's voor anderstalige nieuwkomers. We ondersteunen Compagnie Cordial om een vrijwilligerswerking uit te bouwen voor mensen met een migratieachtergrond om hen zo in contact te brengen met organisaties en activeringsopties.

54. We zetten verder in op **dekolonisatie**. We werken voort op de ideeën van Leuvenaars die via een burgeroproep in 2021 werden verzameld.

55. We onderzoeken hoeveel **ouderen met een migratieachtergrond** er in Leuven wonen, hoeveel van hen bereikt worden binnen de ouderenzorg en wat de drempels zijn voor deze mensen ten opzichte van het aanbod aan ouderenzorg. *Zie ook 7.6 Senioren*

Leuven zonder racisme

56. Onder de noemer **Leuven Zonder Racisme** bestrijden we racisme en discriminatie. We werken samen om structurele vormen van racisme tegen te gaan. We zetten in op sensibiliserende campagnes n.a.v. de Dag tegen Racisme (21 maart). We hernemen de affichecampagne Leuven Zonder Racisme. Leuven zonder Racisme zet verder in op:

    - Inclusief personeelsbeleid
    - Gelijke toegang in het uitgaansleven
    - Gelijke toegang tot de huurmarkt
    - Gelijke toegang tot de arbeidsmarkt

- Inclusief onderwijs (met de focus op flankerende tools die ontwikkeld werden)
- Non-discriminatie in sport en vrije tijd

Woonwagenterrein

57. We voeren een **doeltreffend beleid** om het welzijn van de woonwagenbewoners en het samenleven op het **woonwagenterrein** te verbeteren. We bieden laagdrempelige ondersteuning aan de bewoners van het woonwagenterrein.

58. We zetten sterk in op het **onderwijs** van de kinderen en jongeren, op de site van het woonwagenterrein.

59. We werken samen met organisaties in kader van **gezinsondersteuning** en **vrije tijd** om de gezinnen te versterken en toe te leiden naar een regulier aanbod.

60. We werken aan de woonkwaliteit op het terrein en onderzoeken nieuwe financiering voor de **renovatie** van het terrein en versterken de verbinding met de bredere stad.

Nieuwkomers

In Leuven bouwen heel wat mensen met een vlucht- en migratieverhaal aan een nieuwe thuis. De stad verwelkomt wie zich tijdelijk of permanent komt vestigen in Leuven. We willen dat iedereen meetelt en zich thuis voelt in Leuven. Daarom investeren we in kwaliteitsvolle en efficiënte lokale integratietrajecten en zetten in op de verdere uitbouw en verduurzaming van een lokaal en structureel onthaalbeleid, ingebed in een ruimer diversiteitsbeleid.

61. We zorgen voor het **onthaal, wegwijs maken en ondersteunen van anderstalige nieuwkomers**. We zetten in op begeleiding naar **onderwijs, werk, huisvesting, cultuur, sport en vrije tijd…** en hechten hierbij veel belang aan het principe van de buddywerking.

62. De **Nomade** is een onthaalhuis voor nieuwkomers vanaf 18 jaar, met focus op mensen met een vluchtverhaal. We bouwen de werking van De Nomade verder uit als een open huis voor alle inwoners met een migratieachtergrond, met het oog op ondersteuning, activering en emancipatie. Daarbij werken we samen met partnerorganisaties, inwoners en de bredere regio. We onderzoeken welke noden er bestaan in de ondersteuning van nieuwkomers en welke (bredere) rol De Nomade in de toekomst kan opnemen, ook met de buurgemeenten.

63. We versterken de rol van **International House** om buitenlandse werknemers aan te trekken, wegwijs te maken in Leuven en talent in de regio te behouden. Via het International House Leuven zetten we er ook sterk op in om buitenlandse werknemers, hun partners en kinderen in te bedden in de Leuvense gemeenschap.

64. We zetten in op **kennis van het Nederlands** zodat mensen hun weg vinden in het sociale, culturele en maatschappelijke leven. Tegelijkertijd waarderen we de voordelen van meertaligheid en zetten we deze in.

    - We zorgen voor een toolkit waarmee vrijwilligers en organisaties zelf aan de slag kunnen om oefenkansen Nederlands te organiseren.
    - We voorzien basisinformatie in verschillende talen.

- We stimuleren meertaligheid door taalscholen te ondersteunen, babbel- en conversatietafels te organiseren, sociale tolken op te leiden en in te zetten en vanuit gezinsbeleid meertaligheid te stimuleren vanaf de geboorte.

65. We zetten in op **cultuursensitieve ondersteuners**, etnisch-diverse **brugfiguren** en **ervaringsdeskundigen**.

7.5. Toegankelijkheid

Leuven streeft naar een inclusief beleid, waarin toegankelijkheid een fundamenteel recht is, in lijn met internationale verdragen.

Toegankelijkheid is geen extraatje, maar een basisprincipe van stadsontwikkeling om te zorgen voor volwaardige participatie van iedereen, ongeacht handicap of leeftijd. Leuven bouwt hierbij voort op haar speciale vermelding bij de Access City Award 2022 en laat zich inspireren door succesvolle voorbeelden uit andere Europese steden.

SPECIFIEKE INNOVATIES EN BELEIDSVERANKERING

66. We verankeren toegankelijkheid **structureel en transversaal** binnen het beleid en blijven inzetten op innovatie, sensibilisering en kennisdeling.

67. We blijven nauw samenwerken met de **Adviesraad Toegankelijkheid**, die als brug fungeert tussen de doelgroep en de beleidsmakers waardoor personen met een handicap structureel betrokken blijven bij het beleid.

68. We versterken de **werking van thematische werkgroepen** binnen de Adviesraad Toegankelijkheid, waaronder klimaatbestendig ontwerpen en toegankelijkheid, inclusie en vrije tijd, adviesverlening en planbesprekingen.

69. We blijven kennis delen in **lerende netwerken**, waaronder Lerend Netwerk Toegankelijkheid Inter (Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid), Lerend Netwerk Toegankelijkheid Centrumsteden en organisaties voor specifieke handicaps.

70. Jaarlijks organiseren we **sensibiliseringsacties** voor stadspersoneel en inwoners (zoals de menselijke bibliotheek i.s.m. Konekt, inleefsessies op maat).

71. We maken van toegankelijkheid een **vast onderdeel van ontwerprichtlijnen, subsidiereglementen en bestekken**.

72. We maken een integraal **toegankelijkheidsbeleidsplan** op om zo beleid en acties goed op elkaar af te stemmen. Elk jaar krijgt een ander beleidsdomein prioriteit binnen het toegankelijkheidsplan (erfgoed, evenementen…). In de eerste plaats ligt de nadruk echter op fysieke toegankelijkheid.

73. We richten een **Stuurgroep Toegankelijkheid** op die het beleid actief opvolgt, goede praktijken stimuleert en bepaalt, en in nauwe samenwerking met de Adviesraad Toegankelijkheid prioritaire acties voor een toegankelijker Leuven uitwerkt. De samenstelling van de stuurgroep varieert jaarlijks in functie van het beleidsdomein waarop gefocust wordt.

74. We ontwikkelen een **toegankelijkheidsreglement** waarmee, binnen de jaarlijks vastgelegde focus van het integrale toegankelijkheidsplan, toelagen kunnen worden

aangevraagd door organisaties, instellingen, verenigingen, en ook particulieren, handelszaken en horecazaken.

TOEGANKELIJKHEID VAN HET OPENBAAR DOMEIN

We investeren in een openbaar domein dat toegankelijk is voor iedereen en maken het een structurele prioriteit.

75. Toegankelijkheid is de standaard bij **heraanleg van pleinen en straten**, met bijzondere aandacht voor rolstoeltoegankelijkheid, blindengeleiding, verlaagde boordstenen en obstakelvrije voetpaden. Bij onthardingsprojecten houden we rekening met toegankelijkheidsrichtlijnen.

76. De **Stuurgroep Toegankelijkheid** bewaakt de toegankelijkheidsprincipes in stadsprojecten en ondersteunt bij de implementatie.

77. We werken een **beleidsplan** uit, waarin de toegankelijkheid van publieke ruimtes centraal staat. Dit wordt gekoppeld aan bestaande ruimtelijke plannen, zoals de Integrale Visie Publieke Ruimte. Dat plan breiden we uit met een catalogus voor straatmeubilair en toegankelijkheidsvoorzieningen, een actieplan fysieke infrastructuur met meetbare doelstellingen en indicatoren, en richtlijnen voor de materialisatie van erfgoedclusters en toegankelijke straten

TOEGANKELIJKHEID VAN GEBOUWEN

78. We starten een **gefaseerde screening** van onze openbare gebouwen, waarbij we beoordelen waar toegankelijkheidsverbeteringen nodig zijn.

79. We geven zo concreet mogelijke **informatie over de toegankelijkheid** van gebouwen – ook als het minder toegankelijk is voor bepaalde doelgroepen – en maken die publiek raadpleegbaar op de stadswebsite.

80. **Snelle ingrepen** worden ingepland voor gebouwen waar kleine aanpassingen een groot verschil kunnen maken.

81. Bij **grote renovaties** worden voldoende middelen voorzien om afhankelijk van de mogelijkheden de nodige toegankelijkheidsaanpassingen door te voeren.

82. **Universal design** wordt meegenomen bij het ontwerp van nieuwe openbare gebouwen en ruimtes. Daarbij hebben we naast fysieke toegankelijkheid ook aandacht voor de leesbaarheid van de infrastructuur en duidelijke signalisatie.

83. Bij **grote bouw- en renovatieprojecten** van stadsgebouwen betrekken we de Adviesraad Toegankelijkheid nauw en in een vroege fase bij het ontwerpproces. Met hun expertise en suggesties bekijken we per project welke ontwerpaspecten op het gebied van integrale toegankelijkheid haalbaar en zinvol zijn. Daarnaast bouwen we verder interne expertise op rond toegankelijkheid van gebouwen en het openbaar domein.

84. We evalueren de effectiviteit van de **aanpassingspremie** voor ouderen en personen met een handicap in functie van de beleidsdoelstellingen en sturen bij. *Zie ook 1. Wonen*

85. Toegankelijkheid en **erfgoed** lijken soms moeilijk te verenigen, maar we zoeken naar geschikte oplossingen, met richtlijnen voor erfgoedvriendelijke toegankelijkheidsaanpassingen, blindengeleiding en drempelvrije ingangen bij historische gebouwen en een balans tussen erfgoedbehoud en toegankelijkheidsverbeteringen binnen het stadscentrum.

Publiek sanitair

Een toegankelijk en goed georganiseerd sanitair aanbod is een basisvoorziening voor een inclusieve en gastvrije stad. Daarom zetten we in op een gestructureerde aanpak, waarbij zowel permanente als tijdelijke publieke toiletten beter worden afgestemd op de noden van verschillende gebruikersgroepen.

86. We plaatsen **extra openbare toiletten** in de publieke ruimte.

87. We zorgen voor een uitbreiding van **aangepast publiek sanitair** door rolstoeltoegankelijke toiletten als norm te nemen bij openbare gebouwen en op het publiek domein.

88. We werken een **toilettenplan** uit met duidelijke labels en communicatie op websites en apps.

89. We onderzoeken of we op gerichte locaties **extra grote sanitaire ruimtes** kunnen voorzien waar ook grote kinderen en volwassenen verzorgd kunnen worden, met een grote was- en verzorgingstafel en een tillift.

MOBILITEIT EN VERVOER

Zie ook 5. Mobiliteit

90. We versterken de **toegankelijkheid binnen het mobiliteitsbeleid** door in te zetten op aangepaste vervoersmogelijkheden en infrastructuur.

91. **Bushaltes** worden verder toegankelijk gemaakt via verhoogde aanleg en duidelijke signalisatie.

92. We blijven inzetten op **sociale vervoersdiensten** waaronder, de mindermobielencentrale (Mobitwin) en vzw Mobiel (DAV), die aangepast vervoer aanbiedt voor personen met een handicap.

93. We ondersteunen het **Comeniusproject**, waarin we samen met Europese partners werken aan innovatieve en duurzame mobiliteitsoplossingen voor personen met een handicap.

94. We voorzien gratis **opleidingen voor taxichauffeurs** om mensen met een handicap beter te begeleiden.

95. We voorzien voldoende **aangepaste parkeerplaatsen** nabij stadsvoorzieningen.

96. We onderzoeken **bijkomende opties** zoals rolstoeltaxi's en autodelen voor personen met een handicap.

Vrije tijd, cultuur en evenementen

97. We blijven inzetten op het jaarlijkse **DisABILITY Filmfestival** als inclusief evenement om de bevolking te sensibiliseren en personen met een handicap krachtig te portretteren.
98. We zetten verder in op **toegankelijke toeristische routes** en **inclusieve rondleidingen**.
99. **Stadsevenementen** worden in de mate van het mogelijke inclusiever via prikkelarme dagen en andere aanpassingen.
100. **G-sport** en **inclusief sporten** krijgen extra ondersteuning.
101. We onderzoeken de inrichting van **publieke snoezelruimtes** voor kinderen met verhoogde sensitiviteit.

Sociale inclusie en participatie

102. We zetten in op een **inclusieve samenleving** waarin mensen met een handicap volwaardig kunnen deelnemen aan het stedelijk leven.
103. We stimuleren **horeca en handelszaken** om toegankelijker te worden, met financiële en praktische ondersteuning.
104. We ondersteunen **verenigingen en organisaties** voor mensen met een handicap om hun structurele werking te versterken voor specifieke initiatieven die de inclusie en participatie van personen met een handicap bevorderen.

Digitale inclusie en informatievoorziening

105. **Toegankelijkheidsinformatie** moet duidelijk en gebruiksvriendelijk zijn. De afvalkalender in braille en de ingesproken LVN zijn goede voorbeelden en we bekijken welke andere publicaties we toegankelijk kunnen maken.
106. De stadswebsite is opgemaakt conform de richtlijnen over webtoegankelijkheid van Vlaanderen en conform de WCAG-richtlijnen (WebContentAccessibilityGuidelines). Gegevens over toegankelijkheid worden zoveel mogelijk **gecentraliseerd** op de website en als vast onderdeel opgenomen bij communicatie rond toerisme, evenementen en stadsactiviteiten.
107. We werken samen met apps zoals **On Wheels**, die informatie geven over de toegankelijkheid van winkels en horeca.

7.6. Senioren

In 2024 telde Leuven maar liefst 17.649 65-plussers, een groot deel (17 procent) van onze inwoners en een even groot aandeel als jongeren jonger dan 18 jaar. Volgens de prognose van Statistiek Vlaanderen zou tegen 2040 zelfs 20,6 procent van de Leuvenaars 65-plusser zijn.

Senioren hebben heel wat levenservaring en kennis en leveren een belangrijke bijdrage aan onze samenleving. Veel senioren zijn actief als vrijwilliger en tal van verenigingen en organisaties zijn voor hun werking grotendeels afhankelijk van de vrijwillige inzet van deze oudere Leuvenaars.

Senioren spelen ook vaak een cruciale rol als mantelzorger, in de informele zorg voor familie, vrienden of buren, zetten zich in bij buddywerkingen, als bijlesgever voor de jongere generaties… Door de vele verschillende rollen die ze opnemen in de samenleving zijn ze vaak een brug tussen verschillende generaties en doelgroepen.

De bijdrage van senioren aan onze samenleving is, kortom, zeer waardevol. Leuven wil dan ook een leeftijdsvriendelijke gemeente zijn waarin senioren volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving en zich een gewaardeerde burger van onze stad voelen.

Aandacht voor een diverse beeldvorming

Dé senior bestaat niet: het woord omvat een grote en diverse categorie van mensen, van verschillende generaties en met heel wat opportuniteiten.

108. We hebben in de stadscommunicatie oog voor de **diversiteit binnen de ruime groep senioren**. We belichten en erkennen de uiteenlopende maatschappelijke rollen die senioren vervullen: mentor, vrijwilliger, buddy, mantelzorger…

109. We zetten in op **intergenerationele initiatieven** en stimuleren zo het contact tussen verschillende generaties om de wederzijdse beeldvorming positief te beïnvloeden.

110. We hebben aandacht voor de groeiende groep **senioren met een migratieachtergrond**. We stimuleren cultuursensitiviteit en interculturele vaardigheden binnen de verschillende voorzieningen voor senioren. We bekijken waar we het aanbod nog inclusiever kunnen maken.

111. We hebben aandacht voor **genderidentiteit, seksualiteit en geaardheid bij senioren**. We werken samen met UniQue vzw om gerichte initiatieven te organiseren.

Verenigingen gericht op senioren

112. We ondersteunen de Leuvense **Seniorenraad** en het Leuvense **Seniorennetwerk** (werkgroepen) en richten nieuwe thematische werkgroepen op naargelang de noden.

113. We ondersteunen **seniorenverenigingen** volgens het toelagereglement.

114. We ondersteunen vzw **Seniorama**.

Socio-cultureel aanbod voor senioren

115. We zetten in op een rijk **socio-cultureel aanbod**.

116. We blijven de **vaste waarden** organiseren, zoals seniorenbals, seniorenmatinee, het lentefeest en de jaarlijkse seniorenmaand samen met verenigingen en partners en met een gevarieerd aanbod van sportieve, informatieve, culturele en ontspannende activiteiten. We onderzoeken mogelijke nieuwe en/of ruimere locaties voor het seniorenbal, zoals de openluchtedities tijdens Het Groot Verlof.

117. We zorgen voor **culturele voorstellingen** in de Leuvense **woonzorgcentra**.

118. We zorgen ervoor dat het stedelijk aanbod rond sport, cultuur… ook voldoende toegankelijk is voor en **gericht is op senioren**.

COMMUNICATIE OP MAAT

119. We communiceren over het **aanbod in Leuven** op vlak van voorzieningen, vrijetijdsbesteding, diensten, vrijwilligerswerk… Daarbij hebben we aandacht voor de diversiteit binnen de groep senioren op vlak van digitale vaardigheden, door ook op papier te blijven communiceren, telefonisch bereikbaar te zijn en het aanbod van digipunten, workshops… bekend te maken.

120. We doen **gerichte acties** om senioren te informeren en te betrekken. We informeren en ondersteunen senioren die graag willen verhuizen naar een levensbestendige woning.

121. Tweejaarlijks publiceren we een geüpdatete uitgave van de **Seniorengids** en verspreiden die aan huis bij alle 70-plussers.

122. We organiseren tweejaarlijks een **infobeurs** voor senioren.

AANDACHT VOOR VEILIGHEID EN WELZIJN

123. We sluiten ons als mensenrechtenstad aan bij het pleidooi om een Internationaal **Verdrag voor Ouderenrechten** af te sluiten binnen de Verenigde Naties.

124. We streven naar het label **'leeftijdsvriendelijke stad'** van de Wereldgezondheidsorganisatie.

125. Om te zorgen dat senioren zich veilig voelen in onze stad, werken we samen met de **senioreninspecteurs** en organiseren acties rond (online) veiligheid, phishing…

126. We blijven bouwen aan het **netwerk rondom senioren**, in samenwerking met de senioreninspecteurs, de lokale dienstencentra, de buurtcentra en basiswerkingen… en hebben aandacht voor eenzaamheid op alle domeinen.

127. We blijven **bezoeken** organiseren bij Leuvenaars vanaf 90 jaar om de vinger aan de pols te houden en vragen of behoeften te kunnen opvangen.

128. We ondersteunen initiatieven die het **welzijn van senioren** ondersteunen, zoals groepstrajecten Bewegen op verwijzing, gelukswandelingen tijdens de Tiendaagse van de geestelijke gezondheid, acties rond dementievriendelijk Leuven en een infobeurs dementie.

7.7. Jeugd

Kinderen en jongeren mee laten stad maken is een blijvende prioriteit. De stad biedt alle kinderen en jongeren kansen om zich maximaal te ontplooien en te ontwikkelen.

De stad hoort en versterkt de stem van kinderen en jongeren en vertaalt dit naar een kindvriendelijke stad op basis van het Verdrag inzake de Rechten van het kind. Het jeugdbeleid wil kinderrechten garanderen als regisseur door samenwerking met en ondersteuning van partners en het middenveld. Daarnaast organiseert de stad als actor een eigen toegankelijk aanbod op maat van een diversiteit aan kinderen en jongeren. Ook fysieke ruimte voor vrijetijdskansen blijft een prioriteit.

KINDER- EN JONGERENWERKING

129. We bieden een **kwaliteitsvol belevings- en vrijetijdsaanbod** voor en door kinderen, jongeren en hun gezin; we creëren plekken voor jeugd en ontmoeting.

130. We zetten verder in op de **kinderwerking** met onder meer speelpleinen, kampen, de winterspeeltuin, de Buitenspeeldag… om een gevarieerd en laagdrempelig aanbod te verkrijgen doorheen het hele jaar.

131. We ondersteunen de **jongerenwerkingen** van mijnLeuven, Stelplaats en BURn.

132. We investeren in een kwaliteitsvolle en inclusieve **speelpleinwerking** met aandacht voor de jeugdwerkmethodiek: spelen om te spelen is het hoofddoel.

133. We leiden **jonge nieuwkomers** toe naar verenigingen, jeugd- en sportclubs en eigen activiteiten (speelpleinen, animatortraject) en bieden ontwikkelkansen via uitstappen, kampen, sport, crea, cultuur, klas- en huisbezoeken.

JEUGDWELZIJN EN OUTREACHENDE WERKING

134. We organiseren acties rond (mentaal) **welzijn van kinderen en jongeren**. Zo voorzien we rustige, prikkelarme ruimtes om te studeren en eenzaamheid tegen te gaan, zoals in De Villa.

135. We zetten in op een **wisselwerking** tussen de verschillende organisaties die werken rond mentaal welzijn bij jongeren, zoals TEJO en het Overkophuis.

136. We houden de vinger aan de pols op het terrein via **laagdrempelige aanspreekpunten** en faciliteren verbindend overleg tussen (kwetsbare) jongeren, de stad en welzijnswerkers van het middenveld, met organisaties zoals Arktos vzw, Erat vzw, Fabota, Den Tube…. We zetten meer in op kennisdeling binnen de stad en met andere actoren.

137. We pakken **grensoverschrijdend gedrag** aan. We werken samen met de jongeren aan ‘safer spaces’.

138. We verbeteren de verstandhouding tussen jongeren, jeugdwerkers en politie door een verderzetting van het project **Jong Geweld**.

139. We werken aan sensibiliserende acties rond **alcohol- en drugspreventie** bij jongeren.

ONDERSTEUNING JEUGDWERK EN NIET-GEORGANISEERDE JEUGD

140. We ondersteunen het **jeugdwerk** van jeugdbewegingen, jeugdorganisaties en jeugdhuizen via reguliere subsidies, kampvervoer, vorming, ontmoeting…

141. We werken samen met **middenveld** en **jeugdwerkorganisaties** en ondersteunen hun werking op basis van een billijk afwegingskader. Daarnaast bieden we ook ondersteuning aan projecten van jongeren die niet noodzakelijk ingebed zijn in een bestaande jeugdwerking.

142. Samen met de jongeren lichten we **subsidiereglementen** voor jeugd door en werken we aan administratieve vereenvoudiging.

143. We stimuleren **jong ondernemerschap** bij de Leuvense jongeren *(zie 3.2 Ondernemen)*. Via Stelplaats bieden we jonge ondernemers gratis gebruik van ruimtes aan om hun project te ondersteunen.

Jeugdruimte

144. We ontwikkelen een **masterplan jeugdinfrastructuur** en blijven investeren in veilige, duurzame, toegankelijke en waar mogelijk gedeelde jeugdruimtes en lokalen.

145. We gaan intensief op zoek naar **nieuwe plekken** waar jeugdlokalen mogelijk zijn (bijvoorbeeld scouts Egenhoven, scouts Vlierbeek, jeugdhuis Impuls Wijgmaal…). Bestemmingswijzigingen kunnen onderzocht worden om tot een oplossing te komen.

146. We organiseren een jaarlijkse ophaalbeurt van **grof huisvuil** bij jeugdlokalen.

147. We willen **buitenspelen** bij kinderen en jongeren stimuleren. We creëren **publieke, inclusieve speelruimte** of publieke plaatsen voor avontuurlijk spelen in de nabijheid voor alle kinderen en jongeren, om zo geleidelijk aan een speelweefsel te creëren. We promoten groene speelplaatsen en zorgen dat deze opengesteld kunnen worden buiten de schooltijd. We creëren kindvriendelijke verbindingen tussen de belangrijke plekken voor kinderen in de stad (zoals de woonplaats en schoolomgeving) met waar mogelijk spelelementen bij de inrichting van straten en pleinen zodat kinderen zich zoveel mogelijk zelfstandig kunnen verplaatsen op een veilige manier.

148. We restaureren **Hal 9** in Kessel-Lo tot een kinder- en jongerencentrum. Vleugel F blijft de uitvalsbasis van onze jeugddienst tot de verhuis naar Hal 9, de nieuwe jongeren- en kinderplek.

149. We vernieuwen de **schietstand** in Heverlee als een overdekte buitenruimte voor kinderen en jongeren.

150. We optimaliseren een deel van de voormalige **stelplaats** van De Lijn tot een veilige, dynamische plek voor en door jongeren, mits De Lijn een verlenging van het huurcontract toestaat. Binnen de werking van Stelplaats is er ruimte voor een uitgebreide skatehal, muziekrepetitieruimtes, ateliers, ontmoeting en nachtleven.

Participatie en inspraak

151. We vertalen de stem van kinderen en jongeren in het jeugdbeleid door een mix aan **laagdrempelige participatietools**, waarbij we in het bijzonder aandacht hebben voor kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie.

152. We organiseren **inspraak** via het Kabaal-magazine en het mijnLeuven-magazine, jeugdwerkraad, jeugdhuizenoverleg, jeugdmonitor, jongerenbevraging, of via kanalen van mijnLeuven: pact3000, plan t, de stem van…, Kras scholierenparlement…

153. We werken aan een nieuwe **jeugdraad** om een breed netwerk uit te bouwen met vertegenwoordigers van het Leuvense jeugdlandschap, zowel uit het georganiseerde als niet-georganiseerde jeugdwerk, die in permanent overleg evalueren, op vraag en op eigen initiatief, omtrent alles wat de jeugd aanbelangt.

7.8. Studenten

Leuven is een bruisende studentenstad, waar studenten gedurende het academiejaar ongeveer een derde van de bevolking uitmaken. In de afgelopen 15 jaar kwamen er zowel ongeveer 15.000 nieuwe inwoners als 15.000 extra studenten bij. Het evenwicht tussen studentenhuisvesting en reguliere bewonershuisvesting staat duidelijk onder druk. *Zie ook 1. Wonen*

Het blijft cruciaal om studenten actief te betrekken bij het stadsleven en het samenleven tussen studenten en andere Leuvenaars te bevorderen, met onder meer aandacht voor een veilig en divers uitgaansleven en actieve participatie van studenten in het stadsbeleid.

VERBINDING TUSSEN STUDENTEN EN DE LEUVENAARS

154. We coördineren het **Strategisch Overleg Studentenbeleid**, een netwerkoverleg waarin alle relevante Leuvense actoren – stad, politie, KU Leuven, UC Leuven-Limburg, LUCA Lemmens en Studentenkoepel LOKO – samenwerken aan het studentenbeleid.

155. We analyseren of **stedelijke informatie** voldoende toegankelijk is voor studenten en zoeken manieren om deze laagdrempeliger te maken.

156. We zetten in op een brede, participatieve **verwelkoming** van studenten in Leuven. Dit omvat een kennismaking met de mogelijkheden en verwachtingen van het (samen)leven in de stad, waarbij informeren, sensibiliseren en beleven centraal staan. De stadsbrede Studentenwelkom vormt het speerpunt.

157. We erkennen het **engagement** van studenten en hun betrokkenheid op verschillende domeinen in onze stad. We moedigen studenten verder aan om actief deel te nemen aan de Leuvense samenleving en vereenzaming tegen te gaan door:

    - laagdrempelige ontmoetingen tussen studenten en buurtbewoners aan te moedigen, zoals via Meet Your Street-buurtfeesten, om wederzijds begrip te versterken.
    - positieve beeldvorming te bevorderen en maatschappelijke betrokkenheid te stimuleren, onder meer via de jaarlijkse Weldoenerscampagne en de Week van de Vrijwilliger, die de link legt tussen studenten en Leuvense vrijwilligersorganisaties, of door mee na te denken over de uitdagingen waar de stad voor staat.
    - regelmatig overlegmomenten te organiseren met de verantwoordelijken van kringen, fakbars, vrije verenigingen en clubs.
    - studenten actief te betrekken als stakeholders bij participatie- en inspraakprojecten rond beleidskeuzes die hen rechtstreeks raken.

AANDACHT VOOR VEILIGHEID EN LEEFBAARHEID

158. **Studentenverenigingen** maken structureel deel uit van het studentenweefsel. We ondersteunen hen bij het organiseren van verbindende activiteiten zoals de 24 urenloop, Survival of the Student en andere grote evenementen.

159. We onderzoeken de locatiemogelijkheden voor een **nieuwe multifunctionele zaal**, zowel voor studenten als Leuvense jongeren.

160. Samen met stedelijke partners zetten we in op een veilige en verantwoorde **uitgaanscultuur**. We ontwikkelen een gedragen fuifbeleid met aandacht voor veilig uitgaan, overlastpreventie, verantwoord alcoholgebruik en drugspreventie.

161. Leuven telt inmiddels bijna 8.000 **internationale studenten**. We bekijken samen met de partners hoe we deze doelgroep meer bij het stadsleven kunnen betrekken.

162. We werken nauw samen met de **studenteninspecteurs** van Politie Leuven, die een cruciale rol vervullen en het eerste aanspreekpunt zijn voor studenten. Deze doelgroepinspecteurs werken outreachend om onder andere overlastproblemen aan te pakken. We zetten succesvolle projecten rond nachtlawaai voort en onderzoeken hoe deze breder uitgerold kunnen worden, inclusief het gebruik van effectieve 'nudging'-technieken. We blijven samenwerken rond de Fakbarcode en bekijken hoe de naleving ervan verbeterd kan worden.

163. In de vorige legislatuur werd, samen met alle partners, een vernieuwd **doopcharter** ontwikkeld. We blijven inzetten op de handhaving hiervan en ondersteunen studentenverenigingen in de transitie naar alternatieve verwelkomingsactiviteiten en een veilige, respectvolle studentencultuur.

164. We blijven actief bijdragen aan de **uitwisseling van kennis en visieontwikkeling** binnen het Kennisnetwerk Studentensteden.

7.9. Mondiaal engagement

We dragen bij aan internationale solidariteit, rechtvaardigheid en wereldwijde duurzame ontwikkeling. We streven naar wereldwijd respect voor en versterking van mensenrechten. We voeren een ambitieus beleid voor de Leuvenaars en komen op voor de rechten en het welzijn van mensen wereldwijd en toekomstige generaties.

Duurzame ontwikkeling en mensenrechten zijn transversale doelstellingen die door alle beleidsdomeinen lopen. De SDG's blijven een uitstekend kader om de lokale ontwikkeling in een globaal perspectief te plaatsen, net als mensenrechten.

BEWUSTZIJN, ENGAGEMENT EN MIDDENVELD VERSTERKEN

165. We informeren en sensibiliseren Leuvenaars over **wereldwijde duurzame ontwikkeling** en ondersteunen hun engagement. We vernieuwen de communicatiestrategie om de Leuvenaars te bereiken en hun engagement voor mondiaal beleid te versterken.

166. Samen met **Mundia** werken we jaarlijks een sterk programma uit voor het Mundo Moves, het stadsfestival voor mondiale solidariteit.

167. We ondersteunen het **Afrika Filmfestival** en nemen deel aan **YOUCA Action Day**.

168. Om een grotere groep Leuvenaars te bereiken, met specifieke aandacht voor jongeren, versterken we de **samenwerking** binnen de stad. Bestaande initiatieven zoals KRAS Scholierenparlement, het project Weimar-Buchenwald, Warm Alarm, diverse lezingen en boekvoorstellingen kunnen we verdiepen met het verhaal van mondiale solidariteit.

169. We blijven inzetten op het thema **dekolonisatie**. We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het historisch bewustzijn en structurele ongelijkheden aanpassen. We

focussen daarbij op de relaties van Leuvense mondiale actoren met hun partners in het Globale Zuiden en communicatie over internationale solidariteit die vertrekt vanuit waarden als gelijkwaardigheid en mensenrechten, niet vanuit liefdadigheid of medelijden.

170. We ondersteunen **lokale mondiale actoren** met werkingen in mondiale educatie en het Globale Zuiden. Daarnaast onderzoeken we hoe we nieuwe initiatieven kunnen ondersteunen die bijdragen aan internationale solidariteit en mensenrechten. We faciliteren organisaties om bij actuele mondiale ontwikkelingen kort op de bal te spelen.

171. We ondersteunen de nationale campagne van **11.11.11**, de koepel van internationale solidariteit en het lokale comité.

172. We staan open voor voorstellen voor een **ontmoetingsplek** voor mondiale en andere actoren, wanneer hier voldoende draagkracht voor blijkt bij organisaties.

173. Mundia is meer dan een sectoraal netwerk: het is een **platform** voor iedereen in Leuven die zich inzet voor internationale solidariteit en mensenrechten. Het fungeert als netwerk, als motor voor bewustzijn en engagement en verleent advies.

174. Op basis van de evaluatie van **Mundia** versterken we de samenwerking. De stad en het middenveld bundelen de krachten om de gezamenlijke missie te bereiken.

Leuven Mensenrechtenstad

We willen Leuven Mensenrechtenstad verder inbedden en verankeren, zowel intern als extern, zowel in een lokaal als een internationaal perspectief. We werken binnen de 3 pijlers aan de uitbouw en zichtbaarheid van Leuven Mensenrechtenstad: : zelf mensenrechten realiseren en versterken, het draagvlak versterken bij breed publiek en mensenrechten(verdedigers) beschermen en verdedigen

175. We verankeren **mensenrechten** transversaal in de stad. We volgen de aanbevelingen van het FIRM op volgens een haalbare planning.

176. We passen een **mensenrechtentoets** en de principes van (het ontwerp voor) een Europese Zorgplichtwet toe bij nieuw beleid en nieuwe (internationale) overeenkomsten.

177. We onderhouden banden met andere **Mensenrechtensteden**, onder andere via Human Rights Cities Network. We nemen deel aan campagnes zoals 10, 100, 1000 human rights cities.

178. De initiatiefnemers, experten en organisaties die de voorbije jaren intensief meewerkten, krijgen een plek in een nieuwe **klankbordgroep**, bij voorkeur binnen Mundia.

179. We grijpen **Internationale Dag van de Mensenrechten en Internationale Dag voor de Rechten van het Kind** aan om activiteiten te organiseren met verschillende partners, ook met de betrokkenheid van kinderen en jongeren.

180. We tillen de **communicatie** van Leuven als mensenrechtenstad naar een hoger niveau.

181. We verspreiden het boek **'Tussen stadhuis en thuis'** verder, ondersteund met educatief materiaal voor het basis- en/of secundair onderwijs.

182. Als **ICORN**-stad (International Cities of Refuge Network) bieden we opvang en ondersteuning aan schrijvers, journalisten en kunstenaars op de vlucht, door veilige werk- en woonruimtes te voorzien.

Vrede en geweldloosheid

183. We blijven **Vredesstad** en ijveren voor vrede en geweldloosheid. We maken het zichtbaar en voelbaar in de publieke ruimte via vredesconcerten, de vredesbeiaard...

184. We blijven lid van **Mayors for Peace** en zetten ons in tegen kernwapens via de International Campaign to Abolish Nuclear Weapons.

185. We behouden en vernieuwen bestaande initiatieven. We onderzoeken hoe herdenkingen een hedendaags **vredesperspectief** kunnen meekrijgen. We spelen ook in op de groeiende aandacht voor het verzet in WOII.

186. Als vredesstad willen we ook oog hebben voor **vergeten slachtoffers** van oorlog en geweld, zoals slachtoffers van genocides en andere (actuele en historische) conflicten.

187. We onderzoeken hoe we steun kunnen verlenen aan **steden in een oorlogsgebied**, zoals Charkiv.

Fair trade en duurzaam aankoopbeleid

188. We nemen deel aan bestaande **campagnes** zoals Week van de Fair Trade en World Fair Trade Day.

189. We verankeren ons engagement als **Faire Gemeente** met een duurzaam en ethisch aankoopbeleid dat eerlijke handel, mensenrechten, correcte arbeids- en milieuvoorwaarden garandeert.

190. We sluiten geen contracten af met bedrijven die actief zijn in de **bezette Palestijnse gebieden**. We steunen Vlaamse, federale en Europese initiatieven in verband met een verbod op de handel met bezette gebieden.

Financiële impact

191. We voorzien in **noodhulp** bij humanitaire crises.

192. We voorzien een **financieel groeipad** en dragen zo bij aan het principe om 0,7 procent van het BNI te besteden aan ontwikkelingssamenwerking. We werken met de meetmethode van de VVSG.

7.10. Dierenwelzijn

We werken samen met de politie en andere partners om dierenleed aan te pakken en gepaste opvang te voorzien. Voor wilde dieren en dieren op evenementen streven we naar een optimale bescherming op het openbaar domein.

Daarnaast vergroten we het algemeen welzijn van huisdieren door hun baasjes te sensibiliseren en diervriendelijk gedrag aan te moedigen, maar ook door kinderen en de bevolking attent te maken op het voorkomen van dierenverwaarlozing.

193. We willen het label '**diervriendelijke stad'** behouden. Hiervoor blijven we samenwerken met onze partners om het dierenwelzijnsbeleid in Leuven uit te voeren: de contractdierenasielen, de Leuvense dierenartsen, de zwerfkattenvrijwilligers…

194. We promoten het **meldpunt dierenwelzijn**, waar steeds meer Leuvenaars hun weg naar weten te vinden.

195. We blijven ijveren voor de oprichting van een **dierenwelzijnscentrum** in onze regio, in samenwerking met andere gemeenten en met bovenlokale overheden.

196. We investeren in schuilhokken en voederplaatsen voor **zwerfkatten**, die onderhouden worden door een netwerk van vrijwilligers. Zij krijgen deze toelating d.m.v. een geregistreerde voederpas.

197. We voorzien een toelage voor de **sterilisatie/castratie** van huiskatten voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming. We onderzoeken hoe we Leuvenaars die het financieel moeilijk hebben verder kunnen ondersteunen in de zorg voor hun huisdieren, met oog voor dierenwelzijn.

198. We behouden het **plusbaasjesproject** en onderzoeken de mogelijkheid om het uit te breiden naar noodopvang van huisdieren.

199. We onderzoeken de lancering van nieuwe projecten, gericht op het behouden/versterken van, of het **sensibiliseren rond dierenwelzijn**.

200. We onderzoeken de mogelijkheid om nieuwe **hondenlosloopzones** aan te leggen waar nodig, of om bestaande zones te opnieuw aan te leggen of uit te breiden.

Sociaal beleid en welzijn

Leuven wil een thuis zijn voor iedereen. Een plek waar je ondersteund wordt wanneer dat nodig is, waar je de mogelijkheden krijgt om deel uit te maken van de samenleving.

8. Sociaal beleid en welzijn

Leuven wil een thuis zijn voor iedereen. Een plek waar je ondersteund wordt wanneer dat nodig is, waar je de mogelijkheden krijgt om deel uit te maken van de samenleving. Een stad waar we omkijken naar elkaar en waar iedereen – ongeacht achtergrond, leeftijd of situatie – kansen krijgt om te groeien en zich goed te voelen.

8.1. Algemeen lokaal sociaal beleid

Leuven is een stad waar samenwerking tussen verschillende zorg- en welzijnsorganisaties centraal staat, met als doel een zorgzame stad te zijn voor alle inwoners. In de afgelopen jaren is het sociaal landschap sterk geëvolueerd, met de opkomst van netwerkorganisaties zoals de Eerstelijnszone, Zorgzaam Leuven en het Huis van het Kind. Deze organisaties verbinden diverse partners en werken samen rond zorg- en welzijnsthema's.

Tegelijkertijd worden zorg- en welzijnsorganisaties geconfronteerd met uitdagingen die steeds complexer worden, zoals armoede, eenzaamheid, vergrijzing, de krapte op de arbeidsmarkt, de afbouw van residentiële zorg en andere problematieken die extra zorg vereisen. Door rond die thema's de krachten, visies en budgetten te bundelen kunnen we signalen beter detecteren en kunnen we samen oplossingen zoeken.

Leuven neemt de regisseursrol 'lokaal sociaal beleid' op zich door zorg- en welzijnsorganisaties samen te brengen, netwerken te faciliteren en de communicatie en informatiedoorstroom te optimaliseren. Daarbij zetten we in op zowel centrale als decentrale dienstverlening, dicht bij de mensen in hun eigen buurt. We ondersteunen basiswerkers en lokale partners om oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen van de stad te ontwikkelen. We zijn een zorgzame stad voor alle Leuvenaars, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare mensen en voor specifieke doelgroepen.

1. We faciliteren **kennisdeling, samenwerking en ontmoeting tussen partners en basiswerkers** (onder andere woonzorgcentra, diensten voor gezinszorg, maatschappelijk werkers, buurtwerkers…). Dit maakt deel uit van de verduurzaming van het geïntegreerd breed onthaal.
2. We bouwen een sterk **lokaal partnerschap** uit tussen de eerstelijnszone en lokaal sociaal beleid. We komen tot een afsprakenkader rond taken en opdrachten en zoeken naar synergie.
3. We werken een **beleidsignalenprocedure** uit in afstemming met het project "lokaal signaal" van de VVSG, om structurele oorzaken van individuele problemen bloot te leggen, onderbescherming tegen te gaan en oplossingen voor te stellen.
4. We streven naar een **doelgericht toelagebeleid** voor welzijns-en zorgpartners met als focus het welzijn en de gezondheid van de Leuvenaar versterken, binnen de vertrouwde omgeving.
5. We bekijken hoe we zo veel mogelijk via **automatische rechtentoekenning** kunnen werken en waken erover dat premies bij de mensen terecht komen die ze het meeste nodig hebben.
6. We investeren in **kwalitatieve, toegankelijke en betaalbare publieke voorzieningen** zoals kinderopvang, thuiszorg, ouderenzorg, toeleiding naar tewerkstelling, en dat in samenwerking met de sector en betrokken partners.

8.2. Sociale hulpverlening en rechtentoekenning

De strijd tegen armoede is veel meer dan een tekort aan financiële middelen wegwerken, maar over voldoende middelen beschikken is wel de basis van een menswaardig bestaan. Mensenrechten zijn de gids om cliënten te ondersteunen.

Door het toenemende aantal dossiers, de complexe problematieken en de stijgende verwachtingen vanuit de samenleving, wordt het OCMW dagelijks geconfronteerd met de noodzaak om op maat gemaakte, toegankelijke en efficiënte maatschappelijke hulp te bieden.

Een sterk OCMW zet mensen op weg. Het OCMW zorgt voor de begeleiding en steun op verschillende domeinen die nodig is om volwaardig deel uit te maken van de samenleving. Het bouwt ook aan netwerken rond mensen om hen te versterken. De ondersteuning en begeleiding is niet vrijblijvend: er is ook een verantwoordelijkheid en engagement van de cliënt zelf, bijvoorbeeld op vlak van tewerkstelling en budgetbeheer.

Rol van de sociale dienst

De sociale dienst van het OCMW vervult een cruciale taak als verstrekker van individuele sociale bijstand, in lijn met de wettelijk opgelegde taken: recht op Maatschappelijke Integratie (RMI), equivalent leefloon toekennen, voorschotten op sociale uitkeringen verstrekken en de installatiepremie verlenen voor mensen in een moeilijke financiële situatie.

Daarnaast vervult de sociale dienst wettelijk bepaalde taken zoals: schuldhulpverlening, een individueel verminderd tarief voor kinderopvang toekennen, acties en tussenkomsten vanuit het federale energiefonds (zoals Papillon, energieweek, infosessies voor anderstaligen, zitdagen met V-test, individueel advies en minimale levering van aardgas) en acties vanuit het fonds voor participatie en sociale activering (in samenwerking met Arktos en Ligo).

Verder richt de sociale dienst zich op lokale dienstverlening. Die taken of ondersteuning voert het OCMW zelf uit. Het gaat onder meer over: de behoeftediagnose via de REMI-tool en het toekennen van een REMI-steun, cliënten met psychische kwetsbaarheid ondersteunen via eerstelijns psychologische zorg en maatschappelijke participatie bevorderen, onder andere via de UiTPAS.

Individuele sociale bijstand voor alle Leuvenaars

7. De sociale dienst blijft de cruciale taak opnemen van verstrekker van **individuele sociale bijstand** vanuit de wettelijke opgelegde en bepaalde opdrachten en aanvullende steunen.
8. We werken **laagdrempelig en outreachend** in een netwerk van lokale dienst- en hulpverlening. Wanneer nodig, kan dit ook aan huis.
9. We zijn **zowel fysiek als digitaal** makkelijk bereikbaar en aanspreekbaar voor iedereen met vragen naar ondersteuning. De sociale dienst zet verdere stappen richting digitalisering via onder meer OCMW-online en het Digitaal Sociaal Dossier. Voor cliënten garanderen we steeds voldoende niet-digitale communicatie en dienstverlening.
10. In functie van duurzame oplossingen zetten we **netwerken** op rond cliënten wanneer nodig en mogelijk.

11. We investeren in **proactieve dienstverlening** en actieve opsporing van armoede. We reiken de hand naar mensen die niet vertrouwd zijn met het OCMW. We werken samen met sociale diensten van ziekenhuizen, mutualiteiten, vakbonden… en ondernemen gerichte acties op maat van specifieke doelgroepen om potentiële rechthebbenden sneller de weg te laten vinden naar het OCMW. Ook REMI zal daarvoor een belangrijk instrument zijn (zie verder).

Naar REMI als algemeen principe

Leuvenaars die aankloppen bij het OCMW hebben recht op een ondersteuning die hen in staat stelt om menswaardig te leven. Alleen met voldoende financiële ondersteuning en sterke begeleiding kunnen we erin slagen om de cyclus van armoede te doorbreken. Met de REMI-tool en REMI-steun zorgen we voor een meer gestructureerde behoeftediagnose waardoor de hulpverlening accurater, transparanter en evenwaardiger wordt. De REMI-tool kan de noden inschatten op basis van referentiebudgetten. Zo spelen we dus concreter in op de reële noden, (veranderende) leefsituaties en kosten. REMI-steun biedt financiële ademruimte die weloverwogen stappen en keuzes op alle levensdomeinen mogelijk moet maken. Het legt in die zin ook een verantwoordelijkheid bij de cliënt om er bewust en zorgvuldig mee om te gaan.

12. In de komende legislatuur gaan we verder met de **implementatie** van de behoeftediagnose via de REMI-tool en de financiële REMI-steun voor een menswaardig inkomen.

13. We breiden **REMI** de komende jaren, afhankelijk van de steun die de federale overheid zal voorzien, uit naar alle cliënten in begeleiding bij de sociale dienst, en uiteindelijk naar alle aanvragers van financiële steun en andere rechthebbenden.

14. We integreren bepaalde bestaande toelagen in REMI, zoals de **Leuvense huurpremie**. Zo weten we zeker dat de premie terechtkomt bij kandidaat-huurders die behoeftig zijn en dat de steun beantwoordt aan de reële nood.

15. We ondersteunen de maatschappelijk werkers in de verdere implementatie van REMI. Het vraagt immers een andere aanpak op vlak van budgetbegeleiding, leren sparen, activering… We voorzien de nodige **vormingsmogelijkheden** en intervisie.

Participatie en ervaringsdeskundigheid

16. We stemmen de dienstverlening van de sociale dienst steeds voldoende **af op de belevingswereld van mensen in armoede**. De sociale dienstverlening vertrekt vanuit het verhaal, de hulpvraag en de krachten van mensen in armoede en heeft respect voor de belevingswereld van mensen in armoede.

17. De dienstverlening gebeurt op **een participatieve manier**. We kiezen voor een volwaardige dialoog met ondersteuning en participatie van mensen in een sociaal kwetsbare positie, waaronder verenigingen waar armen het woord nemen, verenigingen van vluchtelingen en andere nieuwkomers, ouderen, mensen met een handicap, cliënten, patiënten, bewoners van aandachtsbuurten…

18. We toetsen beleidsvoorstellen of processen af met **ervaringsdeskundigen** die bij ons in dienst zijn en met andere mensen in kwetsbare posities.

19. We hebben oog voor intersectioneel denken, waarbij sommige groepen (bijvoorbeeld jongeren, vrouwen, mensen van kleur…) andere ervaringen of noden hebben op vlak van taal, ondersteuning, methodiek…

Rechtendetectie en automatische rechtentoekenning

20. Bij aanmelding nemen we de tijd voor een grondige **rechtencheck**.

21. We stellen vast dat heel wat mensen niet op de hoogte zijn van hun rechten (statuten, financiële steun). Daarom onderzoeken we welke initiatieven we kunnen nemen om mensen **beter te informeren** over hun rechten. Dat kan gaan over infosessies voor rechthebbenden en intermediairen, 'zitdagen' met intakemomenten om onderbescherming aan te pakken…

22. We werken verder aan **automatische rechtentoekenning** zodat alle Leuvenaars automatisch ontvangen waar ze recht op hebben. We werken daarvoor ook samen met de Vlaamse en federale agentschappen. Momenteel kennen we de geboortetoelage en de toelage voor de opvoeding van een kind met een beperking al automatisch toe.

Financiële geletterdheid, budgetbeheer en schuldhulpverlening

23. We blijven investeren in **actieve schuldbemiddeling** en voorkomen schuldopbouw door structurele maatregelen. Waar mogelijk maken we met andere actoren, zoals ziekenhuizen, afspraken over betaalbare kosten voor mensen in een kwetsbare situatie.

24. We ontwikkelen een vorm van vrijwillige **budgetbegeleiding**, zowel via individuele ondersteuning als (collectieve) educatiemomenten voor Leuvenaars en basiswerkers.

Ondersteuning van mensen zonder wettig verblijf

Zie ook 7.4 Diversiteit en gelijke kansen

25. Ook **mensen zonder wettig verblijf** in ons land verdienen een menswaardig bestaan. De 'medische kaart' is een document waarmee mensen zonder wettig verblijf hun recht op dringende medische hulp kunnen uitoefenen.

26. Naast medische hulp zijn er nog basisrechten voor mensen zonder wettig verblijf, waar ze niet altijd gebruik van kunnen maken wegens het ontbreken van identificatie. Daarvoor bestaat de **'Contactkaart'** van vzw Orbit. We zien dat als een nuttig instrument zodat mensen zonder wettig verblijf gebruik kunnen maken van de rechten die ze hebben, maar niet kunnen uitoefenen. Concreet gaat het bijvoorbeeld om een kind inschrijven in de speelpleinwerking of inschrijven in taalcursussen in het volwassenenonderwijs. De contactkaart is geen officiële identificatie en geeft geen toegang tot extra sociale rechten.

Energie-armoede

27. We blijven **energie-armoede** aanpakken via de energiesnoeiers, energiepremies en preventieve acties. We bieden energiescans aan om de energiekost van gezinnen in een kwetsbare positie te doen dalen.

28. We proberen zoveel mogelijk te voorkomen dat mensen de toegang ontzegd wordt tot energie en water. We organiseren **Lokale Adviescommissies water & energie** om de basisvoorziening elektriciteit, gas en water aan iedere inwoner zoveel mogelijk te garanderen.

SAMENWERKING PARTNERS

29. De sociale dienst behoudt en versterkt inhoudelijk de **samenwerkingen** met

    - Caritas voor gezinsbegeleiding voor de meest kwetsbare nieuwkomers.
    - Dyzo voor ondersteuning van zelfstandigen in moeilijkheden.
    - Ligo in functie van sociale activering door voldoende en aangepast aanbod Nederlandse les, wiskunde en informatica voor de meest kwetsbare Leuvense nieuwkomers.
    - Arktos voor passende ondersteuning voor jongeren aan de rand van de maatschappij, zonder scholing, werkattitude en eventueel met een verslavingsproblematiek.
    - De RuimteVaart voor de noodmaaltijden tijdens de week en de energiescans in het kader van energiearmoede.
    - Solikoop voor de noodmaaltijden in het weekend. Dit zal in de loop van 2025 geëvalueerd worden om een breder aanbod te realiseren en een antwoord te bieden op de huidige noden.

8.3. Armoedebestrijding

Armoede is een onrecht in onze samenleving. Daarom benutten we als stad alle mogelijkheden die we hebben om de strijd tegen armoede te voeren. Armoedebestrijding is een transversaal thema, waarvoor we bij alle beleidsdomeinen aandacht hebben. We streven naar een geïntegreerde aanpak binnen en buiten de stadsorganisatie.

We slaan de handen in elkaar met de verschillende Leuvense partners en over alle levensdomeinen heen. We gaan regelmatig in gesprek met ervaringsdeskundigen en de organisaties die hen verenigen over waar ze nood aan hebben en wat voor hen drempels zou wegwerken.

Armoede bestrijden is meer dan enkel voorzien in een menswaardig inkomen. We willen emanciperend werken door ervoor te zorgen dat mensen de instrumenten en kansen krijgen om vooruit te gaan en hun situatie duurzaam te verbeteren.

ONDERBESCHERMING AANPAKKEN

Onderbescherming pakken we aan door onder meer kwaliteitsvolle hulp-, dienst- en zorgverlening aan te bieden dichtbij (kwetsbare) inwoners, en 'outreachend' te werk te gaan. Om te zorgen dat we niemand achterlaten, is het belangrijk om laagdrempelig beschikbaar te zijn op de plekken waar mensen met hulpvragen komen (buurtcentra, speeltuinen, scholen…). *Zie ook 8.2 Sociale hulpverlening en rechtentoekenning*

30. We zetten in op het **tegengaan van armoede en sociale uitsluiting** via de stedelijke buurtcentra en in samenwerking met andere basiswerkingen in onze stad, en ondersteunen initiatieven en systemen om basisproducten toegankelijk te maken voor Leuvenaars die het nodig hebben.

31. We zorgen ervoor dat iedereen toegang heeft tot **betaalbare, gezonde en duurzame voeding**. We ondersteunen de Sociale kruidenier, waar mensen in armoede boodschappen kunnen doen aan lagere prijzen. We investeren in de buurtrestaurants en werkingen zoals Poverello, waar mensen voor betaalbare prijzen een gezonde,

verse maaltijd kunnen eten. We ondersteunen Hartelijke Plekken van Enchanté vzw. We bekijken ook het aanbod op weekenddagen.

32. We blijven inzetten op **mobiel buurtwerk** naar verschillende doelgroepen. Mobiele buurtwerkers zijn zeer aanspreekbare vertrouwenspersonen voor inwoners, die de sociale kaart kennen en onderling samenwerken over sectoren en doelgroepen heen. Ze gaan actief op zoek naar mensen met hulpvragen, zowel in het stadscentrum als in de deelgemeenten. We sporen zo armoede op en leiden mensen toe naar ondersteuning.

33. **Leuven Helpt** is de eerste toegangspoort voor hulp- en ondersteuningsvragen van Leuvenaars. We zetten in op vraagverduidelijking en doorverwijzing van vragen van Leuvenaars en connecteren met de juiste partners. We doen daarbij ook aan rechtenverkenning. We onderzoeken hoe we via Leuven Helpt ook proactief inwoners die hulp kunnen gebruiken, kunnen bereiken.

34. We zorgen zoveel mogelijk voor **administratieve vereenvoudiging** en zorgen dat premies terechtkomen bij de mensen die het nodig hebben. We verhogen de bekendheid van de verschillende financiële ondersteuningen zoveel mogelijk. We bepleiten bij hogere overheden om systemen en wetgeving aan te passen in functie van automatische rechtentoekenning.

35. Naast een goed werkende digitale dienstverlening moet ook altijd een netwerk aan **menselijke dienstverlening** staan.

36. We zetten in op het verhogen van **menstruatiewelzijn**, onder meer door menstruatiearmoede tegen te gaan. Zo werken we de grote impact weg die menstruatiearmoede heeft op het dagelijkse leven (schoolverzuim, sociale isolatie, absenteïsme…). *Zie ook 7.4 Diversiteit en gelijke kansen*

37. We zetten in op **e-inclusie** en het versterken van de digitale vaardigheden.

38. We zetten in op **financiële, digitale en administratieve geletterdheid** via de sociale dienst OCMW, de mobiele buurtwerkers, buddy's, Ligo, Link in de Kabel…

39. We onderzoeken de mogelijkheid om op geregelde basis een **armoedecongres of armoedebijeenkomst** te organiseren in samenwerking met verschillende partners die rond armoedebestrijding werken of die ervaringsdeskundigen zijn.

Vrijetijdsparticipatie

We versterken de vrijetijdsparticipatie, in samenwerking met partners.

40. We zetten de **UiTPAS** verder in als hefboom voor een betaalbaar en toegankelijk vrijetijdsaanbod en stimuleren lokale organisaties en verenigingen om hier ook op in te zetten. *Zie ook 10.1 Cultuur*

41. We ondersteunen **Rap op Stapkantoren** in de buurtcentra, waarmee mensen met een beperkt budget een uitstap of vakantie kunnen plannen.

42. We stimuleren vrijetijdspartners om **laagdrempelige activiteiten** aan te bieden aan diverse doelgroepen.

GEZINSARMOEDE

De voorbije jaren is de kinderarmoede in Leuven gedaald en op die weg willen we verder. We blijven initiatieven nemen om kinderen en hun gezinnen een sterke start in het leven te geven. Met een doelgerichte keten- en netwerkaanpak bestrijden we krachtdadig en geïntegreerd (gezins)armoede.

43. Samen met het **Huis van het Kind** bouwen we een ondersteunend (welzijns)aanbod voor kwetsbare gezinnen uit. *Zie ook 8.4 Gezinsondersteuning*
44. We ondersteunen projecten gericht op gezinnen in armoede, zoals **Kirikou**.
45. We ondersteunen laagdrempelige **gezinswerkingen** en projecten die kwetsbare gezinnen bereiken.
46. We blijven inzetten **ondersteuning van scholen en kinderopvang**, wat krachtige hefbomen zijn voor armoedebestrijding, onder meer met brugfiguren op school, het project Lege Brooddozen, een kostenbewust schoolbeleid, KinderKuren, het Buddy-project... *Zie ook 9.2 Onderwijs*
47. We zetten extra in op **buurtgerichte kind-, jongeren- en gezinswerking** in de aandachtsbuurten. *Zie ook 7.2 Buurtwerking*

8.4. Gezinsondersteuning

Vanuit het Huis van het Kind zetten we in op emancipatie van Leuvense gezinnen. We bouwen verder aan een Huis van het kind-netwerk waar elk gezin laagdrempelig terecht kan voor gezinsondersteuning en we werken samen met organisaties die de netwerken rond gezinnen helpen versterken. De stad neemt de ondersteuning en regie van het Huis van het Kind-netwerk op.

Het Huis van het Kind neemt een regierol op door de verschillende levensdomeinen die met opvoeden en opgroeien te maken hebben (gezondheid, vrije tijd, socio-economische aspecten...) te verbinden binnen (boven)lokale netwerken. Het netwerk vertrekt van een bottom-up aanpak: initiatieven krijgen vorm in overleg met de partnerorganisaties.

48. We ondersteunen het **Huis van het Kind Leuven** om een (welzijns)aanbod voor gezinnen uit te bouwen:
    - We bouwen een breed gezinsonthaal uit binnen Huis van het Kind, gekoppeld aan permanentie van de loketten kinderopvang en Groeipakket.
    - We ondersteunen de uitbating van vijf consultatiebureaus.
    - We organiseren tweemaal per jaar een Babybabbel voor gezinnen om kennis te maken met het aanbod gericht op gezinnen in onze stad.
    - We versterken de KOALA-werkingen waarmee we wekelijkse ontmoetingsmomenten en groepsactiviteiten voor gezinnen in kwetsbare omstandigheden organiseren.
    - We bouwen het pedagogisch groepsaanbod verder uit, samen met lokale experten, en steeds op maat van kwetsbare groepen. We kiezen voor zowel een verdieping van reeds opgenomen thema's als voor nieuw aanbod.
    - We organiseren laagdrempelige adviesgesprekken voor ouders met pedagogische vragen i.s.m. lokaal team Opgroeien.

49. We blijven inzetten op **ontmoeting tussen ouders**, bijvoorbeeld met de buurtgerichte speel- en beweegplekken, de oudergroepen, de ouder-kindworkshops, een snoezelruimte, lotgenotencontact en evenementen waar gezinnen elkaar kunnen ontmoeten.

50. Via verschillende projecten en initiatieven ondersteunen we gezinnen om het leven in Leuven **betaalbaarder en toegankelijker** te maken:

    - We zetten Velokadee, het deelfietsenproject voor kinderen, verder.
    - We ondersteunen Boekstart, waarbij gezinnen boekenpakketten voor baby's en peuters ontvangen.
    - We bouwen Kirikou verder uit met het oog op de inzameling en verdeling van kwaliteitsvol kindermateriaal aan gezinnen die er nood aan hebben.
    - We onderzoeken de haalbaarheid en wenselijkheid van een uitbreiding van de leeftijdsdoelgroep en het aanbod van Kirikou naar +12-jarigen.
    - We bouwen de Babytheek verder uit, een uitleendienst van babyspullen.
    - We bouwen de spelotheek verder uit, gericht op kinderen en volwassenen met een specifieke ondersteuningsbehoefte.

51. We ondersteunen gezinnen financieel via **premies** waarop ze recht hebben en kennen deze zo veel mogelijk automatisch toe. We onderzoeken welke toelagen voor gezinnen nog meer automatisch toegekend kunnen worden. *Zie ook 8.2 Sociale hulpverlening en rechtentoekenning*

52. We ondersteunen **gezondheidsbevorderende acties**, o.m. rond obesitas bij kinderen, drugs en alcohol, preventieve mondzorg, vrouwelijke genitale verminking. We werken aan geïntegreerde zorgtrajecten en screening in de perinatale periode.

53. Vaders blijven in gezins- en opvoedingsondersteuning soms onderbelicht. Daarom onderzoeken we waaraan **vaders** nood hebben in de opvoeding en binnen hun gezin en ontwikkelen waar mogelijk en nodig extra aanbod.

54. We ondersteunen ouders met hun vragen over **kinderopvang**. We sensibiliseren ouders en toeleiders rond de mogelijkheden van inclusieve kinderopvang voor kinderen met specifieke zorgbehoeften, in samenwerking met het Centrum Inclusieve Kinderopvang van Leuven. *Zie ook 9.1 Kinderopvang*

55. We ondersteunen **laagdrempelige gezinswerkingen**. We hebben bijzondere aandacht voor langdurige begeleiding van gezinnen in kwetsbare omstandigheden of armoede.

    - We ondersteunen het project gezinscoaching waarmee gezinnen in kwetsbare omstandigheden gedurende lange tijd begeleid worden.
    - We ondersteunen het mobiele ondersteuningsaanbod bij kwetsbare gezinnen aan huis, bijvoorbeeld Home Start Leuven.
    - We ondersteunen Parelcoaching, ondersteuning voor elke moeder die in Leuven bevalt en die, tijdens de zwangerschap of na de geboorte, extra zorg, begeleiding of opvolging nodig heeft die ze niet vindt in het reguliere aanbod of waarvoor de drempel daartoe te hoog is.

56. We blijven ons inzetten als erkende **Pleegzorgstad** om pleegzorg in al haar vormen te ondersteunen.

57. We maken het **openbaar domein gezinsvriendelijker** door te onderzoeken waar we meer openbare toegankelijke toiletten, verluier- en borstvoedingsplaatsen kunnen creëren.

8.5. Gezondheid

Het gezondheidsbeleid is gebaseerd op de volgende pijlers:

- We motiveren Leuvenaars om gezond te leven
- We investeren in toegankelijke gezondheidszorg voor kwetsbare inwoners
- We ondersteunen gezonde leef-, leer- en werkplekken
- We maken van de stad een gezonde leefomgeving
- We zetten in op geestelijke gezondheid en mentaal welbevinden

We richten ons daarbij op alle Leuvenaars, met bijzondere aandacht voor de behoeften van kwetsbare doelgroepen. "Leuven Gezonde Stad" is een gedeelde verantwoordelijkheid, waarvoor we samenwerken met diverse partners, zoals zorginstellingen, onderwijs- en welzijnsorganisaties, over verschillende beleidsdomeinen heen.

We gaan verder actief op zoek naar synergiën met de Eerstelijnszone Leuven en volgen ook de evolutie van Zorgzaam Leuven verder op. We spelen lokaal in op interfederale programma's rond geïntegreerde zorg. We zijn betrokken bij stadsbrede thema's zoals gezonde en duurzame voeding en de impact van klimaatverandering op gezondheid.

Zie ook 7.7 Jeugd, 8.1 Lokaal sociaal beleid, 11. Sport en beweging

58. We bestendigen het aanbod van **Bewegen op Verwijzing** (groeps- en individuele coaching en valpreventie voor senioren).

59. We zetten in op **geestelijke gezondheid** en mentaal welbevinden

    - door de 10-daagse van de geestelijke gezondheid te organiseren.
    - door laagdrempelige ondersteuning voor jongeren via onder meer TEJO.
    - door de samenwerking met het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Vlaams-Brabant om een cultuursensitief aanbod voor nieuwkomers te voorzien.

60. We zetten in op sensibilisering en acties rond **genotsmiddelen**:

    - door verder in te zetten op rookvrije omgevingen en acties rond vapen in het kader van 'Generatie Rookvrij'.
    - door in te zetten op alcohol- en drugspreventie en daarbij een doelgroepgerichte benadering te hanteren.
    - door ook binnen de stadsorganisatie (personeelsevenementen, recepties, ontvangsten…) aandacht te besteden aan een alcoholarm aanbod.

61. We moedigen inwoners aan om een gezonde leefstijl te ontwikkelen en deel te nemen aan **bevolkingsonderzoeken** over kanker en dementie.

62. We maken van Leuven de eerste Europese **'Cardiocity - HARTstad'**. Dit doen we door in te zetten op een AED-beleid en bij te dragen aan het citizen science-project "Van omstaander tot held".

63. We blijven inzetten op **preventieve mondzorg** via het SMILE-project. Zo blijven we zorgen dat mensen betaalbare (preventieve) tandzorg kunnen krijgen in de Leuvense

wijkgezondheidscentra. We werken daarvoor samen met tandartsen en mondzorgcoaches.

64. We zetten in op een **Dementievriendelijk Leuven**, onder meer met een tweejaarlijkse infobeurs en brochure.

65. We ondersteunen **inloophuizen en ontmoetingsplekken** zoals Inloophuis voor mensen met kanker en hun naasten, Infobees (het inloophuis voor mensen met obesitas) en Zorgcirkels Jongdementie. Zulke ontmoetingsplaatsen zijn plekken waar mensen informatie kunnen vinden en lotgenoten kunnen leren kennen. We bekijken welke doelgroepen nog nood hebben dergelijke inloopplekken.

66. **Wijkgezondheidscentra** zijn belangrijk om gezondheidszorg voor iedereen bereikbaar en betaalbaar te maken. Deze centra verlenen in het bijzonder zorg aan wie het financieel moeilijker heeft, maar iedereen kan er terecht. We zien de wijkgezondheidscentra als een belangrijke partner in (preventief) gezondheids- en sociaal beleid.

Kinderopvang en onderwijs

In Leuven telt je toekomst, en niet je afkomst. Waar je wieg gestaan heeft, mag je kansen in het leven niet bepalen. Voldoende, kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang en onderwijs is een speerpunt

9. Kinderopvang en onderwijs

Voldoende, kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang voor elk kind dat een opvangplek nodig heeft, is een speerpunt in ons beleid. Kinderopvang is een krachtig pedagogisch, sociaal en economisch instrument. Onderwijs is de hefboom bij uitstek om ervoor te zorgen dat we elk kind aan boord hebben én houden.

9.1. Kinderopvang

VOOR BABY'S EN PEUTERS

De eerste 1.000 dagen zijn belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Een goede kinderopvang geeft kinderen een sterke start in het leven, en helpt hen vaardigheden te ontwikkelen om later ook mee te kunnen nemen op school. We willen dan ook dat elk kind dat opvang nodig heeft een plek kan vinden in de kinderopvang in de buurt van de woonplaats.

Als stad hebben we twee rollen als het over kinderopvang gaat: enerzijds zijn we zelf organisator van kinderopvang via Zorg Leuven. Daarnaast nemen we de regierol op van kinderopvang in samenwerking met alle opvangorganisatoren.

Stad als regisseur kinderopvang in samenwerking met alle opvanglocaties

We hebben een sterke samenwerking met de verschillende organisatoren van kinderopvang in Leuven. Via dit partnerschap houden we de vinger aan de pols bij wat er leeft in de sector.

De afgelopen jaren realiseerden we heel wat bijkomende plaatsen, waardoor het opvangtekort daalde, door enerzijds in te gaan op opportuniteiten en anderzijds door eigen investeringen via Zorg Leuven.

1. We blijven de Vlaamse overheid aanspreken op de **nood aan extra plaatsen**. We trachten die plaatsen in buurten te realiseren waar vandaag geen of weinig aanbod is. Ook streven we ernaar dat ouders een tarief volgens hun inkomen betalen (inkomenstarief) door plaatsen te helpen omschakelen naar de hoogste subsidietrap.

2. Voor elke baby of peuter met een **specifieke zorgbehoefte** moet er een kwalitatief opvangaanbod in de buurt zijn, zodat ouders niet noodgedwongen moeten thuisblijven. We versterken de werking van het Centrum Inclusieve Kinderopvang zodat we ouders kunnen helpen bij hun zoektocht naar de juiste opvang voor hun kind met een zorgvraag. Het Centrum Inclusieve Kinderopvang werkt daarvoor samen met alle Leuvense opvanglocaties en schakelt waar nodig experten (thuisbegeleidingsdiensten, kinesisten, logopedisten...) in.

3. We ondersteunen **professionaliseringsinitiatieven** in de Leuvense opvangvoorzieningen, aanvullend op het aanbod vanuit het Vlaams Agentschap Opgroeien. We stimuleren expertiseopbouw en -deling via stadsbrede intervisies en vormingstrajecten, inspiratiebezoeken, inspiratiedagen rond diverse thema's (zoals pedagogisch raamwerk MEMOQ, taalbeleid, gezonde voeding, beweging, buitenspelen, preventie wiegendood, verontrusting, communicatie met ouders...).

4. Om kwalitatieve kinderopvang te organiseren moet er **kwaliteitsvol, goed opgeleid personeel** zijn dat kan rekenen op goede arbeidsvoorwaarden. We streven naar een

gelijk speelveld voor alle organisatoren van kinderopvang, om goede arbeidsvoorwaarden te kunnen bieden aan hun personeel.

5. De job van kinderbegeleider en verantwoordelijke in de kinderopvang is een **knelpuntberoep**. Daarom ondersteunen we opvangorganisatoren bij hun zoektocht naar gekwalificeerde medewerkers en helpende handen op de werkvloer. We zetten samen met de opleidingsinstanties, mentorcoaches, VDAB... diverse trajecten op om zij-instromers op maat te begeleiden naar een job in de kinderopvang.

6. We blijven in Leuven werken met het **digitaal loket kinderopvang** dat alle Leuvense kinderopvanginitiatieven voor baby's en peuters bundelt waardoor ouders vlotter een plek in de Leuvense kinderopvang kunnen aanvragen, zowel bij kinderdagverblijven als bij onthaalouders. We zetten in op **gerichte ondersteuning**, bijvoorbeeld via toeleiders. Daarvoor werken we samen met de buurtcentra, scholen, vrijetijdsverenigingen... We geven opvangorganisatoren gratis toegang tot de administratieve webapplicatie 'loket kinderopvang Leuven'. Op die manier kunnen we ook het overzicht tussen vraag en aanbod behouden.

Stad als organisator van kinderopvang via Zorg Leuven

Leuven was pionier om het aantal kinderen per begeleider te verlagen in de opvanglocaties van Zorg Leuven. Zo verminderden we de werkdruk in de kinderopvang en zorgden we ervoor dat elke kinderbegeleider meer aandacht aan elk kind kan besteden en zo zijn ontwikkeling beter kan ondersteunen.

7. Samen met Zorg Leuven gaan we op zoek naar **vier nieuwe opvanglocaties**, goed voor 120 opvangplaatsen, ter vervanging van locaties waar gehuurd wordt en de Girafant. De nieuwe locaties moeten voldoen aan de visie van de stad op vlak van pedagogische werking en kwaliteit, kostenefficiëntie, de kind-begeleiderratio en geografische spreiding. We decentraliseren het aanbod naar meer kleinschalige, buurtgerichte werkingen, met een meer familiale sfeer en een betere werkbaarheid voor het personeel tot gevolg.

8. We pionieren in een **bijkomende inclusieve kinderopvang** voor kinderen met een zwaardere zorgbehoefte in samenwerking met MFC Gansspoel. Zo kunnen we kinderen die tot nu toe niet terecht konden in de inclusieve opvang ook buurtgericht verder helpen.

9. We ondersteunen **onthaalouders** aangesloten bij Zorg Leuven met een speelgoed- en verzorgingspremie en een installatiepremie. We voorzien een werknemersstatuut voor onthaalouders die dat wensen.

VOOR KLEUTERS EN LAGERE SCHOOLKINDEREN

Het nieuwe Vlaamse decreet voor buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA-decreet) zal de komende jaren de buitenschoolse opvang volledig hertekenen. Het Vlaamse decreet heeft grote impact op de financiering van de buitenschoolse opvang en kijkt naar de lokale besturen om de opvang op te zetten in samenwerking met lokale actoren.

Door de aanzienlijke cofinanciering van Stad Leuven krijgen alle kinderen, ongeacht voor welke school ze kiezen, toegang tot kwalitatieve opvang voor en na schooltijd en op schoolvrije dagen. De opvang zal doorgaan op een voor hen vertrouwde plek: hun school.

10. We organiseren als lokaal bestuur **kwaliteitsvolle, betaalbare en goed omkaderde voor- en naschoolse opvang**. Voor scholen die geen eigen samenwerking hebben met externe partners doen we dat via Kinderkuren. We rollen KinderKuren verder uit en zoeken voor elke school naar een oplossing op maat.

11. In de voor- en naschoolse opvang zorgen we voor activiteiten en workshops waar kinderen hun **talenten** kunnen ontdekken en verder ontwikkelen, bijvoorbeeld rond technologie of koken. We breiden het aanbod uit en leggen de focus op lezen. We zorgen voor een boekenpakket in elke opvang, dat geregeld vernieuwd wordt. We onderzoeken een samenwerking met de Bib Leuven en werken met vrijwilligers rond voorleesmomenten op school en in de naschoolse opvang.

12. We onderzoeken de mogelijkheden om **activiteiten van Academie SLAC of Conservatorium SLAC** in te bedden in het activiteitenaanbod na schooltijd.

13. We houden de opvang en activiteiten zo **toegankelijk en betaalbaar** mogelijk voor alle ouders en hanteren een inkomensgerelateerd tarief en een gezinskorting.

14. Door te investeren in sterke opvang op school kunnen we ook werken aan **huiswerkondersteuning, talentversterking en gezinsondersteuning**. Zo stimuleren we gelijke kansen voor alle kinderen.

15. Naast opvang voor en na schooltijd realiseren we **kwaliteitsvolle vakantieopvang** voor kleuters. We stemmen af met de rest van het vakantieaanbod (speelpleinwerkingen, kampen…) en ondersteunen ook nieuwe initiatieven zoals de Cokido-bijspeelgroepen. We streven naar een behoeftedekkend, toegankelijk aanbod.

16. We onderzoeken mits extra financiering vanuit Vlaanderen de nood aan opvangaanbod in scholen **buitengewoon onderwijs**, aanvullend aan andere formules.

17. Ook voor basisschoolkinderen versterken we de werking van het **Centrum Inclusieve Kinderopvang**, zodat we ouders kunnen helpen bij hun zoektocht naar de juiste opvang voor hun kind met een zorgvraag.

18. We ondersteunen **professionaliseringsinitiatieven** bij de Leuvense BOA-partners, aanvullend op het aanbod van Vlaanderen. We stimuleren expertiseopbouw en -deling via stadsbrede intervisies en vormingstrajecten, inspiratiebezoeken, inspiratiedagen en dit rond diverse thema's (zoals taalbeleid, cultuursensitief werken, gezonde voeding, beweging, buitenspelen, verontrusting, communicatie met ouders…).

19. We blijven investeren in een **stedelijk vakantieaanbod** voor zowel kinderen als jongeren, in de vorm van speelpleinwerking en (sport)kampen. We werken met een sociaal tarief voor kwetsbare gezinnen. *Zie ook 7.7 Jeugd en 11. Sport en beweging*

9.2. Onderwijs

Leuven is dé onderwijsstad bij uitstek. Op een compacte oppervlakte vind je naast Europa's innovatiefste universiteit ook een gerenommeerde hogeschool met een kwalitatieve lerarenopleiding en meer dan 70 scholen - van basis- tot secundair onderwijs, en van alle netten.

Voor al deze partners staan gelijke onderwijskansen hoog op de agenda. Al die partners – over netten en niveaus heen - zitten op initiatief van de stad in het organisatienetwerk 'Samen Onderwijs Maken' (SOM), om de krachten te bundelen en elke lerende alle kansen te bieden.

ONDERWIJS OP MAAT

Eerlijke schoolkeuze

Zowel in de Leuvense basis- als in de secundaire scholen is er een (beperkt) capaciteitstekort. Sinds het digitaal inschrijfsysteem krijgen alle ouders en leerlingen een eerlijke kans om zich in te schrijven in een voorkeursschool en vermijden we kamperen aan de schoolpoort.

20. We blijven inzetten op een **sterk aanmeldsysteem**, zowel voor basisscholen als voor secundaire scholen en het buitengewoon onderwijs. Voor het basisonderwijs zetten we dat verder in samenwerking met de buurgemeenten. Voor het secundair onderwijs zijn er meer dan 100 scholen in de brede regio die in het Leuvens aanmeldsysteem stapten. En de resultaten zijn positief.

21. We dringen aan op een aanmeldsysteem dat in **heel Vlaanderen** wordt uitgerold, met een volledig gedeelde database, gestuurd en gefinancierd door de Vlaamse overheid.

22. Aanmelden kunnen ouders en leerling online. We zijn ons ervan bewust dat de procedure voor velen te complex is. We zetten in op **gerichte ondersteuning**, bijvoorbeeld via toeleiders. Daarvoor werken we samen met de buurtcentra, scholen, vrijetijdsverenigingen...

Juiste school en studiekeuze

We willen dat elke leerling zich goed voelt op school. De juiste schoolkeuze is daar een belangrijke randvoorwaarde voor.

23. We moedigen Leuvense scholen aan om verschillende **opendeurdagen** op meerdere momenten te organiseren, zodat ouders en leerlingen een goed zicht krijgen op de verschillende schoolculturen. We onderzoeken hoe we samen met het Leuvens onderwijsveld hier netoverschrijdend – voor basis- en secundair onderwijs –op kunnen inzetten.

24. We werken samen met partners een **Toekomstatelier** uit. We passen de werkwijze en aanpak aan de Leuvense context aan. We bekijken met partners als KU Leuven en Leuvense bedrijven hoe we dit samen in de vorm van een klaverbladfinanciering kunnen organiseren.

25. De overgang van secundair onderwijs naar hoger onderwijs is voor de zogenaamde **pioniersstudenten** (een student waarvan geen van beide ouders over een diploma hoger onderwijs beschikt) complex. De universiteit en de hogeschool zetten hierrond verschillende acties op. Vanuit de stad stimuleren we dit en ondersteunen waar mogelijk en gewenst.

Kosteloos onderwijs

26. We werken samen met de scholen een **kostenbewust beleid** uit. Dat doen we samen met organisaties die de nodige expertise hebben. We zorgen voor lokale trainers die de Leuvense context kennen en die scholen kunnen ondersteunen in een armoede- en kostenbewust beleid op school. We versterken de brugfiguren verder zodat zij de expertise kunnen meenemen in hun signaalfunctie binnen de scholen.

27. We sensibiliseren en begeleiden Leuvense scholen om hun **facturen zo laag mogelijk** te houden en eventuele schulden menswaardig te innen.

Gezonde, duurzame en betaalbare voeding op school.

28. Met Vlaamse ondersteuning werken we het project rond **gezonde maaltijden op school** verder uit. We houden de eigenheid van iedere school voor ogen en werken aan een aanbod en een educatief kader op maat van onze Leuvense scholen. De lokale overheid heeft een regisseursrol.

Iedereen Digitaal

29. We stimuleren scholen om buiten de lesuren **lokalen ter beschikking** te stellen met de nodige faciliteiten waar leerlingen gebruik van kunnen maken.

30. Ook buurtcentra, dienstencentra en bibliotheken waar **digipunten** aanwezig zijn spelen een rol in het bestrijden van de digitale armoede.

31. We bouwen de huidige werking van **Iedereen Digitaal** verder uit, zodat elke Leuvense leerling op eigen maat een gepast digitaal aanbod krijgt (hardware, opleiding, begeleiding en digipunten).

32. **AI** is niet meer weg te denken in ons onderwijs. We onderzoeken hoe we scholen hierbij kunnen ondersteunen.

33. **Sociale media** hebben grote impact op jongeren, zeker op mentaal welbevinden. We krijgen hier veel vragen over van scholen. We zoeken naar hoe we scholen hierbij kunnen ondersteunen.

Brugfiguren op school

34. We verankeren de werking van **brugfiguren** in het reguliere basisonderwijs. We continueren de werking na een positieve evaluatie door de scholen. Dat doen we in nauwe samenwerking met buurt- en basiswerkingen in de stad, het Huis van het Kind, en KinderKuren.

35. We onderzoeken samen met het **secundair onderwijs** (regulier en buitengewoon) hoe we ook daar ondersteuning op school kunnen opzetten.

Vroegtijdige schoolverlaters

In het Leuvens onderwijs beëindigde in het schooljaar 2022-2023 11,4 procent van de jongeren de schoolloopbaan zonder diploma. Het gaat om leerlingen die niet meer leerplichtig zijn en de school verlaten zonder kwalificatie. Jongeren die voortijdig stoppen met school, lopen meer risico op (langdurige) werkloosheid, armoede, sociale uitsluiting en gezondheidsproblemen. Ook voor hen is een aanbod op maat nodig. Met het volwassenenonderwijs, beroepsvorming en basiseducatie bestaat er al veel. We willen dat de Vlaamse overheid die systemen verder versterkt.

36. We creëren een **brede beweging** van scholen, onderwijs- en welzijnspartners om zich te engageren om schooluitval in de Leuvense scholen tegen te gaan.

37. We houden de vinger aan de pols en analyseren **data** om schooluitval te monitoren en uitdagingen aan te pakken en te signaleren.

38. We ondersteunen scholen in het versterken van een verbindend schoolklimaat en in het omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag, om **preventief schooluitval** tegen te gaan.

39. We bieden scholen verschillende **interventies** aan waar ze beroep op kunnen doen wanneer schooluitval dreigt en verkennen mogelijkheden om time-in- en time-outprojecten voor Leuvense scholieren uit te rollen.

40. We zetten in op **uitwisseling** tussen scholen onderling en met welzijnspartners en professionalisering van individuele onderwijsprofessionals binnen de thematiek van schooluitval.

41. We verkennen de **rol van het Leuvens steunpunt tegen schooluitval** als leerlingen effectief gestopt zijn met hun middelbare schoolopleiding. We onderzoeken hoe we jongeren kunnen ondersteunen om alsnog hun diploma secundair onderwijs te behalen.

42. We zetten in op initiatieven die **vroegtijdige schoolverlaters** begeleiden en proberen hen te toe te leiden naar tweedekansonderwijs, STEP, volwassenenonderwijs en basiseducatie.

43. We ondersteunen verschillende **zorg- en welzijnspartners** die zowel in een preventief als curatief aanbod voorzien.

44. We zorgen ervoor dat er voldoende **ondersteuning** is voor kwetsbare ouders, kortgeschoolde ouders en anderstalige ouders. Dat kan via brugfiguren, via samenwerking met buurtwerk en met basiseducatie om ook ouders die minder vertrouwd zijn met het Vlaamse onderwijssysteem, die moeilijk de onderwijstaal begrijpen of die zelf weinig onderwijservaring hebben, te informeren en te betrekken bij de studiekeuze en bij het leer- en groeiproces van hun kinderen.

ONDERWIJSKWALITEIT

Uit recente internationaal vergelijkende toetsen blijkt dat Vlaamse leerlingen mindere resultaten halen. Het belang van onderwijskwaliteit staat daardoor hoog op de agenda. In Leuven hebben we alles in onze mars om daarin een voorloper te zijn en te pionieren.

De laatste jaren groeit bijvoorbeeld de bewustwording dat cognitief hoog getalenteerde kinderen een andere aanpak nodig hebben om hen optimale leerkansen te geven. Even goed leert recent onderwijskundig onderzoek dat doorgedreven inzetten op kennis dè manier is om de socio-economische verschillen tussen kinderen weg te werken. Kinderen die van thuis uit minder leer- en ontwikkelingsimpulsen krijgen, hebben nood aan een stevige kennisbasis om op verder te bouwen. Heel concreet denken we daarbij aan het stimuleren van lezen, als basisvaardigheid om ook in andere domeinen beter te kunnen presteren.

45. We maken van **lezen** een topprioriteit voor elke leerling, van in de kleuterklas en gedurende de hele schoolloopbaan. We betrekken daarbij de scholen, de bibliotheek(filialen) en andere partners zoals boekenwinkels, Leuvense schrijvers en wetenschappers. Samen zorgen we voor leesprikkels op maat van elk kind.

46. We dagen de scholen en de andere partners uit om vernieuwende **leesprojecten** op te zetten en ervaringen te delen.

47. We organiseren voor de scholen een **nacht met de klas in de bibliotheek**.

48. We zoeken naar een samenwerking met partners (bijvoorbeeld met Solar Team) waar we kinderen en jongeren tonen hoe **technologie** een rol speelt in hun dagelijks leven en hun toekomst.

49. We maken **maakleerplek** verder bekend bij scholen en we zoeken samen naar manieren om theoretische STEM-kennis en de praktijk dichter bij elkaar te brengen.

50. We zoeken naar kansen voor samenwerking tussen scholen en **cultuurpartners** in de stad.

51. Het traject dat Leuvense partners momenteel lopen om mee te dingen naar de titel van **Europese Culturele Hoofdstad** heeft veel kansen voor kinderen en jongeren om cultuur te leren kennen. We betrekken scholen in het traject.

52. We dagen scholen uit om verder werk te blijven maken van **inclusief onderwijs**, waar samenwerking met gespecialiseerde partners ervoor kan zorgen dat leerlingen met specifieke noden een aangepast aanbod krijgen, zo veel mogelijk binnen de reguliere schoolcontext.

53. We stimuleren scholen om samen met partners **methodieken** uit te werken, te testen, bij te sturen en hun kennis te delen met andere scholen. Samen met de onderwijspartners delen we die ervaringen ook met de Vlaamse beleidsmakers.

54. We ontwikkelen een **toelagereglement** waarmee we **nieuwe onderwijswerkingen** in de stad de kans willen geven zich te ontwikkelen en zich na verloop van tijd te verankeren.

55. Scholen in de **deelgemeenten** ondervinden vaak praktische drempels om deel te nemen aan het stedelijk aanbod. We zetten er bijkomend op in om de drempels weg te werken, bijvoorbeeld met buspasjes.

Inclusief onderwijs

56. We volgen de tekorten aan plaatsen in het **buitengewoon onderwijs** samen met het Lokaal Overlegplatform op en we blijven signaleren als er plaatstekort is.

57. We blijven ervoor zorgen dat scholen werk kunnen maken van **inclusief onderwijs** waar dat mogelijk is. Er bestaan in Leuven enkele goede initiatieven voor inclusief onderwijs en tijdelijk buitengewoon onderwijs dat gericht is op zo snel mogelijk terug integreren in de andere Leuvense scholen.

58. We blijven zoeken naar manieren voor **extra handen op school**, zodat leerkrachten en ondersteuners meer ruimte krijgen om te focussen op lesgeven en leerlingbegeleiding.

59. Met het **steunpunt tegen schooluitval** brengen we partners samen, zoals scholen van gewoon en buitengewoon onderwijs, zorg- en welzijnspartners, leersteuncentra, CLB… om kinderen met speciale noden aan boord te houden volgens het principe ‘inclusief waar het kan, buitengewoon als het moet’.

60. We vragen meer middelen om meer en **gespecialiseerde leerkrachten** in de klassen te kunnen voorzien. We vragen daarbij om een uitbreiding van de middelen voor het leersteundecreet in het secundair onderwijs.

61. We vragen dat leerkrachten meer tijd krijgen om zich blijvend te **professionaliseren** en om hun kennis en ervaring via opleidingen, aanwezigheden op de klasvloer of via andere methodieken van kennisdeling tot op alle klasvloeren te krijgen.

62. We stimuleren scholen (gewoon én buitengewoon) en ondersteunen hen (inhoudelijk en financieel) om in **proeftuinen** oplossingen uit te proberen en de geleerde lessen van initiatieven voor inclusief onderwijs te delen met andere scholen.

Schoolgebouwen

We ondersteunen scholen rond infrastructuur en ruimte. De schoolgebouwen staan tijdens het weekend, in de vakantie en 's avonds vaak leeg. We zoeken samen naar manieren om de ruimte te delen en ontzorgen hen op vlak van inzet, expertise en netwerk.

63. We zetten verder in op **open, brede scholen** die in connectie staan met de buurt.
64. We ondersteunen scholen bij de uitwerking van het **decreet open school**.
65. We ondersteunen scholen bij het openzetten van hun **speelplaatsen** buiten de schooluren, onder meer vragen rond met verzekeringen en veiligheid.
66. We stimuleren scholen om hun gebouwen te **verduurzamen**.
67. Via **School2030** ondersteunen we scholen rond duurzaamheid en klimaat. We verschuiven de focus van brede acties rond klimaat naar ondersteuning bij de transitie naar een klimaatneutraal patrimonium. We zijn een partner voor scholen bij de **renovatie** van hun gebouwen.

Diversiteit

68. De thuistaal waarderen en de schooltaal ondersteunen (meertaligheid) gaan hand in hand bij maximale ontwikkelingskansen. We bieden scholen ondersteuning aan om krachtig **taalonderwijs** te bieden vanuit een samenwerking met verschillende partners.
69. We ondersteunen scholen die met vragen zitten of die een beleid willen uittekenen rond **diversiteit op school**.
70. Het **Steunteam Vluchtelingen** biedt laagdrempelige zorg en ondersteuning aan voor vluchtelingenkinderen en hun gezinnen binnen de context van de school.
71. Er zijn verschillende **OKAN**-scholen. We houden de vinger aan de pols en ondersteunen waar nodig.
72. We stimuleren **kinderen van de Romgemeenschap** om deel te nemen aan het onderwijs.
73. We leiden **schoolleiders** op om hen inzicht te geven in de dynamieken van discriminatie en hoe het verweven is in bestaande systemen en structuren.
74. We leiden **ambassadeurs tegen racisme** op en we ondersteunen hen via intervisie en coaching. Het project Speak Up van SOM zet hier op in. We bekijken hoe we deze vorm van participatie kunnen koppelen aan de scholierenwerking PACT 3000.
75. We blijven inzetten op **laagdrempelige sensibiliseringscampagnes** rond diversiteit, discriminatie en racisme via concrete acties en instrumenten, zoals de huidskleurpotloodjes in het lager onderwijs, het spel 'Got Your Back', de shoe tag 'Got Your Back', het memoryspel 'Leuvenaars vandaag'...
76. We blijven **omstaanderstrainingen** organiseren voor scholen om op een goede manier in te grijpen als ze racisme of discriminatie zien.

77. We breiden de poule van **cultuursensitieve ondersteuners** uit die een laagdrempelig aanspreekpunt op school vormen en een ondersteunende rol opnemen tussen leerlingen en ouders enerzijds en scholen anderzijds.

78. We blijven – mits ondersteuning van Vlaanderen - **zomerscholen** organiseren om de kennis van het Nederlands, taalontwikkeling, leergoesting… te onderhouden tijdens de zomervakantie.

79. We blijven **Nederlandstalige praatgroepen** organiseren waar ouders laagdrempelig Nederlands oefenen.

80. We bekijken hoe we **speelplaatsen**, recreatieve ruimtes… op scholen **inclusiever** kunnen maken.

Mentaal welbevinden

Leerlingen kampen vaker met psychische problemen en ze haken (daardoor) deels of volledig af op school. Die signalen geven directies en hulpverleners. Ze worden ook duidelijk in de cijfers. Het aantal leerlingen dat meer dan 30 halve dagen ongewettigd afwezig was of zich ziek meldde in een Leuvense secundaire school, is sinds het schooljaar van 2021-2022 bijna verdubbeld. Scholen melden ook dat ze voor steeds meer jongeren flexibele leertrajecten moeten uitstippelen. De wachtlijsten voor externe begeleidingstrajecten (NAFT) nemen toe, ook bij Leuvense partners.

We zijn ervan overtuigd dat het welbevinden op school met een positief leerklimaat begint. Als leerlingen zich goed voelen op school zal er minder vraag zijn naar externe oplossingen. De focus ligt dus in de eerste plaats op aangename schoolomgevingen. We willen dan ook met de Leuvense scholen blijven samenwerken voor een breed naschools aanbod, ook in secundaire scholen.

81. We ondersteunen scholen bij het versterken van een **positief leer- en leefklimaat**.

82. We geven elke leerling de kans om **talenten** te ontdekken en te ontwikkelen, want een goed zelfbeeld is de belangrijkste stap naar welbevinden.

83. Leerkrachten zijn vele uren met jongeren in contact. Zij kunnen vooral een rol spelen in de **vroegdetectie**. We zetten in op vormingen rond signaalgedrag herkennen, gepast reageren, outreachend werken en vooral preventief in positieve verbinding blijven met leerlingen.

84. We zetten het opleidingstraject voor **talentencoach** verder, zodat elke school een team van leerkrachten heeft dat een talentgericht beleid verder kan uitrollen. Ook huiswerkbuddy's, de begeleiders van Huis van het Kind, jeugdwerkers… kunnen zich hiervoor engageren.

85. We bouwen bruggen tussen scholen en **naschoolse activiteiten**, zodat elke Leuvense jongere de weg vindt naar kwaliteitsvolle vrijetijdsbesteding, bijvoorbeeld met toeleiding via ambassadeurs.

86. We versterken de **buddywerking**, waarbij vrijwilligers en studenten leerlingen bij hun huiswerk begeleiden en hen motiveren om in hun talenten te geloven en zetten deze verder. We maken van elke buddy een taalbuddy.

87. We vieren deze legislatuur **20 jaar buddy**.

88. We blijven werk maken van **pestvrije scholen** en ondersteunen vormingen rond cyberpesten, sociale media, omstaandertraining, en andere initiatieven om te leren om gepast te reageren op pestgedrag.

Participatie

89. We voorzien middelen voor coaching (tools, opleidingen, intervisie) van de jongeren die zetelen in de **leerlingenraad** van hun school.

90. We blijven **Pact3000** ondersteunen, waarbij vertegenwoordigers van verschillende leerlingenraden samen nadenken over hoe zij hun school(beleid) willen vormgeven en ze regelmatig worden uitgenodigd op stedelijke overlegmomenten rond thema's die leerlingen rechtstreeks of onrechtstreeks aanbelangen.

Leuvens leraarschap

Onze Leuvense leraren zijn van onschatbare waarde. De komende legislatuur blijven we inzetten op het waarderen van hun inzet.

91. We zetten verder in op samenwerking met de betrokken onderwijspartners van de lerarenopleidingen in het Leuvense om het **leerkrachtenberoep** onder de aandacht te brengen.

92. Samen met de onderwijspartners leggen we ons oor te luister bij studenten die voortijdig stoppen met de lerarenopleiding, en bij leerkrachten die uit het onderwijs stappen. Uit die gesprekken trekken we lessen om de **opleiding en het beroep aantrekkelijker** te maken.

93. We zorgen via **brugfiguren** voor extra handen in de school zodat leerkrachten kunnen focussen op hun kerntaak.

94. We organiseren in samenwerking met de onderwijspartners **twee events** per jaar waar we onze Leuvense leraren inhoudelijk ondersteunen rond uitdagingen in het onderwijs. Tegelijk combineren we dit met een informeel ontmoetingsmoment, zoals een fuif.

95. We zorgen voor een **intervisiegroep** rond leraren die de opleiding talentencoach volgden. Ze kunnen uitwisselen over moeilijke cases, tegelijk professionaliseren we hen zodat ze een rol als trainer kunnen opnemen naar hun collega's.

Onderwijsnetwerk SOM

Op een school komt de samenleving met al zijn uitdagingen samen. Die kunnen de scholen alleen het hoofd bieden door samen te werken over scholen, studierichtingen en de ideologische grenzen heen. Het vraagt ook samenwerking met de vele relevante organisaties rondom de scholen: welzijnsorganisaties, coaches, bedrijven, lokale winkels, jeugdcentra… Vanuit het SOM-netwerk in Leuven hebben we ervaren dat dit soort samenwerkingen mogelijk is. Echte innovatie ontstaat daar waar verschillende sectoren elkaar ontmoeten.

96. In de komende legislatuur blijven we **investeren in het SOM-netwerk**. Ondertussen bestaat SOM 10 jaar. We evalueren de werking en herzien waar nodig de aanpak en structuur van de netwerkorganisatie. De focus blijft experimenterend vernieuwen.

Levenslang leren

We houden de drempels voor deelname aan basiseducatie en andere vormen van volwassenenonderwijs zo laag mogelijk. Dat betekent onder meer zorgen dat het aanbod bekend is bij de verschillende eerstelijnsdienstverleners, voor een kosteloos aanbod voor basisgeletterdheid en voor kosteloze kinderopvang tijdens de lesuren, recht op educatief verlof en informatie over het aanbod ook via niet-digitale kanalen blijven verzekeren.

97. We zorgen voor een breed aanbod aan **formele opleidingsinitiatieven** voor volwassenen, zodat iedereen een formule op maat vindt.

98. We zorgen ervoor dat het leerplichtonderwijs en het volwassenenonderwijs nog beter **samenwerken**, vooral om jongeren die uit school dreigen te vallen zo snel mogelijk terug op te kunnen vangen.

99. We maken het onderwijsaanbod voor volwassenen ook niet-digitaal bekend via **laagdrempelige informatiepunten**, zoals buurtcentra, lokale dienstencentra, brugfiguren op de school van de kinderen, het CAW, het onthaalhuis voor anderstalige nieuwkomers 'De Nomade'...

100. We voorzien laagdrempelige informatiepunten in de stad waar volwassenen terecht kunnen voor **leerloopbaanadvies** op maat.

101. We organiseren **infobeurzen en beleefdagen** om **knelpuntberoepen**, zoals zorgkundige of kinderbegeleider, in de kijker te zetten en geïnteresseerden te laten kennismaken met de sector.

102. Ook informeel leren is leren. Via het project LLES verbinden we **informele leerplekken** in de stad.

Cultuur, evenementen en toerisme

Verwondering en verbeelding, vernieuwing en traditie, lokaal en internationaal: het verrijkt de gemeenschap. We zien het als versterker van het sociaal weefsel.

10. Cultuur, evenementen en toerisme

10.1. Cultuur

Cultuur is een wezenlijk onderdeel van onze Leuvense stadsgemeenschap. Cultuur verbindt en draagt bij aan de identiteit van de stad. Ze is essentieel voor de vitaliteit en veerkracht van Leuven.

RIJK EN DIVERS AANBOD VANUIT DE STAD

We creëren een gezonde voedingsbodem voor cultuur, kunsten en cultureel erfgoed. We zorgen voor een stevig stedelijk cultureel basisaanbod, toegankelijk voor iedereen, zowel voor makers als gebruikers.

1. We staan als stad in voor belangrijke **stedelijke werkingen**, zoals de bibliotheek, het stedelijk cultuurcentrum, de erfgoedcel, het stadsarchief en Museum M
2. We bewaren het overzicht, ontwikkelen eigen programma's, activiteiten en evenementen en zorgen zo voor een **evenwichtige spreiding** gedurende het hele jaar.
3. We ontwikkelen initiatieven vanuit een evenwicht tussen **eigen beleidsaccenten en complementariteit**.
4. Er zijn **samenwerkingen met andere partners** met een cultureel aanbod, waaronder SLAC, mijnLeuven, Abdij van Park....
5. We stimuleren onze partners om in te zetten op een **gevarieerd, inclusief en toegankelijk aanbod**.
6. We nemen verschillende initiatieven voor **kunstopdrachten in de publieke ruimte** en bouwen zo verder aan een publiek toegankelijke kunstcollectie.

Cultuurhuis 30CC – huis voor kunsten en ontmoeting

Het stedelijk cultuurcentrum 30CC staat garant voor een breed aanbod van kunst en cultuur met (boven)regionale uitstraling voor een breed publiek in diverse disciplines. Het ondersteunt lokale en (sociaal-)culturele verenigingen en heeft expertise opgebouwd in bottom-up cultureel werk dat nieuwe publieksgroepen bespeelt.

7. We streven naar **samenhang en duidelijkheid** in het eigen programma-aanbod in de diverse disciplines, door in te zetten op enkele inhoudelijke lijnen.
8. We zetten de ondersteuning van **lokale organisaties en groepen** via zaalverhuur en samenwerkingsprojecten verder.

Podiumkunstensite

De podiumkunstensite is een antwoord op de nood aan grootschalige, toekomstgerichte culturele infrastructuur. Met een heldere keuze voor een centrale ligging in de stad, op de Hertogensite, waar innoverende architectuur de nieuwbouw verbindt met het historische erfgoed van de Romaanse Poort en Predikherenkerk en met veel oog voor water en groen.

De podiumkunstensite wordt een plek:

- Waar vele Leuvense culturele partners een kwalitatieve en/of internationale schaalsprong kunnen maken.

- Waar we (internationale) topproducties in de best mogelijke omstandigheden kunnen programmeren.
- Waar we innoveren en erfgoed verbinden met vernieuwing.
- Voor kunsten & ontmoeting met veel witruimte (*third space*) voor nieuwe, toekomstige publieken.
- Waar socioculturele partners en partners uit de sociale economie een verbinding aangaan met de kunsten.
- Voor internationale congressen en meetings.
- Als toeristische trekpleister voor binnen- en buitenlandse bezoekers.
- Waarbij innovatie als leidraad geldt zowel in de architectuur, in het organisatiemodel als in het programma.
- Waar het internationale aan het lokale wordt gekoppeld.

9. Van zodra de vergunningsprocedure afgerond is, realiseren we de podiumkunstensite. We rekenen daarbij op **steun van de Vlaamse overheid**.

10. We werken verder aan de opbouw van gerichte **publiekskennis** en gericht **publieksonderzoek**.

11. We bouwen de **internationale dimensie** van het programma verder uit.

12. We stellen het **exploitatiemodel** verder op punt en zetten een efficiënt **samenwerkingsmodel** met andere Leuvense partners op.

De Bib Leuven

De Bib Leuven is gericht op literatuur, kennis en informatie en is een ontmoetingsplek voor een breed publiek. De bibliotheek is ingebed in de deelgemeenten en nauw verweven met de buurtwerking, onder andere via buurtfilialen en bibliobuswerking. Innovatie, toegankelijkheid en duurzaamheid staan centraal in de dienstverlening.

13. We bevestigen de rol van de Bib als evidente partner voor **leesbevordering** en (digitale) **geletterdheid** en werken samen met partners in onder meer de jeugd- en onderwijssector.

14. We blijven een sterke actuele **collectie** aanbieden. Binnen de collectie is er oog voor lokale accenten.

15. We versterken de openbare bibliotheekwerking als **huis van informatie, literatuur, cultuur en ontmoeting**.

16. We zetten actief in op **nabijheid** in de stad en de deelgemeenten vanuit de filialen en de bredere werking van de nieuwe Bibliobus.

17. We versterken de impact en waarde van literatuur en cultuur als essentiële welzijnsfactor, onder meer door samen te werken met **UZ Leuven en de Leuvense gevangenissen**.

18. We verbinden **lezers** met een passie voor literatuur via de Leuven Leest-community, ondersteund vanuit de Bib.

Stadsarchief Leuven – erkend cultureel archief

Het Stadsarchief is de bewaarplek van historische bronnen, archief en documentair materiaal van en over Leuven.

Het Stadsarchief is er voor iedereen en wil door een meerstemmige en inclusieve werking diverse perspectieven en stemmen (uit het verleden en het heden) aan bod laten komen en zo actief bijdragen aan dialoog, verbinding en begrip met ruimte voor verdieping en nuancering.

19. We werken de achterstanden op vlak van **inventarisatie** weg en maken de inventarissen digitaal toegankelijk via een performant archiefbeheersysteem.
20. We bereiden ons voor op de ontwikkeling van de digitale leeszaal en een **digitale dienstverlening** vanuit het stadsarchief.
21. We verwerven actief **relevante archieven en topstukken** die de stedelijke samenleving documenteren, met daarnaast ook voldoende aandacht voor het permanent verwijderen van bepaalde objecten uit de stedelijke collectie en ze te herbestemmen.
22. We ontwikkelen een voldoende divers **publieksaanbod** en participatieve initiatieven.
23. We archiveren en ontsluiten **data** over zowel oude als meer recente thema's in de samenleving.

Erfgoedcel Leuven

Erfgoed maakt een essentieel onderdeel uit van het cultuuraanbod in Leuven. Samen met de Leuvense kennisinstellingen en andere erfgoedactoren werkt de stad aan een dynamisch erfgoedbeleid waarin roerend, onroerend en immaterieel erfgoed op unieke wijze in verbinding gaan. De stad streeft naar een sterke samenwerking met erfgoedpartners met een focus op inclusie, diversiteit, toegankelijkheid, en duurzaamheid. Innovatie, digitalisering en het behoud van erfgoed spelen een belangrijke rol in dit beleid.

24. Samen met de Leuvense kennisinstellingen en andere erfgoedactoren werken we aan een **dynamisch erfgoedbeleid** rond roerend, onroerend en immaterieel erfgoed.
25. We creëren een **maatschappelijk draagvlak** voor erfgoed via evenementen zoals Erfgoeddag en Open Monumentendag en publicaties zoals de Straathistories. We zoeken naar mogelijkheden om erfgoed nog meer zichtbaar te maken. Zo werken we een programma uit rond **100 jaar Ons Kookboek**.
26. We blijven inzetten op **immaterieel erfgoed** zoals de beiaardcultuur, de orgelcultuur en de reuzencultuur. We zetten stappen om nog meer immaterieel erfgoedpraktijken en erfgoedverhalen in kaart te brengen en te borgen.
27. We gaan actief aan de slag rond **herinneringscultuur** en zoeken naar innovatieve manieren om dit te ontsluiten samen met, door en voor een divers publiek.
28. We dienen een nieuwe aanvraag voor een **cultureel erfgoedconvenant** in bij Vlaanderen, voor de periode 2027-2032.
29. Via **Erfgoedlabo** versterken we de samenwerking met KU Leuven en andere erfgoedactoren en gaan we op zoek naar een duurzame oplossing voor de erfgoeddepotproblematiek.
30. We bouwen verder aan ons **netwerk** van **vrijwilligers** voor co-creatie en burgerinitiatieven rondom erfgoed.

31. We treffen voorbereidingen richting een **online participatief erfgoedplatform** Leuven waar erfgoed in de breedte (verhalen, collecties, informatie over straatnamen, beelden) zichtbaar wordt gemaakt en waar Leuvenaars actief aan kunnen bijdragen.

M Leuven

M Leuven is een transhistorisch museum en een ontwikkelingsplek voor hedendaagse kunsten dat lokale, nationale en internationale bezoekers met de samenleving en met kunstenaars doorheen de tijd verbindt. We koesteren de M-collectie en het museum als bakermat van kunstzinnige verwondering en creativiteit. Vanuit de kennisstad Leuven geven we vorm aan onze internationale ambities, met oog voor cultureel ondernemerschap.

M is een autonoom gemeentebedrijf. Met betrekking tot de werking van M voor de periode 2026-2031 wordt verwezen naar de beheersovereenkomst met M en de beleidsnota's van AGM.

ONDERSTEUNING CULTURELE VELD

We voeren een open cultuurbeleid in samenspraak met de brede culturele sector, voortbouwend op de traditie van het Leuvense Model. We stimuleren en faciliteren onze partners binnen het Leuvense culturele veld om zichzelf te organiseren en om te creëren.

Het Leuvense culturele ecosysteem omvat alle spelers: grote culturele huizen, culturele verenigingen, individuele kunstenaars en cultuurwerkers, professionele en amateurgezelschappen, zowel binnen de kunsten, bij het cultureel erfgoed als in het verenigingsleven. In ons ondersteuningsaanbod houden we rekening met die diversiteit en met de verschillende noden. We stimuleren interactie en uitwisseling en bewaken dat alle spelers aan bod kunnen komen en hun stem kunnen laten horen.

32. We bouwen verder op de **Landschapstekeningen** Kunsten, Cultureel Erfgoed en Verenigingsleven met perspectief 2035 en op de Culturele **Langetermijnstrategie** 2035 zoals die is opgenomen in het Bidbook LOV2030.

33. We werken samen met de sector verder aan een **strategische toekomstvisie** op het Leuvense cultuurbeleid.

34. We blijven inzetten op een **transparant toelagebeleid**

    - via algemene en specifieke werkingstoelagen aan grote en kleine organisaties in de cultuursector waaronder de drie stadsgezelschappen Het nieuwstedelijk, fABULEUS en Cie Tartarenen en grote spelers als Het Depot, Alamire Foundation, STUK, Cas-co en vzw FONK.
    - via een toelagereglement voor de meer dan 300 socio-culturele verenigingen binnen de domeinen amateurkunsten, sociaal-cultureel werk, cultureel erfgoed en kunsten. Er is ook steun op technisch, logistiek, communicatief, infrastructureel en organisatorisch vlak.
- via het **projectenfonds** voor kunstprojecten van de professionele sector.

35. We vereenvoudigen de aanvraag voor **erkenning** en optimaliseren het **toelagereglement** voor culturele verenigingen.

36. Waar noodzakelijk vullen we zelf **hiaten** in en ontwikkelen we formats waarbinnen we zowel inhoudelijk, logistiek als financieel ondersteunen - zoals Expo Leuven, Amateurama en Fringe.

37. Ook **KU Leuven en LUCA School of Arts** spelen een belangrijke rol in het cultureel ecosysteem in Leuven. We stemmen ons beleid optimaal op mekaar af.

38. We ondersteunen de werking van **Cas-co**, de atelierwerking in de Vaartstraat en andere plekken, en **Off the Grid** als platform voor ontwikkeling en experiment.

39. We ondersteunen **nachtcultuur** in Leuven, onder meer via het DOMO-project van Het Depot en het stadsproject rond Stelplaats.

Cultuurparticipatie

Iedereen heeft recht op cultuur. Daarom willen we drempels verlagen, zodat iedereen de kans heeft om cultuur mee te maken en mee cultuur te maken.

40. We maken het aanbod toegankelijk door **fysieke, mentale en financiële drempels** weg te werken. Dat doen we onder meer door de UiTPAS te promoten, uit te breiden naar meer aanbieders en door actief in te zetten op toeleiding.

41. De stad brengt **cultuur naar de buurten** via het programma Buurtcultuur: buurten die een activiteit in hun wijk organiseren kunnen een artiest of een kunstenaar uit het aanbod selecteren. De stad komt financieel en logistiek tussen.

42. We stimuleren **co-eigenaarschap met inwoners** in het culturele aanbod, via de programma's van De Curatoren, VeelbeLEUVENd en Leuven Leest.

43. We ondersteunen de **sociaal-artistieke sector**, waaronder de werking van Compagnie Tartaren en de FactorY.

44. We werken principes uit om **diversiteit en inclusie** te integreren. We zien het als uitgangspunt, en trekken het door in alle werkingen.

45. We zorgen ervoor dat de **culturele rijkdom** van Leuven, met al haar gemeenschappen, weerspiegeld wordt in het aanbod.

46. De stad zet sterk in op het ontwikkelen van de competentie, de vaardigheden en de (creatieve) talenten van haar inwoners, zowel in de onderwijstijd als in de vrije tijd. De stad doet dit door het **cultuuraanbod voor scholen** van de diverse cultuurhuizen van de stad te delen met het onderwijsveld en door in de werking van de cultuurhuizen, 30CC en M Leuven in het bijzonder, voldoende aandacht aan cultuureducatie te besteden.

47. Cultuureducatie krijgt ook vorm in de werking van het Deeltijds Kunstonderwijs **SLAC** en de buitenschoolse activiteiten van **KinderKuren**.

48. We hebben in ons **cultuur- en vrijetijdsaanbod** oog voor activiteiten waar mensen makkelijk en betaalbaar alleen naartoe kunnen/durven gaan. We moedigen (socioculturele) verenigingen en sportclubs aan om aandacht te hebben voor alleenwoners in hun activiteitenaanbod.

SLAC – Deeltijds Kunstonderwijs

Het deeltijds kunstonderwijs (DKO) is essentieel en draagt bij aan de ontwikkeling van talenten, gemeenschapsvorming en brede vorming, voor alle leeftijden. Het aanbod strekt zich uit over vier domeinen: beeldende en audiovisuele kunst, muziek, dans en woordkunst-drama.

SLAC Leuven behoort tot de grootste DKO-instellingen in Vlaanderen, zowel qua leerlingenaantal als qua diversiteit van het aanbod. Stad Leuven treedt op als schoolbestuur en ondersteunt SLAC op het vlak van personeel, financiën en infrastructuur. SLAC garandeert zo samen met lokale partners een performant, gedecentraliseerd, laagdrempelig en kwaliteitsvol aanbod in Leuven en haar deelgemeenten en in de buurgemeenten Holsbeek, Bierbeek en Herent.

49. We ondersteunen SLAC met middelen voor **beleidsondersteuning** en het **professionaliseringsbeleid** voor de leerkrachten.

50. We zorgen voor **kwaliteitsvolle en aangepaste infrastructuur**:

    - in het hoofdgebouw aan de Dirk Boutslaan voeren we ingrepen uit in functie van ontmoeten, tonen en onthalen en stellen we een gebruikskader op voor de foyer en zaal Minnepoort. De grondige totaalrenovatie zal deel uitmaken van een masterplan.
    - we werken aan een nieuwe locatie op de Centrale Werkplaatsen.
    - in de oude jongensschool van Wijgmaal lopen renovatieplannen voor de huidige gebruikers, waaronder SLAC.

51. Academie en Conservatorium nemen een actieve rol op in de stad. Evenementen, stadsfestivals, activiteiten in onder meer de Bib of Museum M bieden een ideale gelegenheid voor **samenwerking en toonmomenten**.

Stadhuis

De herbestemmingsplannen voor het historische stadhuis zijn rond. De werken kunnen beginnen. Met haar meer dan 550 jaar lange geschiedenis is het stadhuis de plek in Leuven die iedereen, Leuvenaar, toerist of bezoeker, betovert.

52. We geven het stadhuis opnieuw leven, door een **grondige restauratie en een toekomstgericht herbestemming**.

53. Het stadhuis krijgt **verschillende functies** die de toekomst van het gebouw garanderen: als belevingsplek voor de Leuvense geschiedenis en het DNA van de stad, als infopunt voor toeristen, als middelpunt van de democratie, als plaats voor ceremonies en huwelijken.

54. De antichambre van het historische stadhuis wordt een **centraal onthaalpunt** waar Leuvenaars en bezoekers een vernieuwende beleving krijgen met rijke erfgoedcollecties en verhalen over de stad, over het verleden, het heden en de toekomst. Het stadhuis wordt hét vertrekpunt om Leuven te ontdekken en fungeert als doorverwijzing naar andere toeristische trekpleisters zoals de Sint-Pieterskerk, Museum M en de Universiteitsbibliotheek.

55. Het stadhuis wordt nog meer een **democratisch huis** in het hart van de stad: een plek waar Leuvenaars en experten werken aan de stad van morgen. Het wordt een plek om samen stad te maken.

Kunst in de publieke ruimte

Een relevante kunstcollectie in de publieke ruimte uitbouwen draait vandaag niet alleen om artistieke kwaliteit, maar ook om sociale verbondenheid en betrokkenheid van de samenleving.

Naast een hoge artistieke kwaliteit kiezen we voor kunstwerken die inzetten op verbinding en een inclusieve openbare ruimte. We kiezen voor een benadering waarbij kunst niet louter als een opzichzelfstaand object wordt beschouwd, maar als een integraal onderdeel van de ruimte.

56. We werken aan een **toekomstgerichte visie** en een integrale aanpak voor kunst in openbare ruimte.

57. Er gaat aandacht naar het opwaarderen van de bestaande collectie en het opnieuw zichtbaar maken van de **historische beelden**. Daarnaast zal de collectie worden aangevuld met **nieuwe kunstwerken**.

Leuven Culturele Hoofdstad 2030 – LOV2030

Leuven heeft de ambitie om in 2030 Culturele Hoofdstad van Europa te worden. Die ambitie dient als strategisch kompas om de langetermijndoelstellingen van de stad en de regio op vlak van culturele, sociale en economische ontwikkeling te realiseren. Daarvoor is ook een nieuw netwerk opgestart: LOV.

58. Het LOV-netwerk versterkt het **cultureel kapitaal** in Leuven, vanuit de doelstellingen beschreven in het Strategisch Cultureel Kompas 2035, onder meer gebaseerd op de landschapstekeningen van de culturele sector.

59. De oprichting en de werking van het **LOV-netwerk** zijn niet alleen in het parcours richting de titel een belangrijke stap, maar zullen ook een blijvende en duurzame impact hebben, ongeacht of Leuven Culturele hoofdstad van Europa wordt.

60. Als de stad de titel van Europese Culturele Hoofdstad binnenhaalt, zal LOV het **traject** verder realiseren, zoals beschreven in het Bidbook.

Leuven and Beyond - samenwerking

Officieel heeft stad Leuven de kandidatuur van LOV2030 ingediend, maar ook de regio Oost-Brabant is bij de aanvraag betrokken.

61. Leuven is partner in een traject richting een **Intergemeentelijke samenwerking** rond Cultuur vanaf 2027, een traject dat helemaal spoort met het traject richting Europese Culturele Hoofdstad 2030.

62. Leuven is ook partner in het projectmatig **samenwerkingsverband** ‘met de Bib naar buiten’ dat middelen kreeg van Vlaanderen om de bibliotheeksector in Oost-Brabant te versterken, gericht op drempelverlaging voor cultuur, literatuur en informatie, in het bijzonder bij kwetsbare doelgroepen.

63. Met het oog op **internationale netwerking en kennisdeling** zijn we ook partner in internationale netwerken waaronder Eurocities, Culture Next en Trans Europe Halles.

10.2. Ruimte voor cultuur en verenigingen

64. We realiseren de **Podiumkunstensite**, waarbij we rekenen op Vlaamse middelen.

65. We renoveren de **jongensschool** in Wijgmaal, zodat de huidige gebruikers in comfortabele ruimtes zitten.

66. We maken werk van de restauratie van **Hal 4 en Hal 5**, waarbij we onder meer ruimte voorzien voor een gelijkaardige werking als Hal 5 en andere (socioculturele) verenigingen.

67. We voltooien de werken aan de **Paul Van Ostaijensite**, met een gerenoveerd Broosgebouw en een nieuwbouw waardoor SLAC en Cirkus in Beweging meer ruimte hebben.

68. Het **deelgemeentehuis** van **Heverlee**, waar onder meer Bib Heverlee en SLAC een plek hebben, wordt gerenoveerd. We kijken daarvoor naar een private partner, met de voorwaarde dat de Bib en SLAC er gehuisvest blijven en er lokalenverhuur mogelijk is.

69. We werken verder aan de uitbreiding van het **depot** voor **Museum M** in de Hanengang.

70. **Tweebronnen** versterken we als open, laagdrempelige cultuurplek in de stad. We ontsluiten Tweebronnen als erfgoedsite voor Leuvenaars en bezoekers.

71. In de **vestigingen** van de **bibliotheek** verkennen we de mogelijkheden tot toegang wanneer er geen medewerkers zijn. Daarmee verruimen we de toegankelijkheid van cultuur. Bij renovatie of nieuwbouw streven we hier standaard naar, bijvoorbeeld in Wijgmaal, waar we in de ontwikkelingen aan de Wakkerzeelsebaan een nieuw bibfiliaal voorzien.

72. Voor de herinrichting van de **Boudewijnsite** in Kessel-Lo blijft de Bibwerking een prioritaire functie.

73. We zetten in op ruimte delen en lokalenverhuur. *Zie ook 12.6 Stadsgebouwen*

10.3. Evenementen

Leuven heeft een lange traditie van festivals en evenementen. Om kwaliteit te garanderen hebben we constante aandacht voor vernieuwing, ontdekking en verbetering. We kijken met een internationale blik zonder het lokale en de tradities uit het oog te verliezen.

74. Via grote evenementen profileren we Leuven internationaal als **creatieve, dynamische, duurzame stad** en we trachten daarvoor alle Leuvenaars te mobiliseren.

75. We blijven **Het Groot Verlof en Wintertijd** organiseren, en vernieuwen en sturen bij waar nodig.

76. We organiseren grote **stadsbrede festivals** zoals Body & Soul (2027-2028).

77. Daarnaast organiseren we – al dan niet met partners – andere, soms kleine **evenementen**. Enkele voorbeelden zijn de Paasfeesten, PARK Festival, het Seniorenfeest, V-dag, kermissen…

78. We streven naar een goed **evenwicht** tussen stadseigen evenementen en evenementen georganiseerd door derden en zorgen ook voor voldoende aanbod in de **deelgemeenten**. We houden daarbij rekening met de draagkracht van de stad.

79. We blijven inzetten op **afvalarme evenementen**.

80. We creëren **kansen** voor nieuwe (lokale) organisaties en kunstenaars. We maken ruimte en tijd voor nieuw artistiek of organisatorisch talent en ondersteunen nieuwe initiatiefnemers.

81. We ondersteunen **organisaties, verenigingen, buurtcomités en inwoners** om evenementen en activiteiten te organiseren.

82. We optimaliseren het **gebruik van het openbaar domein**, de huur van materialen, het verkrijgen van toestemmingen en vergunningen, veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.

83. In elk project kijken we naar samenwerking, gedragenheid, diversiteit, relevantie en **impact** voor inwoners, stakeholders en de stad. Het evenementenbeleid reflecteert op die manier het DNA van Leuven en realiseert de kernwaarden die werden uitgeschreven in het stadsmanifest (het 'merk Leuven').

84. We ontwikkelen in **Abdij van Park** een belangrijk tentoonstellingsprogramma in een co-uitbating tussen EAP en PARCUM. De grote, evenementiële tentoonstellingen vinden plaats in 2026 (Epifanie 2.0 (werktitel)) en in 2029 (900 jaar Abdij van Park).

10.4. Toerisme

Leuven behoort tot de Vlaamse toeristische kunststeden en positioneert zich vooral als een cultuurhistorische citytripbestemming. De stedelijke toerismedienst Visit Leuven streeft ernaar Leuven als citytrip- en congresbestemming verder te ontwikkelen en de stad verder (inter)nationaal op de kaart te zetten. We richten ons op de meerwaardezoekers die bewust voor Leuven kiezen en de stad in de diepte willen verkennen.

Via een nieuw strategisch actieplan, dat we samen met de sector uitwerken, bouwen we aan een duurzame langetermijnvisie. Daarbij houden we rekening met de draagkracht van de stad en focussen we ons op verblijfstoerisme. Zo bereiden we Leuven niet alleen voor op de toekomst, maar ook op een mogelijke titel als Europese Culturele Hoofdstad in 2030.

POSITIONERING EN CITYMARKETING

85. We promoten **inclusief en verantwoord toerisme** dat zowel bezoekers als de lokale gemeenschap ten goede komt. We richten ons op de culturele meerwaardezoeker en niet op massatoerisme, met aandacht voor duurzame ontwikkeling op economisch, ecologisch en sociaal vlak.

86. In lijn met de **Leuven Experience** – een totaalbeleving waarin de stad, haar identiteit en waarden centraal staan – initiëren en faciliteren we de ontwikkeling van een divers en hoogwaardig **belevingsaanbod**. Die beleving vormt tevens de motor voor verhalen die internationale bezoekers naar Leuven trekken en een kernrol spelen in onze werking, ondersteund door gerichte bestemmingspromotie.

87. We versterken het **onthaalbeleid** met een decentraal, fysiek en digitaal onthaal op maat. Het strategisch plan wordt geoptimaliseerd om deze ambities maximaal te realiseren. In het kader van de herbestemming van het stadhuis krijgt het fysieke onthaal een centrale en meer visibele plek waar elke bezoeker met open armen wordt ontvangen en van waaruit men de stad en het stadhuis kan verkennen. *Zie ook 10.1 Cultuur - Stadhuis*

88. We optimaliseren de **connectie** met (potentiële) bezoekers, zodat zij te allen tijde geïnformeerd en geïnspireerd worden over een bezoek aan Leuven – zowel in de stad als daarbuiten, en zowel voor, tijdens als na hun bezoek. Dit doen we samen met onze inwoners en partners.

89. We versterken de positionering van Leuven als **leisure- en congresbestemming**, met een sterke focus op duurzaamheid, innovatie en erfgoed.

90. We focussen op de creatie en promotie van **authentieke Leuvense verhalen**. Visit Leuven brengt de verhalen gericht bij bezoekers en bewoners.

91. Ook Leuvenaars zijn een toeristische doelgroep. We stimuleren '**toerist in eigen stad'**, zodat inwoners de geschiedenis, erfgoed en verhalen van Leuven leren kennen.

92. Om de **internationale uitstraling** van Leuven te versterken, zetten we sterk in op pers-, media- en blogwerking, evenals samenwerkingen met influencers.

93. We zijn een stad van traditie in innovatie, baanbrekend, open en verfijnd. We focussen expliciet op erfgoed, kunst, cultuur en kennis. Daaraan koppelen we **nieuwe inhoudelijke lijnen** rond jong/lef, gezondheid, groen en toegankelijkheid.

94. De werking van Visit Leuven wordt geïntegreerd in een bredere **stadsmarketingstrategie**, waarbij de focus ligt op bewoners, bezoekers, bedrijven en kennisinstellingen.

95. In ruimtelijke ontwikkelings- en mobiliteitsplannen wordt aandacht besteed aan de **uitbreiding van toeristische accommodaties** zoals hotelontwikkeling en bezoekersfaciliteiten zoals fietsverhuur. Daarmee spelen we in op de groeiende vraag en ondersteunen we de kandidatuur als Culturele Hoofdstad van Europa in 2030.

96. Toeristische logies moeten conform het **logiesdecreet** worden uitgebaat. Ook verhuur via deelplatformen moet voldoen aan de normen. We monitoren de impact op de woningmarkt.

97. Weekend**- en verblijfstoerisme** voor langere duur moeten een volwaardige plaats krijgen. Een vlotte verbinding met het hinterland via fiets, openbaar vervoer en andere duurzame mobiliteitsoplossingen is daarbij essentieel.

98. We ontwikkelen Abdij van Park als toegangspoort tot de **Brabantse Wouden**, samen met Toerisme Vlaams-Brabant.

Erfgoed- en cultuurtoerisme

99. **Abdij van Park** ontsluiten we op een hoogwaardige, duurzame en belevingsgerichte manier, met respect voor de cultuurhistorische en natuurlijke waarden. De samenwerking met partners zoals Parcum en de Alamire Foundation zorgt voor een optimale beleving. In 2026 zijn de restauraties afgerond en ontwikkelen we een onthaalwerking via EAP en de provincie.

100. Het historische **stadhuis** wordt gerenoveerd als icoon voor Leuven. Het fungeert als doorverwijzing naar andere toeristische trekpleisters zoals de Sint-Pieterskerk, Museum M en de Universiteitsbibliotheek. *Zie ook 10.1 Cultuur - Stadhuis*

101. Het toekomstig **Vesaliusmuseum** versterkt het toeristisch aanbod van de stad en zal mee worden opgenomen als nieuwe aantrekkingspool in de (inter)nationale communicatie.

102. De **universitaire collecties** worden toegankelijker gemaakt voor zowel Leuvenaars als toeristen om erfgoed en kennis breder beschikbaar te stellen.

103. We zorgen ervoor dat ons **Unesco-werelderfgoed** zoals de Jaartallen klaar is om een grotere toeristische rol te vervullen, bijvoorbeeld via gidsenrondleidingen, tentoonstellingen, merktekens op belangrijke locaties en gerichte evenementen. Dit menselijk erfgoed kan een belangrijke troef zijn voor Leuven als Europese Culturele Hoofdstad in 2030.

Evenementen

104. We investeren jaarlijks in campagnes voor **topevents**, zoals Epifanie 2.0 voor het einde van de restauratie van de Abdij van Park en het stadsfestival Body & Soul 2027/2028.

105. De viering van **600 jaar KU Leuven** wordt benut om de samenwerking tussen stad en universiteit te versterken en de aantrekkingskracht van Leuven te vergroten.

106. We zoeken actieve manieren om **studenten** te enthousiasmeren voor het cultureel-toeristische stadsaanbod, onder andere tijdens de Studentenwelkom, die grootschaliger en aantrekkelijker wordt.

107. Naast culturele evenementen blijft Leuven internationale **sportevenementen** organiseren om de toeristische aantrekkingskracht te versterken, inwoners te verbinden en de lokale horeca te ondersteunen.

Handel, horeca en streekproducten

108. We stimuleren de **samenwerking** tussen handel, horeca, toerisme, sport en cultuur om de economische vitaliteit van de stad te vergroten.

109. **Streekproducten**, onze **bieren** en **markten** promoten we via gerichte campagnes en samenwerkingen met Toerisme Vlaams-Brabant.

110. De **winkelkern** presenteren we als een totaalbeleving, in een aantrekkelijk en net openbaar domein.

Inclusie en toegankelijkheid

111. We werken aan een **toegankelijkheidsplan** om publieke en toeristische locaties toegankelijker te maken voor iedereen, inclusief mensen met een beperking.

112. **Toegankelijke voorzieningen** worden 24/7 beschikbaar gesteld en overzichtelijk in kaart gebracht via een brochure en een online platform, inclusief een overzicht van aangepaste openbare sanitaire voorzieningen.

113. Het systeem van de toeristische **voetgangersbewegwijzering** herbekijken we. Ook de bewegwijzering op belangrijke toeristische sites wordt herbekeken.

114. Thematische toeristische **wandelroutes** breiden we uit en maken we beter zichtbaar met merktekens in het straatbeeld.

115. Voor diverse **doelgroepen** (gezinnen met kinderen, jongeren, senioren, alumni, verenigingen…) zorgen we voor toegankelijke en (inter)actieve wandelingen of rondleidingen georganiseerd via gidsenorganisaties.

116. We verbeteren het (real-time) **digitale onthaal** om bezoekers direct en efficiënter te informeren en begeleiden.

ONDERZOEK, MONITORING EN KENNISDELING

117. We stimuleren en zijn actief betrokken bij (inter)nationale **toeristische netwerken**, kennisuitwisseling en samenwerkingen. Dat omvat deelname aan internationale workshops en congressen, evenals de verdere uitbouw van de samenwerking met Vlaamse Kunststeden.

118. We verzamelen **data** en analyseren deze om een beter inzicht te krijgen in het bezoekersprofiel en toeristische trends. We voeren een datagedreven beleid en respecteren hierbij de privacywetgeving.

119. We houden de vinger aan de pols op vlak van **actuele trends en langetermijntendenzen**. We nemen ook deel aan onderzoeken van bijvoorbeeld Toerisme Vlaanderen of andere kunststeden.

120. De stad werkt samen met **kennispartners en onderzoeksinstellingen** om haar toeristisch beleid verder te optimaliseren.

Sport en beweging

We hebben de ambitie om aan de kop van het (sport)peloton te blijven rijden met kwaliteitsvolle infrastructuur. Tegelijk zorgen we voor laagdrempelige mogelijkheden om in beweging te blijven.

11. Sport en beweging

Leuven is een sportstad. In 2021 riep de Europese Commissie Leuven uit tot Europese Sportstad. Bovendien zijn de Leuvenaars bij de sportiefste inwoners van Vlaanderen. Volgens de Stadsmonitor sport 67 procent van de Leuvenaars wekelijks, tegenover gemiddeld 56 procent in Vlaanderen. We hebben de ambitie om aan de kop van het (sport)peloton te blijven rijden.

11.1. Multifunctionele ruimte voor sport en bewegen

Bewegen en sporten is goed voor de fysieke en mentale gezondheid. We blijven investeren in sportinfrastructuur, zowel voor sportclubs als voor de individuele sporter, zowel in sporthallen als in laagdrempelige sport- en beweegelementen op het publiek domein.

1. We werken aan meer **zwemwater** in Leuven, zowel indoor als openlucht:
    - We vernieuwen het **zwembad** en de sporthal in Kessel-Lo.
    - We werken samen met de provincie aan een **openlucht zwemzone** van 25 meter in het provinciaal domein.
    - We blijven bij de Vlaamse Waterweg ijveren om een **open zwemzone** te realiseren in de Vaart.
    - Mits Vlaamse steun kunnen we een **50 meterbad** op Haasrode verder onderzoeken.
2. We realiseren de bouw van **nieuwe** en de **renovatie** van bestaande **sporthallen**:
    - We werken aan een nieuwe **balsportenhal** op de **Philipssite**.
    - Aansluitend aan de realisatie van die balsportenhal, renoveren we Sporthal **Rijschoolstraat**. Zo kunnen de gebruikers van de Rijschool terecht in de nieuwe sporthal tijdens de renovatie.
    - We bereiden de nieuwe **balsportenhal** aan **Heilig Hart Heverlee** deze legislatuur verder voor.
    - We gaan verder met de voorbereiding voor de vernieuwing van het sportcomplex aan **Ymeria** en een nieuwe sporthal op de **Remysite**.
3. We investeren in de aanleg en renovatie van **moderne outdoor sportinfrastructuur**:
    - We onderzoeken hoe we een nieuwe, multifunctionele sportsite op de locatie van de **korfbalclub** kunnen ondersteunen.
    - We bekijken of een nieuw multifunctioneel kunstgrasveld op de locatie van de **hockeyclub** mogelijk is.
    - We blijven ijveren voor een **rolschaatspiste**, bij voorkeur op het provinciaal domein.
4. We zetten maximaal in op een **sport- en beweegvriendelijke publieke ruimte**:
    - We investeren in **sport- en beweegplekken** in een natuurlijke omgeving en in de stad, zoals looproutes, fietsroutes, yogaplatformen, calisthenics, skate-elementen…
    - We zorgen voor **speelelementen** op het **openbaar domein** die beweging stimuleren.

- We creëren **bijkomende voorzieningen** op het openbaar domein, zoals een bike-wash, fietsreparatiepunten, drinkwaterpunten, sanitair, sportboxen in parken en op openbare sportterreinen…
- We werken samen met Europa aan een innovatief sport- en beweegaanbod voor **urban sporters** op het openbaar domein met het project 'Leuven Urban Sports' (LUS).

11.2. Sport en beleving voor iedereen

Als sportieve centrumstad staan we garant voor een kwalitatief, toegankelijk en gevarieerd sport- en beweegaanbod voor alle Leuvenaars. Samen met partners bieden we sportieve initiatieven, activiteiten en evenementen aan, op maat van iedereen.

5. **Topsportevenementen** met een internationale uitstraling organiseren we selectief. We zorgen er altijd voor dat er een brede beleving mogelijk is, met de nodige aandacht voor het langetermijneffect voor het Leuvense sportsector. We organiseren deze legislatuur volgende topsportevenementen:

    - World Transplant Games in 2027.
    - European Youth Olympic Festival in 2029 (indien Leuven samen met Antwerpen als gaststad wordt geselecteerd).

6. We blijven **sportevenementen** organiseren met focus op deelname of beleving voor de Leuvenaars, zoals de Renewi Tour – Poeske Scherens, de Leuven Night Run en de Eindejaarscorrida.

7. We onderzoeken hoe we de legacy van het EK Running kunnen verderzetten met een **jaarlijks langeafstandsloopevenement**.

8. We onderzoeken hoe we **Urban Sports** een plek kunnen geven in de sportevenementenkalender.

9. We ontwikkelen het beleid rond de 'Grassroots Sports' in Leuven verder, om de **ongebonden sporter** verder te ondersteunen.

10. We ondersteunen **specifieke doelgroepen**, bijvoorbeeld senioren, G-sport, éénoudergezinnen, etnisch-culturele minderheden, mensen in kansarmoede, LGBTQ+… Dat doen we onder meer door financiële, fysieke en sociale drempels te verlagen door een uitgebreid aanbod van buurtsport, sport binnen KinderKuren, met samenwerkingen zoals 'OHL in de buurt', door sportclubs te ondersteunen om een aanbod voor G-sporters aan te bieden, sportclubs te laten deelnemen aan de UiTPAS…

11. We werken verder aan een **inclusief sportbeleid** en zo toegankelijk en laagdrempelig mogelijke sportclubs en sportinfrastructuur. We ondersteunen daarbij de sportclubs.

12. We blijven de **Tofsportkampen** organiseren.

11.3. Sportsector ondersteunen

13. We stellen de ondersteuning en verdere ontwikkeling van een divers en toegankelijk **regulier sport- en beweegaanbod** voorop, waarbij we samen met de Leuvense sportclubs zowel een recreatief aanbod als een competitief aanbod realiseren.

14. We ondersteunen de **Leuvense sportsector**, onder meer door het huidige toelagebeleid te moderniseren en te optimaliseren.
15. We rollen een project uit rond **'Open Sportclubs'**, dat de clubs ondersteunt om een inclusieve en dynamische sportomgeving te creëren, door de toegankelijkheid, inclusie en participatie te vergroten.
16. We onderzoeken hoe we het **online reservatieplatform** gebruiksvriendelijker kunnen maken en hoe het zich in de toekomst zal verhouden tot het Vlaams Verenigingsloket.
17. We zetten in op **participatie** van alle mogelijke stakeholders in het Leuvense sportbeleid. Daarvoor hervormen we de Leuvense sportraad tot een brede, moderne adviesraad sport en beweging, met een brede vertegenwoordiging van het Leuvense sportlandschap.

Stadsorganisatie

Of het nu gaat om administratieve zaken, stadsplanning, mobiliteit, cultuur, sociale voorzieningen of duurzaamheid, we streven ernaar de inwoners van Leuven een vlotte en kwaliteitsvolle dienstverlening aan te bieden.

12. Stadsorganisatie

De nadruk ligt op moderne en toegankelijke diensten die aansluiten bij de diverse behoeften van de bevolking. Of het nu gaat om administratieve zaken, stadsplanning, mobiliteit, cultuur, sociale voorzieningen of duurzaamheid, we streven ernaar de inwoners van Leuven een vlotte en kwaliteitsvolle service aan te bieden.

12.1. Dienstverlening en bestuurlijke vernieuwing

Dienstverlening

Het bestuur zet sterk in op een transparante, efficiënte en toegankelijke dienstverlening. Deze basisdienstverlening zal blijven evolueren en professionaliseren. Het wettelijk kader is dan wel uniform voor alle steden en gemeenten, toch wil Leuven dat implementeren met respect voor het specifieke DNA van onze stad. Enkel hierdoor kan de beste kwalitatieve dienstverlening gerealiseerd worden.

Het aantal inwoners, gebruikers, en studenten stijgt jaarlijks in onze stad. Ook de internationalisering en diversiteit van onze samenleving en de toenemende complexiteit van de persoonlijke levenssfeer dagen de dienstverlening uit. De burger verwacht een individuele benadering van de vraag en een grondige expertise.

1. Medewerkers zetten de **complexiteit van de wetgeving** om **in mensentaal** en helpen de burger snel en efficiënt, op basis van uitstekende kennis van de wetgeving en met digitale vaardigheden. Ze werken maximaal vanuit het standpunt van de burger.
2. We voorzien een **vlotte digitale maar ook fysieke dienstverlening** met ruime openingsuren aan de loketten in het stadskantoor. Uitzonderlijk blijven we dienstverlening aan huis organiseren voor wie zich niet kan verplaatsen.
3. De stad neemt een trekkersrol op in **innovatie**, met pilootprojecten zoals het digitaliseren van de overlijdensaangifte. We nemen een actieve rol op in overleg met hogere overheden, en tonen leiderschap in vakgebonden overleg. Zo helpt Leuven de toekomst van deze belangrijke dienstverlening aan burgers zo kwalitatief mogelijk te maken.
4. Burgerzaken is de **toegangspoort** tot onze samenleving. Als bekwame poortwachters zorgen we mee voor een eerlijke samenleving door consequent en correct mee de strijd aan te gaan tegen identiteits- en domiciliefraude.
5. Voor de koppels die geen ontvangst ten huize vragen wordt de viering van de **jubilarissen** van gouden e.a. bruiloften gegroepeerd tot een (maandelijkse of tweewekelijkse) gezellige ontvangst.

Bestuurlijke vernieuwing

Leuven heeft alles in huis om een leidende rol te blijven spelen in hoe we door samenwerking stedelijke uitdagingen krachtdadig, baanbrekend, en slim aanpakken. Ze doet dat in haar drieledige rol van regelgever, dienstverlener en partner voor de hele stadsgemeenschap, maar ook buiten haar eigen grenzen. Leuven werkt samen: intern, en met het hele stedelijke ecosysteem, met de regio, Vlaanderen, Europa, de wereld.

6. We blijven ons als **daadkrachtige en wendbare organisatie** opstellen die de juiste structuren, middelen en mensen inzet om de grootste impact voor de burger, ondernemer en vereniging te realiseren.
7. We blijven de **dienstverlening van de stad** verder uitbouwen met eenvoudige, klantgerichte processen en een digitale infrastructuur met het Leuvens profiel als centrale plek voor informatie op maat van de burger.
8. We plaatsen **de mens eerst**. We houden bij het vereenvoudigen en digitaliseren van processen altijd rekening met wie digitaal minder vaardig is, of liever fysiek voortgeholpen wordt.
9. We bouwen **Leuven Info en Leuven Helpt** verder uit als multikanale, centrale toegangspoorten voor alle vragen en meldingen voor de stad, en voor vragen rond de hulpverlening van en in Leuven.
10. Via digitalisering en het verbeteren van **dienstverleningsprocessen** kunnen we verdere stappen zetten naar automatische rechtentoekenning.
11. We behouden de performante **eerstelijnsklachtencoördinatie** en blijven verder inzetten op structurele verbetering van onze dienstverlening en processen naar aanleiding van klachten. We evalueren het geheel aan meldingen- en klachtenkanalen en versterken of bouwen af waar nodig.
12. We blijven onze **strategische samenwerkingen** op regionaal, nationaal en internationaal (met focus op de EU) vlak verder uitbouwen. We blijven inzetten op sterke Leuvense netwerken.

12.2. Financieel beheer

Leuven zet de komende bestuursperiode verder in op gezond financieel beheer, waarbij de nadruk ligt op duurzaamheid, transparantie en efficiëntie. We blijven investeren in onze stad. Daarbij kiezen we voor een goede balans tussen sociale rechtvaardigheid, ecologische verantwoordelijkheid, en economische groei.

ALGEMEEN FINANCIEEL BELEID

13. We zorgen voor een **evenwichtige en toekomstgerichte begroting**, rekening houdend met de financiële draagkracht van de stad.
14. We zetten in op **duidelijke, open communicatie** over de gemeentelijke uitgaven en inkomsten.
15. We streven naar de **meest efficiënte besteding** van middelen, onder meer door digitalisering en automatisering van gemeentelijke processen.
16. We zetten in op een **duurzaam fiscaal beleid dat sociale gelijkheid bevordert** en rekening houdt met de ecologische impact van onze keuzes.
17. Er wordt bij fondsen en investeringen zowel rekening gehouden met **financiële als ethische factoren**.
18. Ook binnen het financieel beleid blijven we **digitaliseren**. We breiden de mogelijkheden voor digitale en QR-code betalingen uit op plaatsen waar dit nog niet beschikbaar is.

19. Leuven voert een **actief schuldbeheer** waarbij we de kosten en het renterisico minimaliseren. Dat garandeert gezond financieel beheer en vangt eventuele noodzakelijke investeringen op zonder overmatige schuldenlast.

20. We onderzoeken **vernieuwende vormen van financiering**. Zo onderzoeken we de mogelijkheid van een Leuvense stadsbon zodat Leuvenaars mee kunnen investeren in Leuvense projecten. Het rendement zal hoger zijn dan dat van het spaarboekje, maar lager dan de rentes die de stad betaalt, zo ontstaat er een win-win.

21. We werken samen met de **Europese Investeringsbank**.

Subsidies

22. We evalueren **subsidie- en toelagereglementen** en passen ze aan op basis van de noden van de stad en de effectiviteit van de gegeven subsidie.

23. We hervormen de diverse subsidiereglementen tot **één standaardsjabloon** om helderheid te creëren voor gebruikers en beleidsmakers.

Belastingen

24. We evalueren de bestaande **belastingreglementen** en passen aan waar nodig.

25. Bij **beleidssturende belastingen** kijken we of deze nog steeds effectief zijn en sturen bij waar nodig.

26. De stad Leuven heeft **geen forfaitaire stedelijke belasting**en of retributies (waarbij eenzelfde bedrag wordt gehanteerd, ongeacht het aantal personen in een huishouden). We waken erover dat wijzigingen aan het fiscaal beleid geen disproportionele gevolgen hebben voor alleenwoners.

27. Op **fiscaal vlak** pleiten we er bij de hogere overheden voor om de belastingdruk op alleenwoners te verlagen en om **bestaand beleid** te evalueren in functie van impact op alleenwoners. Het gaat dan bijvoorbeeld om premies, provinciebelastingen, de vaste kosten van nutsvoorzieningen zoals energie en water…

Aankoopbeleid

28. We zorgen voor de verdere **centralisatie en digitalisering** van het aankoopbeleid.

29. We hanteren **sociale en duurzaamheidscriteria** in onze overheidsopdrachten.

30. We volgen de geopolitieke evoluties op de voet en implementeren een **mensenrechtentoets** in ons aankoopbeleid. We waken erover dat we geen producten of diensten aankopen van bedrijven die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen.

12.3. Digitalisering

Leuven heeft een performante digitale strategie. We streven ernaar om een voorloper te blijven op vlak nieuwe technologieën die een antwoord bieden op zowel concrete noden van inwoners en organisaties als op grote maatschappelijke uitdagingen.

IT

Leuven zette de voorbije legislatuur de basis rond digitale dienstverlening uit. We stellen daarbij de inwoner voorop. We zorgen er voor dat stadsdiensten vlotter en efficiënter kunnen werken. Processen digitaliseren is geen doel op zich, maar een middel om processen vlotter, uniformer en overzichtelijker te maken voor iedereen. De voorbije jaren werd daarvoor een digitale architectuur uitgebouwd, die nu stelselmatig zal groeien.

31. We versterken de **digitale architectuur** om de dienstverleningsstrategie te ondersteunen.

32. **Cyberveiligheid** is een speerpunt. Geopolitieke instabiliteit en verstrengde wetgeving maken het cruciaal om de informatie en diensten die we aanbieden en gebruiken maximaal te beschermen. We zetten nog sterker in op het beveiligen van de toepassingen en data. We investeren het nodige, zowel in mensen als middelen, om de beveiliging en opvolging van toepassingen te versterken.

33. Op de website Leuven.be zullen Leuvenaars in de toekomst met een **eigen account** kunnen inloggen. Daarmee kunnen ze alle verrichtingen uitvoeren die geen fysieke aanwezigheid in het stadskantoor vereisen. Daarnaast kunnen ze ook de status van vragen en diensten opvolgen (vragen, klachten, bouwaanvragen…).

34. We zorgen voor een performant **klantenrelatieprogramma** waarmee meldingen van inwoners goed opgevolgd kunnen worden en het resultaat van die melding teruggekoppeld wordt naar de inwoner.

35. We onderzoeken en implementeren een **gedeelde IT-dienst voor Groep Leuven**, te starten met het beheer van hardware en basissoftware voor alle verzelfstandigde entiteiten. We bekijken of en hoe we kunnen samenwerken met de omliggende gemeenten.

36. We streven ernaar te voldoen aan de **veiligheidsstandaard** op maat van de meest recente Europese richtlijn (NIS2) om onze digitale infrastructuur verder te beveiligen.

37. We verduurzamen het **IT-materiaal** en kijken altijd uit naar de mogelijkheden om met minder materiaal en energieverbruik aan de IT-noden te voldoen.

Data

38. We gebruiken steeds meer **data** om beslissingen te onderbouwen en stellen steeds meer gegevens als open data beschikbaar, bijvoorbeeld via leuven.incijfers.be. Daarnaast zorgen we ervoor dat data correct op punt staan en up-to-date zijn.

39. We werken aan de **datavaardigheid**, zowel binnen de stadsadministratie als daarbuiten, en werken verder aan een datacatalogus zodat we zicht hebben op alle data van de stad.

40. We presenteren data in overzichtelijke **dashboards**. Waar mogelijk gebruiken we data om prognoses te doen. Op deze manier kan er aan datagedreven beleid worden gedaan.

Smart City

Leuven profileert zich als een slimme stad, van wetenschap en kennis. Met Smart City-toepassingen zetten we daar nog een stapje verder in. Op basis vanmetingen en onderzoek zoeken we antwoorden op maatschappelijke uitdagingen.

41. We zetten **slimme sensoren** gericht in om problemen op te lossen of onderzoek te doen. Met experimenten zoeken we oplossingen voor maatschappelijke problemen.
42. We ondersteunen de stadsdiensten om met **nieuwe technologieën** aan de slag te gaan.
43. We werken hiervoor intensief samen met kennisinstellingen en gebruiken het Urban Lab als **netwerkplatform** om onderzoeken van onze kennisinstellingen te koppelen aan de uitdagingen van de stad.
44. Het **Smart City-dataplatform** vormt een cruciale bouwsteen binnen onze IT-architectuur en verzamelt en ontsluit alle relevante sensor- en realtime data.
45. We betrekken inwoners en blijven inzetten op het gebruik en de ondersteuning van **burgerwetenschapsmethodieken**.

Artificiële intelligentie

Komende jaren zullen steeds meer AI-toepassingen het licht zien. Het is de taak van de stad om het kader te creëren waarbinnen dit ingezet kan worden, steeds ten voordele van de Leuvenaar.

46. We schrijven een **charter** voor het gebruik van AI waarin we als stad aangeven hoe, waar en binnen welk kader we AI willen inzetten. We baseren ons op de Europese AI-wetgeving.
47. Binnen de contouren van dat charter verbeteren we de **interne processen** om Leuvenaars beter te helpen en problemen in de stad op te lossen.

12.4. Stadscommunicatie

De stedelijke communicatie heeft als doelstelling om elke Leuvenaar op een heldere manier te informeren over het stedelijk aanbod, beleid en de dienstverlening. We doen dat via een mix van online en offline communicatiekanalen en -acties.

Al onze communicatie voldoet aan volgende principes:

- Juiste, kwaliteitsvolle en betrouwbare informatie
- Herkenbaar in de stedelijke huisstijl en de merkarchitectuur
- Duidelijk, begrijpbaar in klare taal
- Vlot toegankelijk en inclusief voor iedereen
- Doelgroepgericht: we denken vanuit de Leuvenaar
- In het verlengde van het stadsmanifest en het stedelijke beleid
- Politiek, levensbeschouwelijk en commercieel neutraal

48. Leuven is (uitgegroeid tot) een **sterk merk**, met een coherent verhaal en een herkenbare huisstijl. Dat blijven we zowel inhoudelijk als visueel actief uitdragen over

alle beleidsdomeinen en stedelijke entiteiten heen. Dankzij de merkarchitectuur treedt de stadsorganisatie als één herkenbare entiteit naar buiten.

49. We kiezen voor een **organisatiebreed communicatiebeleid** met impact. We onderzoeken hoe de Leuvense communicatiewerking efficiënter en effectiever georganiseerd kan worden.

50. We versterken onze **digitale dienstverlening** verder. Zo werken we aan een toekomstgerichte organisatie. We willen dat Leuvenaars nog meer stadszaken kunnen regelen via leuven.be en dit op een toegankelijke, persoonlijke en laagdrempelige manier.

51. We communiceren via een **brede mix aan online en offline kanalen** afgestemd op de doelgroep en in evenwicht met het stedelijke beleid. We communiceren volgens de principes van de kanaalstrategie:

    - Het stadsmagazine LVN valt maandelijks in de bus bij alle Leuvenaars. We brengen stedelijk aanbod en Leuvense verhalen.
    - Het stadsvernieuwingsmagazine Mozaïek valt 2 keer per jaar in de bus bij alle Leuvenaars en informeert de Leuvenaar op een toegankelijke manier over actuele thema's.
    - We informeren de pers over beleid, aanbod of initiatieven met relevante nieuwswaarde via persberichten en/of persmomenten.
    - Online blijven we aanwezig op de meest relevante sociale mediakanalen. We informeren de Leuvenaars via verschillende online nieuwsbrieven.
    - We zorgen voor voldoende zichtbaarheid van onze communicatie op het openbaar domein via affiches, straatbanners en lcd-schermen.
    - Alle bovenstaande communicatiekanalen leiden naar leuven.be (of een andere website van het centrale webplatform). De informatie op de website is scanbaar, helder, taakgericht en altijd up-to-date.

52. In het kader van **doelgroepencommunicatie** kiezen we ervoor om in sommige gevallen meertalig te communiceren, niet enkel in het Nederlands.

53. Een sterke externe communicatie begint bij een **performante interne communicatie**. We kiezen voor een verdere digitalisering via gebruiksvriendelijke integraties met digitale toepassingen. We blijven daarbij oog hebben voor niet-beeldschermwerkers: digitaal waar kan maar print waar nodig.

54. Meten is weten: we zetten actief in op **gebruikersonderzoek** om onze communicatieacties te evalueren, waar nodig bij te sturen en voeling te houden met de doelgroep.

12.5. Personeelsbeleid

Stad Leuven is een aantrekkelijke werkgever en wil dat ook in de toekomst blijven. We blijven dan ook investeren in een performant personeelsbeleid dat het nodige talent weet aan te trekken en te houden.

55. We blijven inzetten op **aantrekkelijk, toekomstbestendig werkgeverschap** door een interessant loon- en voordelenpakket aan te bieden, op maat van een diverse

personeelsgroep, binnen de nieuwe en verruimde mogelijkheden van de hogere overheden.

56. We investeren in de **permanente ontwikkeling en groei** van onze medewerkers door een globaal én gericht vormingsaanbod. Er gaat daarbij ook specifieke aandacht uit naar sterk leiderschap stimuleren en versterken in functie van een performante organisatie en tevreden medewerkers. Een open feedbackcultuur is daarbij een belangrijke schakel.

57. We onthalen **nieuwe medewerkers** op een warme en kwaliteitsvolle wijze. We versterken de bestaande aanpak van 'onboarding' en wijzen potentiële en nieuwe medewerkers de weg doorheen de waarden van onze organisatie en het stadsmanifest.

58. We blijven onze identiteit van **warme en zorgzame werkgever** waarmaken, met een evenwichtig welzijnsbeleid voor medewerkers, dat rekening houdt met verschillende levensfases en dat zowel preventief, begeleidend als curatief werkt, en de noden van werknemer en organisatie daarbij in balans houdt.

59. Leuven is een **werkgever die kansen biedt**. Sollicitanten worden op een gelijke basis en in functie van kwaliteiten en werkmotivatie geselecteerd. Loopbaankansen voor ons personeel gaan hand in hand met de instroom van nieuw talent. Hierbij blijven we streven naar een diverse personeelsgroep die een goede afspiegeling van de samenleving is. We garanderen gelijke kansen tot jobs voor mensen met een handicap, en erkennen buitenlandse diploma's voor sollicitanten met een migratieachtergrond. We blijven tijdelijke leer- en tewerkstellingskansen geven aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook studenten kunnen ervaring opdoen en meewerken aan de dienstverlening in onze stad.

60. We optimaliseren en stroomlijnen **personeelsprocessen en –procedures** met het oog op administratieve vereenvoudiging.

12.6. Stadsgebouwen

Zowel in het reguliere onderhoud als in de bouwprojecten (renovatie, restauratie, nieuwbouw) van het stadpatrimonium blijven we verder inzetten op de duurzame ambitie die vorige legislatuur is ingezet. Duurzaamheid zien we in de brede zin van het woord, waar optimaal en efficiënt ruimtegebruik één van de grote doelstellingen is. Het beleid wordt continu verder uitgewerkt, op basis van ervaringen en technische en innovatieve vooruitgang, waar we als stad zeker een voorbeeldrol willen en kunnen opnemen.

Door nog meer in te zetten op deelgebruik, lokalenverhuur, toegangscontrole, digitale reservatiesystemen, uitrusting van de ruimtes, efficiënt beheer en onderhoud... streven we naar kwalitatieve ruimtes die optimaal gebruikt worden. Op die manier kunnen budget en ruimte (m^2) in Leuven doordacht ingezet worden. Afwegingen omtrent ruimteoptimalisatie, herbestemming, deelgebruik en tijdelijk gebruik, net als een visie over de kwaliteit en de noodzaak van stedelijke gebouwinfrastructuur, zijn een leidraad.

We zoeken een balans tussen ruimte voor specifieke doeleinden (sport, theater, buurtcentra, noodwoningen...), gebouwen in deelgebruik (leslokalen, vakantiewerking...), lokalen die voor zoveel mogelijk gebruikers ingezet moeten worden en dus uitgerust moeten zijn voor een zo breed mogelijk gebruik (lokalenverhuur, multifunctionele ruimtes...) en gebouwen die nodig

zijn om de dienstverlening van stad Leuven naar de burgers/bezoekers toe te kunnen voorzien (stadskantoor, technische diensten…).

61. Leuven beheert als een **bewuste eigenaar** het stadspatrimonium en zorgt voor de kwalitatieve renovatie (of nieuwbouw) en het onderhoud ervan. Met respect voor al de verschillende aspecten en de beleidskeuzes krijgen de eigen gebouwen passende functies en herbestemmingen, ten dienste van de bevolking.

62. In de inrichting, renovatie of restauratie van bestaande gebouwen of in het ontwerp van nieuwe gebouwen wordt er een **compromis** gezocht **tussen de verschillende aspecten en ambities**: duurzaamheid, de staat van het gebouw, het beschikbare budget, het maatschappelijk belang, de ruimtenoden, erfgoedwaarde, integrale toegankelijkheid, architectuurkwaliteit, stadsontwikkeling, vergunbaarheid, efficiënt (deel)gebruik en duurzame aspecten…

63. De stad weegt per project af welke aanpak de voorkeur geniet om het **stadspatrimonium** te beheren, onderhouden en (ver)bouwen volgens een patrimoniumlogica.

64. We optimaliseren verder het beleid rond **ruimtedelen**, onder meer via een uitgewerkt en transparant ruimtedeelplatform en samenwerking met externen (scholen, KU Leuven…).

65. We zetten nog meer in op **lokalenverhuur**.

66. We centraliseren onze dienstverlening op twee grote sites: de buitendiensten worden samengebracht op de **Fluviussite**, de administratieve diensten krijgen in het **stadskantoor** uitbreiding naar de naastgelegen KBC-gebouwen.